

Popiežius

Benediktas XVI	
HOMILIJA PASAULIO JAUNIMO DIENŲ UŽDARYMO ŠV. MIŠIOSE MADRIDE	2
KALBA PER SUSITIKIMĄ SU JAUNOSIOMIS VIENUOLĖMIS	3
KALBA PER SUSITIKIMĄ SU JAUNAISIAIS UNIVERSITETŲ DĚSTYTOJ AIS	4
PAMOKSLAS PER ŠV. MIŠIAS SU SEMINARIST AIS MADRIDE	5

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI	
APIE PSALMYNĄ	6

Šventasis Sostas

Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba	
ŽINIA 2011 M. PASAULINĖS TURIZMO DIENOS PROGA	8

Homilijos

BROLIŠKAS POKALBIS / 23 eilinis sekmadienis (A)	10
SEPTYNIASDEŠIMT SEPTYNIS KARTUS / 24 eilinis sekmadienis (A)	11
KLAUSIMAS DĚL ATLYGIO / 25 eilinis sekmadienis (A)	12
KŪRYBINGA TYLA / 26 eilinis sekmadienis (A)	13
DIEVO „NEBUVIMAS“ / 27 eilinis sekmadienis (A)	14

Interviu

ARKIVYSKUPAS SIGITAS TAMKEVIČIUS: „TAI NETIESA“	15
---	----

Straipsniai

Kun. dr. Gediminas Jankūnas	
JOSEPHAS RATZINGERIS IR RELIATYVIZMO DIKTATŪRA	17
Hanna-Barbara Gerl-Falkovitz	
MARIJA IR MOTERYS EVANGELIJOJE IR ANKSTYVOJOJE BAŽNYČIOJE	21

Teisininko komentaras

AKTUALŪS TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI	26
---------------------------------	----

Bažnyčia Lietuvoje

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai	27
Pal. Jurgio Matulaičio atlaidai	28
Kryžių kalno atlaidai	29
Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atlaidai Pivašiūnuose ir Krekenavoje	30
Lietuvos vyskupų nutarimas 2012-uosius metus Lietuvoje paskelbti	
Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais	33

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI Madride	33
------------------------	----

Benediktas XVI

Homilija Pasaulio jaunimo dienų uždarymo šv. Mišiose Madride

2011 m. rugpjūčio 21 d.

Brangus jaunime,

Švęsdami Eucharistiją pasiekėme svarbiausią šių Pasaulio jaunimo dienų momentą. Matant jus čia, taip gausiai atvykusius iš įvairių šalių, ir žinant, su kokia ypatinga meile Jėzus į jus žvelgia, mano širdis prisipildo džiaugsmo. Taip, Viešpats jus myli ir vadina savo draugais (plg. *Jn* 15,15). Jis išeina jūsų pasitikti ir trokšta jus palydėti jūsų kelyje, atidaryti duris į gyvenimo pilnatvę, padaryti jus savojo meilės ryšio su Tėvu dalininkais. Mes, savo ruožtu, suprasdami jo meilės dydį, trokštame į ją atsiliepti pasiryždami dalytis su kitais gautu džiaugsmu. Žinoma, šiandien daug yra susižavėjusių Jėzumi ir trokštančių jį geriau pažinti. Jie supranta, kad jis yra atsakymas į daugelį asmeninių rūpesčių. Bet kas Jis iš tiesų yra? Kaip gali būti, kad gyvenęs žemėje prieš daugelį metų, Jėzus šiandien turi ką nors bendra su manimi?

Evangelijoje, kurios ką tik klausėmės (plg. *Mt* 16, 13–20), buvo kalbama apie du skirtingus būdus, kaip pažinti Kristų. Pirmas – išorinis pažinimas, tai daugumos požiūris. Į Jėzaus klausimą: „Kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų?“, mokiniai atsako: „Vieni Jonu Krikštytoju, kiti Eliju, kiti Jeremiju ar dar kuriuo iš pranašų.“ Kitaip tariant, manoma, kad Kristus – tai dar vienas religinis veikėjas, panašus į kitus žmonėms žinomus. Paskui, kreipdamasis asmeniškai į mokinius, Jėzus klausia: „O kuo jūs mane laikote?“ Petras atsako žodžiais, kurie yra pirmasis tikėjimo išpažinimas: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus.“ Tikėjimas siekia toliau negu vien paprasti empiriniai ar istoriniai faktai ir jis geba įsismelkti į Kristaus asmens slėpinio gilumą.

Vis dėlto tikėjimas yra ne žmogaus, jo proto pastangų rezultatas, bet Dievo dovana: „Palaimintas tu, Simonai, Jonos sūnau, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiskė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje.“ Tikėjimas kylo iš Dievo iniciatyvos. Dievas atskleidžia mums savo meilę ir kviečia dalyvauti jo dieviškajame gyvenime. Tikėjimas ne tik suteikia tam tikrą informaciją apie Kristaus asmenį, bet ir sukuria asmeninį ryšį su Juo, reikalauja visu savimi, visu protu, valia ir jausmais pritarti Dievui, kuris mums apsireiškia. Šitaip klausimas: „O kuo jūs mane laikote?“ provokuoja mokinius asmeniškai apsispręsti jo atžvilgiu. Tikėjimas ir Kristaus sekimas

labai artimai tarpusavy susiję. Ir žinant, kad tikėjimas reikalauja sekimo, jį reikia nuolat stiprinti ir auginti, gilinti ir brandinti, sykiu stiprinant ir mūsų ryšį su Jėzumi, meilę jam. Taip pat ir Petras su kitais mokiniais turėjo eiti šituo keliu, kol susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu atvėrė jų akis tikėjimo pilnatvei.

Brangus jaunime, ir šiandien Kristus į jus kreipiasi tuo pačiu klausimu kaip ir į apaštalus: „O kuo jūs mane laikote?“ Atsakykite dosniai ir drąsiai, kaip dera jaunai širdžiai. Sakykite jam: „Jėzau, aš žinau, kad tu esi Dievo Sūnus, kad už mane atidavei savo gyvybę. Noriu ištikimai tave sekti ir vadovautis tavo žodžiu. Tu mane pažįsti ir mane myli. Aš tau save atiduodu, į tavo rankas atiduodu visą savo gyvenimą. Noriu, kad tu būtum jėga, kuri mane palaiko, džiaugsmas, kuris mane niekad nepaleidžia.“

Atsakydamas į Petro išpažinimą, Jėzus kalba apie Bažnyčią: „Ir aš tau sakau: tu esi Petras – Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią.“ Ką tai reiškia? Jėzus stato Bažnyčią ant Petro, išpažįstančio Jėzaus dieviškumą, tikėjimo uolos.

Iš tiesų Bažnyčia nėra paprasta žmonių institucija kaip kitos, bet yra glaudžiai susieta su Dievu. Pats Kristus ją vadina „savąja“ Bažnyčia. Neįmanoma Kristaus atskirti nuo Bažnyčios, kaip neįmanoma atskirti galvos nuo kūno (plg. *1 Kor* 12, 12). Bažnyčia gyvena ne savęs pačios, bet Viešpaties dėka. Jis joje yra, jis ją gaivina, maitina ir stiprina.

Brangus jaunime, leiskite man, Petro Įpėdiniui, jus paraginti stiprinti šitą iš apaštalų paveldėtą tikėjimą ir statyti Kristų, Dievo Sūnų, į jūsų gyvenimo centrą. Leiskite jums taip pat priminti, kad tikėjimu sekti Kristų reiškia eiti su juo bendrystėje su Bažnyčia. Neįmanoma sekti Kristaus vieniems. Kas pasiduoda pagundai eiti „savais keliais“ arba tikėjimą išgyventi vadovaudamasis šiandien visuomenėje vyraujančia individualistine mąstysena, tas rizikuoja niekad susitikti su Jėzumi Kristumi arba nusekti paskui netikrą jo atvaizdą.

Tikėti reiškia remtis brolių tikėjimu ir savuoju tikėjimu paremti kitų žmonių tikėjimą. Prašau jus, brangūs bičiuliai, mylėti Bažnyčią, kuri jus pagimdė tikėjime ir kuri jums padėjo geriau pažinti Kristų, kuri padėjo jums atrasti jo meilės grožį. Kad draugystė su Kristumi augtų, būtina iš esmės pripažinti, koks svarbus jūsų džiugus dalyvavimas parapijų, bendruomenių ir judėjimų veikloje, kaip svarbu kiekvieną sekmadienį dalyvauti Eucharistijoje, dažnai švęsti Sutaikinimo sakramentą, melstis ir medituoti Dievo žodį.

Iš šitokios draugystės su Jėzumi rasis taip pat paskata liudyti tikėjimą įvairiausiose aplinkose, įskaitant ir tas, kuriose vyrauja tikėjimo atmetimas arba abejingumas. Sutikus Kristų neįmanoma jo neskelbti kitiems. Tad nesisavinkite Kristaus. Skelbkite kitiems savo tikėjimo džiaugsmą.

Pasauliui reikia jūsų tikėjimo liudijimo, pasauliui tikrai reikia Dievo. Manau, kad jūsų buvimas čia, jaunime, atvykęs iš penkių kontinentų, yra puikus įrodymas, koks buvo vaisingas Kristaus Bažnyčiai suteiktas siuntimas: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“ (Mk 16, 15). Ir jums skirta nepaprasta užduotis būti Kristaus mokiniais ir misionieriais tose šalyse, kur daugybė jaunų žmonių trokšta didesnių dalykų, savo širdyse skiria vietos tikrosioms vertybėms, nesileidžia sugundomi melagingais gyvenimo be Dievo pažadais.

Brangus jaunime, meldžiuosi už jus visa širdimi. Prašau, kad Mergelė Marija visada jus globotų, kad jos motiniškas užtarimas padėtų jums būti ištikimiams Dievo žodžiui. Ir jus prašau melstis už popiežių, kad vykdydamas Petro Įpėdinio tarnystę stiprintų brolių tikėjimą. Visi Bažnyčios nariai, ganytojai ir tikintieji, kiekvienas teartėja prie Viešpaties, tebrandina gyvenimo šventumą ir patikimai teliudija, kad Jėzus Kristus tikrai yra Dievo Sūnus, visų žmonių Išganytojas ir gyvas jų vilties šaltinis. Amen.

Kalba per susitikimą su jaunosiomis vienuolėmis Šv. Lauryno vienuolyne El Eskorialyje

2011 m. rugpjūčio 19 d.

<...> Brangios seserys, kiekviena charizma yra Evangelijos žodis, Šventosios Dvasios primenamas savo Bažnyčiai (plg. Jn 14, 26). Nėra nereikšminga, kad pašvęstasis gyvenimas „kyla iš Dievo žodžio klausymosi ir Evangeliją priima kaip savo gyvenimo normą. Todėl gyvenimas sekant skaisčiu, neturtingu ir klusniu Kristumi yra gyvoji Dievo žodžio *egzegezė*.“ Šventoji Dvasia, kurios galia parašyta Biblija, yra ta pati, kuri „leido steigėjams ir steigėjoms išvysti Dievo žodį naujoje šviesoje. Iš šio žodžio gimsta kiekviena charizma ir jį išreiškia kiekviena regula. Taip radosi Evangelijos radikalumo paženklininti krikščioniškojo gyvenimo būdai“ (*Verbum Domini*, 83).

Evangelinio radikalumo esmė būti Kristuje išisaknijusiam, ant jo statytis, tvirtėti tikėjimu (plg. Kol 2, 7).

Pašvęstajame gyvenime tai reiškia nepadalyta širdimi, kupinam sužadėtiniško artumo, kuriuo gyveno tokie šventieji kaip Roza Limietė ir Rapolas Arnaizas, šių Pasaulio jaunimo dienų jaunieji globėjai, giliai šaknytis Jėzaus Kristaus meilėje ir niekam neteikti pirmenybės šios meilės atžvilgiu (plg. Benediktas. *Regula*, IV, 21). Asmeninis susitikimas su Kristumi, maitinantis jūsų pašvęstumą, turi būti liudijamas visą jūsų gyvenimą perkeičiančia jėga. Toks liudijimas ypač svarbus šiandien, „kai regime savotišką Dievo užtemimą, tam tikrą amneziją, kuri, nors ir nėra tiesioginis krikščionybės atmetimas, vis dėlto yra mūsų tikėjimo lobio paneigimas, galintis sugriauti mūsų giliausiąją tapatybę“ (Žinia 26-osios Pasaulio jaunimo dienos proga, 1). Reliatyvizmo ir vidutiniškumo akivaizdoje toks radikalumas, kokį liudija pašvęstumas kaip priklausomybė labiau už viską mylimam Dievui, tampa tiesiog būtinas.

Šis evangelinis pašvęstojo gyvenimo radikalumas reiškiasi sūniška bei dukteriška bendryste su Bažnyčia, Kristaus pastatydintu Dievo vaikų židiniu; bendryste su ganytojais, Viešpaties vardu skelbiančiais tikėjimo paveldą, gautą iš apaštalų, Bažnyčios magisteriumo ir krikščioniškosios tradicijos; bendryste su jūsų vienuolėškąja šeima, dėkingai sergėjant autentišką dvasinį paveldą ir branginant kitas charizmas; bendryste su kitais Bažnyčios nariais, kaip antai pasauliečiais, pašauktais liudyti tą pačią Viešpaties evangeliją pagal savo savitą pašaukimą.

Evangelinis radikalumas galiausiai reiškiasi Dievo jums patikėta misija – nuo kontempliatyvaus gyvenimo, vienuolynų iškalbingoje tyloje priimant Dievo žodį ir Jo apgyvendintoje vienuolyje garbinant Jo grožį, iki įvairių apaštališkojo gyvenimo kelių, kurių vagose sudygsta Evangelijos sėklos: vaikų ir jaunuolių auklėjimo, ligonių ir senolių priežiūros, šeimų globos, gyvybės apsaugos, tiesos liudijimo, taikos ir meilės skelbimo, misionieravimo bei naujosios evangelizacijos ir kitų bažnytinio apaštalavimo sričių.

Brangios seserys, artimai ir be išlygų sekdamas Jėzumi Kristumi pašvęstumu, bendryste ir misija šitaip liudijate šventumą, kuriam Dievas jus kviečia. Bažnyčiai reikia jūsų Kristuje besisaknijančios ir juo besiremiančios jaunos ištikimybės. Dėkoju už jūsų dosnų, visišką ir amžiną „taip“ Mylimojo kvietimui. Mergelė Marija tepalaiko ir telydi jūsų pašvęstąją jaunystę. Karštai linkiu, kad ji lydėtų, padrąsintų ir apšviestų visus jaunuolius.

Kupinas tokių jausmų, prašau Dievą apšviesti atlyginti už pašvęstojo gyvenimo dosnų indėlį į šias Pasaulio jaunimo dienas ir Jo vardu laiminu jus iš visos širdies. Dėkoju.

Kalba per susitikimą su jaunaisiais universitetų dėstytojais Šv. Lauryno vienuolyne El Eskorialyje

2011 m. rugpjūčio 19 d.

<...>Šių Pasaulio jaunimo dienų šūkyje – „Būkite Kristuje išsiskynę ir ant jo statykites, tvirtėkite tikėjimu“ (Kol 2, 7) – galite atrasti šviesos savo egzistencijai ir misijai geriau suprasti. Šia prasme, kaip jau rašiau Žinioje jaunuoliams pasirengimo šioms dienoms proga, sąvokos „išsiskynę, statykites ir tvirtėkite“ kreipia į tvirtus gyvenimo pamatus (plg. 2).

Tačiau kur trapioje ir nestabilioje visuomenėje jauniems žmonėms atrasti šiuos atramos taškus? Kartais manoma, kad universiteto profesoriaus užduotis šiandien yra išskirtinai ugdyti kompetentingus ir našius specialistus, kurie bet kada galėtų patenkinti paklausą darbo rinkoje. Taip pat teigiama, jog dabartinės konjunktyros sąlygomis pirmenybė teiktina techniniams gebėjimams. Šiandien ištis daugiausia iš neuniversitetinės aplinkos sklinda tokia utilitaristinė lavinimo, apimančio ir universitetinį, samprata. Tačiau jūs, kaip ir aš, studijavę universitete ir dabar besidarbuojantys jame kaip dėstytojai, trokštate kažko aukštesnio, to, kas atitiktų visus žmogų sudarančius matmenis. Žinome: kai tik naudingumas ir pragmatiškumas tampa pagrindinis kriterijus, nuostoliai gali būti dramatiški – nuo ribų nepripažįstančio mokslo piktnaudžiavimų iki politinio totalitarizmo, nesunkiai atgyjančio tada, kai nebelieka aukštesnės sąsajos, o tik jėgos išskaičiavimai. Tuo metu tikroji universiteto idėja yra kaip tik tai, kas nuo tokio susiaurinto ir iškreipto požiūrio į tai, kas žmogiška, apsaugo.

Iš tikro, universitetas buvo ir tebėra pašauktas būti vieta, kur ieškoma tikrosios tiesos apie žmogaus asmenį. Todėl neatsitiktinai būtent Bažnyčia skatino universiteto instituciją, mat krikščioniškasis tikėjimas kalba mums apie Kristų kaip apie *Logos*, Žodį, per kurį visa atsirado (plg. *Jn* 1, 3), ir apie pagal Dievo paveikslą ir panašumą sukurtą žmogų. Ši Geroji Naujiena atskleidžia protingumą visa to, kas sukurta, ir žmogų laiko būtybe, dalyvaujančia tame protingume ir galinčia tą protingumą pažinti. Tad universitetas įkūnija idealą, kurio nevalia griauti nei ideologijomis, užsivėrusiomis protingam dialogui, nei nuolaidžiavimu utilitaristinei rinkos logikai, žmogų laikančiai tiesiog vartotoju.

Štai šitai yra jūsų gyvybiškai svarbi užduotis. Jums tenka garbė ir pareiga perteikti šį universiteto idealą – idealą, gautą iš savo pirmtakų, iš kurių daugelis nuolankiai sekė Evangelija ir per tai tapo dvasios milžinai. Turime

jaustis jų sekėjais istorijoje, kuri nuo jų istorijos smarkiai skiriasi, tačiau kurioje mūsų dėmesį tebetraukia ir mus į priekį tebevaro esminiai žmogaus būties klausimai. Per juos jaučiamės įrikiuoti į virtualią moterų ir vyrų, išparėigojusių žmogaus protui pateikti ir padaryti įtikinamą tikėjimą. Tai įgyvendinti galima ne tik mokant tikėjimo, bet ir juo gyvenant, jį įkūnijant, lygiai kaip pats *Logos* įsikūnijo, kad gyventų tarp mūsų. Šia prasme jauniems žmonėms reikia įtikinamų mokytojų, asmenų, atvirų visai tiesai įvairiose žinojimo srityse, galinčių klausyti ir savo viduje gyventi dialogu tarp disciplinų, asmenų, pirmiausia įsitikinusių, kad žmogus geba žengti į priekį tiesos keliu. Jaunystė yra tinkamiausias metas ieškoti tiesos ir su ja susitikti. Jau Platonas sakė: „Ieškok tiesos, kol esi jaunas, nes jei to nedarysi, ji ištruks tau iš rankų“ (Parmenidas, 135d). Šis iškilus siekis yra vertingiausia, ką asmeniškai ir gyvai galite perteikti savo studentams – ne vien kelias instrumentines ir anonimines technikas ar sausus, vien funkcinės paskirties duomenų.

Todėl karštai jus raginu niekada neprarasti imlumo tiesai ir jos troškimo, neužmiršti, kad mokymas yra ne sausas turinio perteikimas, bet ugdymas jaunų žmonių, kuriuos turite suprasti ir branginti, pažadinti jų tiesos troškulį, kurį patys jaučiate ir geidžiate patenkinti: būkite jiems paskata ir varomoji jėga!

To siekiant pirmučiausia neužmirština, kad kelias į pilnatvišką tiesą turi įtraukti ir visą žmogų: tai – intelekto ir meilės, proto ir tikėjimo kelias. Pažinimo srityje į priekį nepasistūmėsime, jei mūsų neskatinės meilė, lygiai taip pat negalėsime mylėti, jei nematysime jokio protingumo. Mat „intelektas ir meilė nėra vienas su kitu nesusiję: *tikra meilė – turtinga protingumo, o protingumas – kupinas meilės*“ (*Caritas in veritate*, 30). Jei tiesa ir gėris tarp savęs susiję, tai tas pat pasakytina ir apie pažinimą ir meilę. Iš šios vienybės kyla gyvenimo ir mąstymo darna, pavyzdingumas, kurio reikalaujama iš kiekvieno auklėtojo.

Antra, neišleistina iš akių, kad pati tiesa visada pranoksta tai, ką įstengiame pasiekti. Galime jos ieškoti ir prie jos artėti, tačiau negalime jos visos turėti: priešingai, būtent ji mus turi ir motyvuoja. Todėl intelektinėje ir pedagoginėje veikloje nuolankumas yra būtina dorybė, nes apsaugo nuo tuštybės, atitveriančios nuo tiesos. Turime studentus ne patraukti prie mūsų pačių, bet kreipti juos į tiesos, kurios visi ieškome, kelią. Jei to sieksite, jums padės Viešpats, įpareigojantis, kad būtumėte paprasti ir veiktumėte kaip druska arba kaip žibintuvas, daug netriukšmaudami (plg. *Mt* 5, 13 ir t.).

Visa tai mus kviečia žvilgsnį visada kreipti į Kristų, kurio veide suspindi mus apšviečianti tiesa, bet kuris

yra ir kelias, vedantis į nenykstantą pilnatvę, nes yra mūsų Bendrakeleivis ir stiprina mus savo meile. Jei jame būsite išisakniję, būsite geri jaunuolių mokytojai. Puoselėdamas tokią viltį, patikiu jus Mergelės Marijos, Išminties Sosto, globai, idant ji padarytų jus savo Sūnaus bendradarbiais per gyvenimą, kupiną prasmės jums patiems ir pažinimo bei tikėjimo vaisių jūsų auklėtiniams. Dėkoju.

Pamokslas per šv. Mišias su seminaristais Madride

2011 m. rugpjūčio 20 d.

<...> Pirmame mūsų girdėtame skaitinyje Kristus parodomas kaip naujas ir galutinis kunigas, savo egzistenciją pavertęs visiška auka. Psalmės priegiesmį visiškai galima taikyti jam, kuris, žengdamas į pasaulį, kreipėsi į savo Tėvą sakydamas: „Štai ateinu vykdyti tavo valios!“ (plg. *Ps* 39, 8–9). Jis stengėsi viskuo patikti Tėvui – žodžiais ir darbais, leisdamasis į keliones ir priimdamas nusidėjėlius. Jo gyvenimas buvo tarnystė, jo atsidavimas – amžinas užtarimas, kaip Pirmagimiui iš daugybės brolių visų vardu stojant Tėvo akivaizdon. Laiško žydams autorius tvirtina, kad šia atnaša, kuria esame pašaukti būti jo sūnystės dalininkais, jis amžiams padarė mus tobulus (plg. *Žyd* 10, 14).

Eucharistija, apie kurios įsteigimą kalbama prieš tai skelbtoje Evangelijoje (plg. *Lk* 22, 14–20), yra reali Jėzaus to besąlygiško pasiaukojimo už visus, taip pat už jį išdavusiuosius, kūno ir kraujo aukos dėl žmonių gyvybės ir nuodėmių atleidimo, išraiška. Kūnas, gyvybės ženklas, Dievo mums buvo duotas kaip sandora, kad ten, kur dėl mūsų nuodėmės viešpatauja mirtis, galėtume skleisti gyvybės jėgą ir taip griauti nuodėmę. Kristaus sudaužytas kūnas ir išlietas kraujas, tai yra paaukota laisvė, per Eucharistijos ženklą virto nauju žmonių atpirktosios laisvės šaltiniu. Jame gauname galutinio atpirkimo pažadą ir tikrą būsimųjų gėrybių viltį. Per Kristų žinome, kad keliaujame ne į pražūtį, niekio ir mirties tylą, bet esame pakeliui į pažadėtą šalį, pas Jį, kuris yra mūsų tikslas ir mūsų versmė.

Brangūs bičiuliai, ruoškitės būti apaštalais su Kristumi ir kaip Kristus, kad galėtute lydėti keliaujančius žmones ir jiems tarnauti!

Kaip gyventi tais pasirengimo metais? Pirmiausia tai turėtų būti vidinės tylos, nuolatinės maldos, atkaklių studijų ir laipsniško išitraukimo į pastoracinę veiklą ir

Bažnyčios struktūras laikas. Bažnyčia yra bendruomenė ir institucija, šeima ir misija, sukurta Kristaus per Šventąją Dvasią, ir kartu vaisius visų, kurie ją sudaro su savo šventumu ir savomis nuodėmėmis. To panoro Dievas, neatsisakęs vargdienių nusidėjėlių padaryti savo draugais ir įrankiais žmonių giminei atpirkti. Bažnyčios šventumas pirmiausia yra objektyvus paties Jėzaus Kristaus asmens, jo Evangelijos ir jo sakramentų šventumas, tos jėgos iš viršaus, kuri ją gaivina ir skatina, šventumas. Turime būti šventi, kad nesukeltume prieštaravimo tarp ženklų, kuriuo esame, ir tikrovės, kurią trokštame žymėti.

Gera apmąstykite šį Bažnyčios slėpinį savo ugdytų laikotarpiu, kurį linkiu praleisti kupiniems gilaus džiaugsmo, nusiteikusiems mokytis, skaidriai mąstyti, radikaliai būti ištikimiems Evangelijai ir puoselėti meilės paženklintą santykį su savo laiku ir tais, tarp kurių gyvenate. Niekas nepasirenka nei savo misijos konteksto, nei adresatų. Kiekviena epocha turi savų problemų, tačiau Dievas kiekvienu laiku dovanoja reikiamų malonių priimti ir įveikti jas su meile ir realizmu. Todėl kunigas bet kuriomis aplinkybėmis, kad ir kokiomis sunkiomis, visur turi duoti gerų darbų vaisių, stengdamasis savo viduje visada gyventi šventimų dienos žodžiais, kuriais jis buvo paragintas daryti savo gyvenimą panašų į Viešpaties kryžiaus slėpinį.

Panašėti su Kristumi, brangūs seminaristai, reiškia vis labiau susitapatinti su Tuo, kuris dėl mūsų tapo auka, kunigu ir auka. Panašėti su Juo, tiesą sakant, yra užduotis, kuriai kunigas turi paskirti visą gyvenimą. Tiesa, žinome, kad ta užduotis pranoksta mūsų jėgas ir niekada iki galo nebus įgyvendinta, tačiau, kaip sako šventasis Paulius, vykimės tikėdamiesi tikslą pasiekti (plg. *Fil* 3, 12–14).

Tačiau Kristus, Vyriausiasis Kunigas, yra ir Gerasis Ganytojas, taip besirūpinantis savo avimis, kad pasirengęs dėl jų paguldyti galvą (plg. *Jn* 10, 11). Kad šiuo aspektu galėtumėte sekti Viešpačiu, jūsų širdis seminarijoje turėtų subręsti visiškai atiduota Mokytojo žiniai. Šis disponuojamumas, kuris yra Šventosios Dvasios dovana, įkvepia apsispręsti gyventi celibatu dėl Dangaus karalystės, nusigrežti nuo žemiškųjų gėrybių, praktikuoti nereiklų gyvenimą ir laikytis nuoširdaus, sąžiningo klusnumo.

Todėl prašykite Kristaus, kad jis leistų jums sekti Juo – Jo meile – ligi galo, neatstumiant nutolusiųjų ir nusidėjėlių, idant jie jūsų padedami atsiverstų ir pasuktų teisingu keliu. Prašykite, kad jis jus išmokytų paprastai ir dosniai būti artimus ligoniams ir vargšams. Imkitės šio iššūkio be kompleksų ir visomis jėgomis kaip svarbaus

► Popiežiaus katechezės

būdo, padedančio realizuoti žmogaus gyvenimą nesavanaudiškumo ir tarnavimo dvasia, būdami žmogumi tapusio Dievo liudytojais, žmogaus asmens didžiausio kilnumo šaukliais ir, vadinasi, besąlygiškais gynėjais. Remdamiesi jo meile, nesileiskite įbauginami aplinkos, besistengiančios Dievą išstumti ir pagrindiniais egzistenciją reguliuojančiais kriterijais dažnai laikančios gailią, turčią ir malonumus. Gali būti, kad jus niekins, nes to dažnai sulaukia kviečiantys siekti aukštesnių tikslų ar demaskuojantys stabus, kuriuos šiandien daugelis garbina. Būtent tada giliai Kristuje išsiskynęs gyvenimas iš tiesų atsiskleis kaip naujybė, galingai traukianti tuos, kurie tikrai ieško Dievo, tiesos ir teisingumo.

Drąsinami savo ugdytojų, atverkite sielas Viešpaties šviesai, kad išvystumėte, ar tas drąsos ir autentiškumo reikalaujantis kelias yra jūsų kelias. Ir kunigystės keliu ženkite tik tada, kai būsite tvirtai įsitikinę, jog Dievas jus pašaukė būti jo tarnais, ir tvirtai apsisprendę klusniai laikytis Bažnyčios nurodymų.

Kupini tokio pasitikėjimo, mokykitės iš To, kuris pats save pavadino romiu ir nuolankios širdies. Išsilaisvinkite iš visų žmogiškųjų troškimų ne ieškodami savęs, bet savo elgesiu statydindami savo brolius, kaip šitai darė Ispanijos diecezinių kunigų globėjas šventasis Jonas Avilietis. Akinami jo pavyzdžio, žvelkite pirmiausia į Mergelę Mariją, kunigų Motiną. Ji žinos, kaip ugdyti jūsų sielą pagal Kristaus, savo dieviškojo Sūnaus, pavyzdį, ir išmokys visada sergėti gėrybes, Jo įgytas ant Golgotos pasauliui išganyti. Amen.



Benediktas XVI

Apie Psalmyną

2011 m. birželio 22 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Ankstesnėse katechezėse stabtelėjome prie kai kurių mūsų apmąstymams apie maldą ypač svarbių Senojo Testamento asmenybių. Kalbėjau apie Abraomą, užtariantį svetimus miestus, apie Jokūbą, per naktinę kovą sulaukiantį palaiminimo, apie Mozę, prašantį atleidimo savo tautai, ir apie Eliją, meldžiantį Izraelio atsivertimo. Šiandien katecheze norėčiau pasukti naują linkmę: užuot komentavę ypatingus epizodus, susijusius su besimeldžiančiais asmenimis, leiskimės į „maldos knygą“ *par excellence*, į Psalmių knygą. Arti-

miausiose katechezėse skaitysime ir apmąstysime kai kurias gražiausias ir vertingiausias Bažnyčios maldos tradicijos psalmes. Šiandien išangos vietoje norėčiau supažindinti su Psalmių knyga kaip visuma.

Psalmynas pateikiamas kaip maldų „formuliaras“, kaip rinkinys šimto penkiasdešimties psalmių, kurias biblinė tradicija dovanoja tikinčiųjų tautai, kad jos taptų mūsų maldą, mūsų kreipimosi į Dievą ir bendravimo su Juo būdu. Šioje knygoje išreiškiama visa įvairiabriaunė žmogaus patirtis ir visa žmogaus egzistenciją lydinčių jausmų gama. Psalmėse susipina ir išreiškiamas džiaugsmas ir kančia, Dievo ilgesys ir savojo nevertumo suvokimas, laimė ir apleistumo jausmas, pasitikėjimas Dievu ir skausminga vienatvė, gyvenimo pilnatvė ir mirties baimė. Į šias maldas, kurias kaip itin tinkamą santykio su vienatiniu Dievu apmąstymą ir kaip deramą atsaką į jo apsireiškimą istorijoje perėmė iš pradžių Izraelis, o paskui ir Bažnyčia, suteka visa tikinčiojo tikrovė. Kaip maldos, psalmės yra sielos ir tikėjimo apraiškos, kuriose visi galime atpažinti save ir kuriose perteikiama ypatinga Dievo artumo, į kurią pašauktas kiekvienas žmogus, patirtis. Ir visas žmogaus gyvenimo sudėtingumas išreiškiamas įvairiomis literatūrinėmis psalmių formomis: himnais, raudomis, individualiais ir kolektyviniais maldavimais, padėkos giesmėmis, atgailos psalmėmis, išminties psalmėmis ir kitais žanrais, aptinkamais šiose poetinėse kompozicijose.

Tokioje raiškos įvairovėje vis dėlto galima išskirti dvi dideles sritis, apibendrinančias Psalmyno maldą – raudos lydimą maldavimą ir šlovinimą, du tarp savęs susijusius ir beveik neatskiriamus matmenis. Mat maldavimą gaivina tikrumas, kad Dievas atsilieps, todėl tai skatina šlovinti ir dėkoti, o šlovinimas ir padėka kyla iš patirto išgelbėjimo, suponuojančio maldavimu išreiškiamą pagalbos poreikį.

Maldavimuose maldininkas rauda nusakydamas baimės, pavojaus, nevilties situaciją arba išpažindamas, kaip antai atgailos psalmėse, savo kaltę, nuodėmę ir prašydamas atleidimo. Jis pateikia Viešpačiui savo vargą būdamas tikras, jog bus išklaulytas, o tai leidžia pripažinti, kad Dievas yra geras, trokšta gėrio ir „myli visa, kas gyva“ (plg. *Išm* 11, 26), pasirengęs padėti, gelbėti, atleisti. Štai psalmininkas 31-ojoje psalmėje meldžiasi taip: „Pas tave, Viešpatie, ieškau užuovėjos, neleisk man niekados nusivilti! <...> Apsaugok nuo paspėstų man pinklių, nes tu esi mano užuovėja“ (eil. 2, 5). Jau raudoje girdėti šlovinimas, iš anksto pasireiškiantis viltimi, kad Dievas įsikiš, ir atvirai prasi-veržiantis, kai dieviškasis išgelbėjimas tampa tikrove. Analogiškai padėkos ir šlovinimo psalmėse, atmenant gautą dovaną ar kontempliuojant Dievo gailėstingumo

didybę, pripažįstamas savasis menkumas ir būtinybė būti išgelbėtam, kuria remiasi maldavimas. Taip Dievo akivaizdoje išpažįstamas kūriniskasis būvis, neišvengiamai paženklintas mirties ir kartu radikalaus troškimo gyventi. Todėl 86-ojoje psalmėje psalmininkas sušunka: „Dėkosiu tau visa širdimi, Viešpatie, mano Dieve, ir šlovinsiu tavo vardą per amžius. Juk didi yra man tavo ištikima meilė, išgelbėjai gyvastį man iš Šeolo gelmių“ (eil. 12–13). Taip psalmių maldoje susipina maldavimas ir šlovinimas, susiliedami į vieną giesmę, kuria aukštinama amžinoji malonė Viešpaties, pasilenkiančio prie mūsų trapumo.

Kad tikinčiųjų tauta galėtų vienytis su šia malda, Psalmių knyga buvo dovanota Izraeliui ir Bažnyčiai. Psalmės iš tiesų moko melstis. Jose Dievo žodis tampa maldos – įkvėptojo psalmininko – ir taip pat besimeldžiančiojo psalmėmis žodžiu. Ši biblinė knyga graži ir ypatinga štai ku: joje esančios maldos, skirtingai negu visos kitos, mūsų randamos Šventajame Rašte, neįpintos į pasakojimą, konkrečiai apibrėžiantį jų prasmę ir paskirtį. Psalmės tikinčiajam pateikiamos tiesiai kaip maldos tekstai, kurių vienintelis tikslas tapti malda to, kuris juos priima ir jais kreipiasi į Dievą. Kadangi psalmės yra Dievo žodis, tai tas, kuris meldžiasi psalmėmis, kalba Dievui Jo paties mums duotais žodžiais, kreipiasi į Jį tais pačiais žodžiais, kuriuos Jis mums dovanoja. Tad meldžiantis psalmėmis mokomasi melstis. Jos yra maldos mokykla.

Panašiai kai vaikas pradeda kalbėti, t. y. kai jis išmoksta reikšti savo pojūčius, emocijas, poreikius žodžiais, kurių negavo su gimimu, bet išmoko iš savo tėvų ir aplinkinių. Vaikas nori išreikšti tai, ką pats išgyvena, tačiau raiškos priemonės yra perėmęs iš kitų, pamažu jas pasisavindamas; iš tėvų gauti žodžiai tampa jo žodžiais, ir per tuos žodžius jis taip pat išmoksta mąstyti ir jausti, įžengia ir įauga į ištisą sąvokų pasaulį, užmezga ryšius su tikrove, žmonėmis ir Dievu. Jo tėvų kalba galiausiai tampa jo paties kalba, jis kalba žodžiais, gautais iš kitų ir dabar tapusiais jo paties žodžiais. Tas pat nutinka meldžiantis psalmėmis. Jos mums duotos, kad išmoktume kreiptis į Dievą, bendrauti, kalbėti su juo jo žodžiais, surasti kalbą, kad susitiktume su Dievu. Ir per šiuos žodžius bus galima pažinti ir perimti jo elgesio kriterijus, priartėti prie jo minčių bei kelių slėpinio (plg. Iz 55, 8–9), taip vis labiau augant tikėjimu ir meile. Kaip mūsų žodžiai nėra vien žodžiai, bet supažindina mus su realiu ir sąvokiniu pasauliu, lygiai taip šios maldos moko Dievo širdies, kad su Dievu ne tik galėtume kalbėtis, bet ir patirti, kas jis yra, ir – mokydamiesi su juo kalbėtis – išmoktume būti žmonėmis, būti savimi.

Šiuo atžvilgiu reikšmingas pavadinimas, Psalmynui suteiktas hebrajų tradicijos. Jis vadinamas *tehillîm*, he-

brajišku žodžiu, reiškiančiu „šlovinimą“ ir kilusiu iš tą pačią šaknį turinčio žodžio *Halleluiah*, paraidžiui, „šlovinkite Viešpatį“. Taigi ši daugialypė ir sudėtinga maldų knyga, kurioje gausu įvairių literatūrinių žanrų bei šlovinimo ir maldavimo sąsajų, galiausiai yra šlovinimo knyga, kuri moko dėkoti, švęsti Dievo dovanos didybę, pripažinti jo darbų grožį ir aukštinti jo šventąjį Vardą. Tai tinkamiausias atsakas į Dievo apsireiškimą ir jo gerumo patyrimą. Mokydamas melstis, psalmės mus moko, kad ir sielvartuose bei skausmuose Dievas išlieka artimas, nuostabos ir paguodos šaltinis; galime verksti, maldauti, užtarti, raudoti, tačiau suvokdami, jog keliaujame į šviesą, kur šlovinimui priklausys paskutinis žodis. Kaip moko 36-oji psalmė: „Tu esi gyvenimo šaltinis, tavo šviesoje matome šviesą“ (eil. 10).

Tačiau hebrajų tradicija suteikė ne tik bendrą pavadinimą visai knygai, bet ir atskirus pavadinimus daugeliui psalmių, kurių didžiumą priskyrė karaliui Dovydui. Kaip žmogiškai ir teologiškai reikšminga figūra, Dovydas yra sudėtinga asmenybė, patyrusi fundamentaliausių egzistencinių išgyvenimų. Jaunas piemuo, prižiūrintis tėvo kaimenę, po vienas kitą keičiančių teigiamų ir neigiamų, kartais dramatiškų įvykių tampa Izraelio karaliumi, Dievo tautos ganytoju. Taikos žmogus, kovojęs daugelyje karų; nenuilstantis ir atkaklus Dievo ieškotojas, išdavęs Jo meilę, ir būdinga štai kas: jis visada liko Dievo ieškotoju, nors dažnai nusidėdavo; nuolankus nusidėjėlis, patyręs ir dieviškąjį atleidimą, ir dieviškąją bausmę, priėmęs skausmo paženklintą likimą. Taigi Dovydas su visomis savo silpnybėmis buvo karalius „pagal Dievo širdį“ (plg. 1 Sam 13, 14), tai yra aistringas maldininkas, žmogus, žinojęs, ką reiškia maldauti ir šlovinti. Psalmių sąsaja su šiuo garsiu Izraelio karaliumi svarbi todėl, kad jis yra mesijinė figūra, Viešpaties Pateptasis, kuriame tam tikru būdu neryškiai glūdi Kristaus slėpinys.

Svarbus ir reikšmingas dalykas yra psalmių žodžių vartojimo Naujajame Testamente būdas ir dažnumas, perimant ir pabrėžiant tą pranašišką vertę, peršamą Psalmyno sąsajos su mesijine Dovydo asmenybe. Viešpatyje Jėzuje, kuris savo žemiškajame gyvenime meldėsi psalmėmis, atrandame jo galutinę atbaigą ir atskleidžiamą jo pilnatviškiausią ir giliausią prasmę. Psalmyno maldos, kuriomis kalbama su Dievu, byloja mums apie Jį, byloja apie Sūnų, neregimojo Dievo paveikslą, tobulai apreiškiantį Tėvo veidą. Todėl krikščionis, melddamasis psalmėmis, meldžiasi Tėvui Kristuje ir su Kristumi, tas giesmes įkeldamas į naują perspektyvą, kurios galutinis aiškinamasis raktas yra Paschos slėpinys. Per tai maldininko akiratis atsiveria netikėtai tikrovei, kiekviena psalmė įgyja naujos šviesos Kristuje, ir Psalmynas suspindi savo begaliniu turtingumu.

Brangūs broliai ir seserys, paimkime šią šventą knygą į rankas, leiskimės būti išmokomi Dievo kreiptis į Jį, padarykime Psalmyną vadovu, kasdien padedančiu mums bei lydinčiu mus maldos kelyje. Mes irgi, kaip Jėzaus mokiniai, prašykime: „Viešpatie, išmokyk mus melstis“, atverdami širdį Mokytojo maldai, kuri yra visų mūsų maldų viršūnė. Tada, padaryti sūnumis Sūnuje, galėsime kalbėtis su Dievu, vadindami Jį „mūsų Tėvu“. Dėkoju.



Popiežiškoji migrantų ir kelevių sielovados taryba

Žinia 2011 m. Pasaulinės turizmo dienos proga

Rugsėjo 27-ąją švenčiame Pasaulinės turizmo organizacijos skatinamą Pasaulinę turizmo dieną, kurią Šventasis Sostas rėmė nuo pat pirmojo jos minėjimo 1980 metais.

Šių metų tema „Turizmas suartina kultūras“ norima pabrėžti kelionių svarbą padedant susitikti įvairioms pasaulio kultūroms, ypač mūsų dienomis, kai dėl šiuolaikinių komunikacijos priemonių ir sumažėjusių išlaidų į kitas šalis keliauja daugiau negu devyniasdešimt milijonų žmonių.

Šiuo požiūriu turizmas prieš akis iškyla kaip „veikla, griauianti kultūras skiriančias užtvaras ir skatinanti pakantą, pagarbą ir tarpusavio supratimą. Mūsų dažnai susiskaldžiusiame pasaulyje šios vertybės yra tai, kas ateities pagrindas“ (1).

Remdamiesi plačia kultūros sąvoka, kuri, be istorijos ar meninio bei etnografinio paveldo, apima gyvenimo būdus, santykius, įsitikinimus ir vertybes, ne tik patvirtiname egzistuojant kultūrinę įvairovę, bet ir, laikydamiesi Bažnyčios magisteriumo, vertiname tai kaip teigiamą dalyką. Todėl, pasak Benedikto XVI, „jei įvairovė laikoma teigiamu veiksmu, tai būtina laiduoti, kad žmonės ne tik pripažintų kitų kultūrų egzistavimą, bet ir trokštų, kad jos juos praturtintų“ (2), perimdami iš jų tai, kad jose gera, teisinga ir gražu.

Turizmas siūlo visas šio tikslo siekimo galimybes. Pasauliniame turizmo etikos kodekse tvirtinama, jog „praktikuojamas pakankamai atvira dvasia, jis yra nepamainomas asmeninės saviugdos, abipusės pakantos

ir tautų bei kultūrų teisėtų skirtumų ir įvairovės pažinimo veiksnys“ (3). Tai jau savaime gali padėti susitikti bei plėtoti dialogą, nes sueinama į tiesioginį sąlytį su kitomis vietomis, gyvenenomis ir kitomis pasaulio matymo ir istorijos suvokimo formomis. Todėl turizmas yra neabejotinai labai vertingas dalykas.

Tačiau kalbant apie dialogą, pirmutinė sąlyga vis dėlto yra mokėjimas klausytis, norėjimas būti klausinėjamam kito, troškimas atrasti žinią, glūdinčią kiekviename paminkle, kiekvienoje kultūrinėje apraiškoje, visa tai darant pagarbiai, be išankstinio nusistatymo ar atmetimo ir vengiant paviršutiniškumo ar šališkumo. Todėl taip svarbu yra „mokėti priimti“ ir „mokėti keliauti“. Tai reiškia, kad turistinė veikla organizuotina atsižvelgiant į priimančiosios šalies ypatybes, įstatymus ir papročius. Turistai, prieš išvykdami, turėtų susipažinti su šalimi, kurią ketina aplankyti. Kartu juos priimančioji bendruomenė ir turizmo darbuotojai privalo pažinti juos lankančių turistų gyvenenas ir lūkesčius (4).

Turint prieš akis tai, kad kiekviena kultūra, kaip tokia, ribota, skirtingų kultūrų susitikimas leidžia praturtinti kiekvienos iš jų tikrovę. Tai nedviprasmiškai išreiškė palaimintasis Jonas Paulius II teigdamas, kad „*skirtingumas*, kai kurių laikomas tokia didele grėsme, puoselėjant pagarbų dialogą gali tapti žmogaus egzistencijos slėpinio gilesnio supratimo šaltiniu“ (5).

Vienas iš turizmo pastoracijos tikslų turėtų būti mokytis ir rengti krikščionis taip, kad šie kultūriniai susitikimai per jų keliones neštų vaisių, būtų ne prarastos progos, bet asmeniškai praturtintų, padėtų pažinti kitą ir save patį.

Šiame dialoge, kuris yra kultūrų suartėjimo vaisius, Bažnyčia turi daug ką pasiūlyti. „Ir kultūros srityje, – moko Benediktas XVI, – krikščionybė turi siūlyti galinčiausią atnaujinimo ir dvasinio sustiprinimo jėgą, tai yra Dievo Meilę, kuri padaro save žmogaus meile“ (6). Bažnyčios kultūrinis paveldas plačiaja, anksčiau paaiškinta žodžio prasme išties milžiniškas, gimstantis iš tikėjimo patirties, iš kultūros ir Evangelijos susitikimo kaip krikščionių bendruomenės gilios religinės patirties vaisiaus. Meno kūriniais ir istorinei atminčiai neabejotinai būdingas milžiniškas evangelizacijos potencialas, jei jie įterpiami į *via pulchritudinis*, grožio kelio, „itin tinkamo ir patrauklaus tako Dievo slėpinio link“ (7), kontekstą.

Turizmo pastoracijos pirmutinis tikslas turėtų būti parodyti tikrąją šio kultūrinio paveldo, gimusio iš karšto tikėjimo ir dėl Dievo garbės, reikšmę. Šia linkme

tebėra aktualūs palaimintojo Jono Pauliaus II žodžiai turizmo pastoracijos darbuotojams: „Padėdami lankytojams grįžti prie šiuos statinius pastatydinusio tikėjimo trykštančių šaltinių ir darydami regimą gyvųjų akmenų, sudarančių krikščionių bendruomenes, Bažnyčią, prisidedate prie ugdyimo žvilgsnio, leidžiančio sielai išvysti dvasinę tikrovę“ (8). Todėl svarbu šį paveldą pateikti autentiškai, atskleidžiant jo tikrąją religinę prigimtį, įkeliant jį į liturginį kontekstą, kuriame ir kuriam jis gimė.

Suvokdami, kad Bažnyčia „egzistuoja, kad evangelizuotų“ (9), turime visada savęs klausti: kaip priimti žmones šventose vietose, kad jie geriau pažintų ir labiau pamiltų Viešpatį? Kaip palengvinti Dievo ir kiekvieno iš ten besilankančių žmonių susitikimą? Pirmiausia pabrėžtina tinkamo priėmimo svarba, būtinybė „paisyti kiekvienos grupės ir kiekvieno asmens ypatybių, jo širdies lūkesčių ir autentiškų dvasinių poreikių“ (10); tai reiškiasi įvairiais elementais, pradedant paprastomis smulkmenomis, kaip antai, asmeniniu pasirėngimu klausytis, ir baigiant globa viešnagės metu.

Šiuo atžvilgiu, taip pat siekiant plėtoti dialogą tarp kultūrų ir pasinaudoti kultūriniu paveldu evangelizacijos labui, derėtų imtis konkrečių pastoracinių iniciatyvų. Visos jos turėtų būti įtrauktos į plačią aiškinimo programą, kartu su istorine bei kultūrine informacija aiškiai ir prieinamai atskleidžiančią pirminę ir giliają šių kultūrinių apraiškų reikšmę, taikant šiuolaikines bei patrauklias priemones ir naudojantis turimais asmeniniais ir technologiniais ištekliais.

Tarp konkrečių siūlymų minėtina idėja parengti turistinius maršrutus, siūlančius aplankyti vyskupijos svarbiausias religinio bei kultūrinio paveldo vietas. Kartu skatintina objektus atverti ilgesniam laikui ir sukurti tinkamo priėmimo struktūrą. Šia linkme svarbus dvasinis ir kultūrinis turizmo gidų ugdyimas, todėl pravartu pasverti galimybę steigti katalikiškąsias gidų organizacijas. Taip pat naudingos „turistų vadovų pavidalo vietinės publikacijos, interneto svetainės ar labiau specializuotos paveldo apžvalgos, turint pedagoginį tikslą išskirti aikštėn kūrinių dvasią, įkvėpimo šaltinį bei žinią ir mokslinė analize padėti giliau suprasti kūrinius“ (11).

Turistų apsilankymo nederėtų traktuoti tiesiog kaip ikievangelizacinės stadijos, bet, priešingai, turime laikyti tai platforma, leidžiančia aiškiai ir išreikštai skelbti Jėzų Kristų.

Naudodamasis proga, taip pat norėčiau oficialiai pranešti, kad 2012 m. balandžio 23–27 d. Kankune (Mek-

sika) vyks 7-asis Pasaulinis turizmo pastoracijos kongresas. Šis renginys, kurį mūsų Popiežiškoji taryba organizuoja kartu su Meksikos vyskupų konferencija ir Kankuno-Chetumalio prelatūra, neabejotinai bus gera proga toliau svarstyti konkrečius pasiūlymus, kurių šiandien reikalauja turizmo pastoracija.

+ Antonio Maria Vegliò
Prezidentas

+ Joseph Kalathiparambil
Sekretorius

Nuorodos

- (1) Taleb Rifai, Pasaulinės turizmo organizacijos generalinis sekretorius. Žinia 2011-ųjų metų Pasaulinės turizmo dienos proga.
- (2) Benediktas XVI. Žinia dialogo tarp religijos ir kultūros studijų dienos, 2008 m. gruodžio 3 d. surengtos Popiežiškosios tarpreliginio dialogo ir Popiežiškosios kultūros tarybų, proga.
- (3) Pasaulinė turizmo organizacija. Pasaulinis turizmo etikos kodeksas, 1999 10 01, str. 2, § 1.
- (4) Plg. Pasaulinė turizmo organizacija. Pasaulinis turizmo etikos kodeksas, 1999 10 01, str. 1.
- (5) Jonas Paulius II. Kreipimasis į Jungtinių Tautų 50-ąją generalinę asamblėją (1995 10 05), 10.
- (6) Benediktas XVI. Kreipimasis į Popiežiškosios kultūros tarybos narius (2007 06 15).
- (7) Benediktas XVI. Bendroji audiencija (2009 11 18).
- (8) Jonas Paulius II. Kreipimasis į 4-ojo Pasaulinio turizmo pastoracijos kongreso dalyvius (1990 11 17), 4.
- (9) Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntian-di* (1975 12 08), 14.
- (10) Popiežiškoji migrantų ir keliaujančiųjų pastoracijos taryba. Šventovė. Gyvojo Dievo atminimas, esamybė ir pranašystė (1999 05 08), 12.
- (11) Popiežiškoji kultūros taryba. Baigiamasis visuotinio susirinkimo dokumentas „*Via pulchritudinis* – prioritetinis evangelizacijos ir dialogo kelias“ (2006 03 27–28).

BROLIŠKAS POKALBIS

23 eilinis sekmadienis (A)

Ez 33, 7–9; Rom 13, 8–10; Mt 18, 15–20

Kiekvieno santykio pagrindas yra pripažinti kitą savo broliu ar seserimi. Tik taip gali būti panaikinta nelygybė. Gali skirtis veikla, pareigos, bet ne žmonių vertė. Tie broliai ir seserys nėra tobuli, nėra apsaugoti nuo trūkumų ir klaidų. Štai iš čia ir kyla atleidimo bei broliško perspėjimo būtinybė. Svarbiausia yra susigrąžinti brolių, bet ne jų nubausti ar įrodyti jo klaidą. Prieš tai Jėzus buvo ką tik papasakojęs palyginimą apie piemenį ir nuklydusią avį (plg. *Mt 18, 12–13*).

Piemuo, turintis 99 avis, nesijaučia esąs turtingas. Jis save laiko vargšu, nes vienos avies trūksta. Palyginimas baigiamas žodžiais: „Ir jūsų dangiškasis Tėvas nenori, kad pražūtų bent vienas iš šitų mažutėlių“ (*Mt 18, 14*). Pasaulyje vertinga tai, kas didinga ir išsiskiria. Krikščionių bendruomenėje turėtų būti kitokia vertinimo sistema: kiekvienas žmogus yra begalinės vertės. Net vienas žmogus yra svarbus ir brangus. Todėl reikia daryti viską, kad jis neprapultų.

Jėzus pasiūlo trijų dalių veikimą. Nors pokalbis su klystančiuoju nėra malonus, bet jo vaisiai gali būti labai reikšmingi. Jėzus sako: „Jeigu jis paklausys, tu laimėjai savo brolių.“ Tai reiškia, kad tu jam parodei kelią, kuris per susitaikinimą veda į Tėvo namus. Perspėjama ar pataisoma iš meilės, nes kitas (kita) yra brolis (sesuo). Čia reikalinga pagarba, švelnumas, gailestingumas, kantrumas. Tiesa ir meilė eina kartu. Tikra meilė reikalauja dėl nuodėmės kitą įspėti. Nuodėmė pasmerkama, tačiau suklydęs žmogus priimamas, išklausomas, mylimas. Tai reikia daryti taip, kad kitas suprastų, jog tai darome ne smerkdami, o iš meilės ir trokšdami padėti.

Svarbu nesumaišyti nuodėmės su skirtingumu. Nereikėtų skubėti paskelbti blogiu vien tai, kas neatitinka mūsų skonio. Neišmintinga nuolat įsiterpti dėl visiškai nereikšmingų dalykų. Kai kurie uolūs žmonės, atrodo, turi labiau prislėgimo, negu išlaisvinimo, pagalbos, skatinimo dovaną. Suklydęs brolis nėra iškart pastatomas priešais bendruomenę, bet visų pirmiausia einama į santykį aš ir tu, akis į akį, be liudytojų. Deja, dažnai nutinka, kad apie kito trūkumus pradedame pasakoti visur ir visiems. „Broliai, neapkalbinėkite vieni kitų!“ – sakoma Šventajame Rašte (*Jok 4, 11*).

Žinoma, paveikiausia, kai leidžiama broliui pačiam suprasti savo klaidą, ne daugiažodžiaujama ar teoriškai įrodinėjama, bet praktiškai ir asmeniškai parodoma užmiršta dorybė. Dažniausiai kalbame daug, nes mūsų pačių elgesys nėra iškalbus. Esame pastovūs pamokslautojai ir nepakeliami moralistai, nes mūsų gyvenimo šventumas toli gražu nekuria tylaus kai kurių ydų ir nukrypimų pasmerkimo.

Jei šis pirmas prisartinimas nesėkmingas, tik tada praplečiamas horizontas: ieškoma patikimų ir bendrauti gebančių žmonių, kuriems gali pavykti ten, kur nepavyko mums vieniems. Tik po šios nesėkmės įtraukiama visa bendruomenė. Ir jeigu net tada nepavyksta atkurti santykio su broliu, „tebūnie jis tau kaip pagonis ir muitininkas“: tai yra melskis už jį, pavesk jį Jėzui, kuris yra pagonių ir muitininkų draugas, kuris sėdasi su jais prie vieno stalo, nes būtent dėl jų ir atėjo į pasaulį.

Bendruomenė yra kviečiama nenutraukti ryšių su nusidėjėliais, bet žvelgti į juos Jėzaus gailestingumo žvilgsniu. Taip, mes esame atleisti nuo įspėjimo pareigos, jeigu matome, kad broliškas pokalbis nieko nekeičia, o tolesni įspėjimai duos priešingą rezultatą, tačiau turėtų išlikti bent troškimas tokį brolių ar seserį tyliai širdyje laiminti.

SEPTYNIASDEŠIMT SEPTYNIS KARTUS

24 eilinis sekmadienis (A)

Sir 27, 30–28, 7; *Rom* 14, 7–9; *Mt* 18, 21–35

Rabinų mokyklose atleidimo riba buvo keturi kartai: tris kartus atleidžiama ne giminaičiams ir keturis – saviešiams. Septyni yra pilnatvės sinonimas. Žydų mąstyme septyni kartai yra labai daug. Jėzaus atsakymas kviečia atleisti be ribų ir pateikia palyginimą apie šeimininką ir jo skolininką. Dešimt tūkstančių talentų yra paradoksaliaus skaičius, pilnatvės ir begalybės simbolis (kaip ir septyniasdešimt septyni kartai). Tai tyčia parinkta nereali suma, pagalvojus, jog Erodo įplaukos buvo 900 talentų, o Galilėjoje 4 a. pr. Kr. į valstybės išdą būdavo surenkama 200 talentų mokesčių. Talentas, kaip visos senovės monetos, iš pradžių buvo brangiųjų metalų – aukso ir sidabro – svorio vienetas, todėl talentais buvo atsiskaitoma, ypač tarp valstybių. Pavyzdžiui, Antrojoje Karalių knygoje parašyta: „Asirijos karalius pareikalavo iš Judo karaliaus Hezekijo trijų tūkstančių talentų sidabro ir trisdešimties talentų aukso“ (2 *Kar* 18, 14). Talento svoris buvo apie 35 kg. Jis buvo dalijamas į 3000 siklių (beje, šekelis, hebrajiškai – „sheqel“, ir šiandien yra Izraelio valstybės pinigais). Graikų-romėnų laikais talentas buvo visavertis skaičiavimo vienetas, lygus 6000 drachmų arba denarų. Denaras tolygus vienos dienos samdinio uždarbiui. Čia matome Jėzaus ketinimą paryškinti skirtumą: karalius (kitai tariant, Dievas) savo tarnui dovanuoja milžinišką 60 milijonų denarų skolą, o tarnas linkęs nuteisti tokį pat kaip jis už negražintus 100 denarų! Prisiminkime, kad Jėzui talentas buvo pagrindinis kito palyginimo – „dešimties talentų“ – įvaizdis (žr. *Mt* 25, 14–30). Vėliau šis įvaizdis paplito kaip asmens dorybių ir gebėjimų įvardijimas. Garsusis humanistas Erazmas Roterdamietis († 1536) pirmasis pavartojo jį šia vėliau paplitusia prasme.

Atleidimo tema driekiasi per visą Evangeliją. Su ja susiduriame jau pačioje Kalno pamokslo pradžioje, kur, naujai aiškindamas penktąjį įsakymą, Viešpats sako: „Jei neši dovaną prie aukuro ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie aukuro, eik pirmiau susitaikinti su broliu ir tik tada sugrįžęs aukok savo dovaną“ (*Mt* 5, 23–24). Nesusitaikinus su broliu, negalima artintis prie Dievo; pirma parodyti broliui susitaikinimo judesį, eiti jo link, yra teisingos dievogarbos sąlyga. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad pats Dievas, žinodamas, jog žmonės jo atžvilgiu nesutaikinti, pakilo iš savo dievystės, siekdamas prisiartinti prie mūsų, susitaikinti su mumis. Prisiminkime, kad, prieš dovanodamas Eucharistiją, jis parklupo priešais savo mokinius ir numazgojo, savo nusižeminusia meile nuvalė purvinas

jų kojas. Galiausiai ant kryžiaus girdime Jėzaus prašymą: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“ (*Lk* 23, 34). Būtent į Velykų slėpinį turėtų būti nukreiptas mūsų žvilgsnis, nes čia Viešpats sunaikino mūsų skolos raštą: „Jis ištrynė mus kaltinantį skolos raštą ir panaikino jį prisimeigdamas prie kryžiaus“ (*Kol* 2, 14).

Šio sekmadienio Jėzaus pateikto palyginimo veiksmas trijų dalių: rūmuose, kelyje ir vėl rūmuose. Toks yra ir krikščionio gyvenimas. Mes ir mūsų bendrakaičiai dabar esame antroje dalyje, tikėjimo kelyje. Dievas tiesiogiai nesikiša ir leidžia mums būti geriems arba blogiems. Bet prieš šią dalį, kurioje dabar esame, buvo kita dalis: Dievas per Krikštą ir asmeninį susitikimą su Jėzumi Kristumi mums dovanuoja gyvenimą: „Nėra jokio skirtumo, nes visi yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės, o nuteisinami dovanai jo malone dėl Jėzaus Kristaus atpirkimo“ (*Rom* 3, 22–24). Po to eis trečioji dalis – Teismas, kai Dievas pasirodys ir „ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti“ (Apaštalų simbolis).

Tik išsąmoninę trečiosios dalies egzistavimą, galime suvokti šiek tiek mus gluminančią palyginimo pabai-gą, kai šeimininkas nebeparodo, bent išoriškai, to beribio atleidimo, kuris buvo parodytas palyginimo pradžioje. Taip, Dievas yra Dievas, jis atleidžia, nes myli savo kūrinius; bet atleidimas gali išsiskverbti tik į tą tapti veiksmingas tik tame, kuris pats yra atleidžiantis. Šeimininkas nubraukė skolą, nes tarnas maldavo, tačiau šis maldavimas vėliau pasirodė buvęs dirbtinis, paviršutiniškas. O Viešpats ieško žmogaus širdies, nes tik perkeistoje širdyje gali išsakyti gebėjimas atleisti.

Taigi palyginimas moko, kad tik gauto atleidimo – Dievo meilės – prisiminimas suteikia jėgų atleisti kitiems. Kad išmoktume atleisti, privalome būti kantrūs su savo temperamentu ir žmogiškumu, bet ypač turime padirbėti tikėjimo lygmeniu, trokšdami suprasti nesubanalintą Dievo gailėstingumą. Tik tai suvokę, randame vidinių jėgų laiminti savo skolininkus, pavyzdžiui: „Viešpatie Jėzau, palaimink jį (ją)“, o tada ir nubraukti, išdildyti jo (jos) skolą savo širdyje. Tad turi būti aišku, jog išsiskolinimas Dievui yra iš anksto apmokėta skola; skola, dėl kurios jau kažkas buvo parduotas su visa savo nuosavybe, jausmais, asmenybe, ir dėl to mums buvo leista stovėti kaip turintiems lygią vertę su Dievu: tas kažkas yra Jėzus Kristus, tikras Dievas ir tikras žmogus. Tai turi būti pabrėžiama, nes kitaip Evangelija, kuri tik po to kviečia peržiūrėti mūsų santykį su artimu, rizikuoja tapti vien socialiniu mokymu ar skambia etika.

KLAUSIMAS DĖL ATLYGIO

25 eilinis sekmadienis (A)

Iz 55, 6–9; Fil 1, 20–24. 27; Mt 20, 1–16

Klausimą dėl atlygio iš tikrųjų jau buvo iškėlęs apaštalas Petras: „Štai mes viską palikome ir sekame paskui tave. Kas mums bus už tai?“ (Mt 19, 27). Tai – užmokesčiu paremtas mąstymas, nieko nesiskiriantis nuo senovės Romos šventyklose kabėjusio įrašo: *Do ut des* (lot. „Duodu, kad ir tu duotum“). Tada Jėzus jį nuramino: „Jūs, mano sekėjai, irgi sėdėsite dvylikoje sostų, teisdami dvylika Izraelio giminių“ (Mt 19, 28). Tačiau dabar palyginimas apie vynuogyno darbininkus pateikia galutinį šios problemos patikslinimą ir sykiu pokalbį apie amžinąjį atlygį perkelia į kitą lygmenį.

Darbo biržų tais laikais nebuvo, tad ieškantys darbo darbininkai rinkdavosi į turgaus aikštę. Bedarbiai stoviniavo aikštėje ir laukė darbdavių. Buvo vynuogių rinkimo metas, taigi bedarbiai tikėjosi bent sezoniško darbo. Įprastinė dienos darbo kaina buvo vienas denaras (sidabrinė beveik 4 gramų romėnų moneta). Senovėje valandas skaičiuodavo nuo ryto iki vakaro: dienos pradžia – mūsų 6 val. ryto, 3 val. – mūsų 9 val., 6 val. – mūsų 12 val., 9 val. – mūsų 15 val., 11 val. – mūsų 17 val. ir dienos pabaiga – mūsų 18 val. Palestina arčiau pusiaujo, ten mažiau svyruoja dienos ilgumas žiemą ir vasarą negu pas mus, todėl 6 val. apytikriai atitikdavo saulėtekį, 18 val. – saulėlydį.

Pirmieji samdiniai, pasamdyti anksti rytą, turėjo dirbti visą dieną. Atėjus vakarui, jie galėjo tikėtis suderėto denaro. Po kelių valandų vynuogyno šeimininkas išėjo ieškoti papildomos darbo jėgos. Matyt, darbo būta daug, tad šeimininkas samdinių dairėsi vidurdienį, paskui po pietų ir pagaliau vakarop. Vieni samdiniai dirbo visą dieną, kęsdami dienos karštį, kiti tik keletą valandų, o paskutiniai vos vieną valandą. Ir visi gavo tą patį atlyginimą – vieną denarą. Kažkas lieka maloniai nustebintas šeimininko dosnumo, tačiau yra ir pasipiktinusių jo poelgiu: visiems vienodas užmokestis! Kodėl taip elgiamasi?

„Bičiuli, aš tavęs neskriaudžiu! Argi ne už denarą susiderėjai su manimi? Imk, kas tavo, ir eik sau. Aš noriu ir šitam paskutiniam duoti tiek, kiek tau.“ Pasipiktinusiems priekaištaujama ne todėl, kad jie nepatenkinti gautu užmokesčiu, bet kad kritikuoja, girdi, kiti gauna

tiek pat, kiek ir jie. Duodamas vieniems, šeimininkas nieko neatima iš kitų. Jis pabrėžia savo teisę į geranoriškumą: „Ar todėl šnairuoji, kad aš geras?!“ Juk vienos valandos uždarbio – pusės ar net mažiau denaro – neužtenka šeimynai išlaikyti. Teisingumas matuojamas nuopelnu, gerumas – reikalingumu.

Žvelgiant amžinybės žvilgsniu, reikėtų, kad atvykę paskutiniai gali būti Dievo vertinami taip pat kaip ir pirmieji, gal net ir labiau už pirmuosius. Čia svarbu ne tarnystės metų kiekis, bet nusiteikimas nuoširdžiai atsiliepti į kvietimą. Dievas yra neįprastas šeimininkas. Jis yra šeimininkas savo gerumo. Dievas trokšta ne tiek išspręsti nedarbo problemą, kiek atverti vynuogyną visiems. Jis keliauja gyvenimo keliais kiekvieną dienos valandą; kviečia visus, primindamas savo pasiūlymą. Jam nesvarbi išvaizda ar kitų rekomendacijos. Vienintelis jį dominantis dalykas – tai žmogaus „taip“.

Santykiyje su Dievu reikia pasitikėjimo ir vengti prekybos. Kai su Dievu prekiaujama, į pirmą vietą pastatomi atlikti darbai. O teisingame religijos santykiyje pirmenybė teikiama dovanojančiam Dievo veikimui žmogaus atžvilgiu, o ne žmogaus veiklai Dievui. Tikras darbininkas, pagal Dievo širdį, yra tas, kuriam nerūpi atlygis, kuris džiaugsmą randa galėdamas darbuotis dėl Dievo Karalystės. Mes galime būti puikūs darbininkai, tačiau pavydūs arba, kaip sakoma palyginime, „šnairuojantys“.

Sūnaus palaidūno pasakojime paklusnūs brolis, tas pavyzdinis darbininkas, pasirodė nesugebąs suvokti ir priimti savo tėvo laisvės, jo sūnaus nutrūktgalvio šventiško priėmimo. Jis pasijuto ižeistas dėl šventės, kuri buvo surengta jo broliui, sugrįžusiam po to, kai, palaidai gyvendamas, išėikvojo tėvo palikimą (plg. Lk 15, 11–32). Ar esame pasirengę švęsti, kai Dievas iškelia vaises tam, kuris to nėra vertas? Jeigu būtų tekę stovėti šalia Jėzaus kryžiaus, iškelto Golgotos kalne, greičiausiai būtume laikę latro pretenziją taip pigiai įeiti į Kristaus Karalystę nepriimtina (plg. Lk 23, 39–43).

Begalinis Dievo gailestingumas turi vienintelį priešą – pavydą, šnairuojančią akį. Tas, kuris nesiruošia jos gydyti, yra pats sau priešas, nes rizikuoja prarasti amžinybę. Laukdami amžinojo gyvenimo, kaip teisėto atlygio už mūsų nuopelnus, arba lygindami mūsų nuopelnus su kitų nuopelnais, prarandame galimybę nustebti dėl Šeimininko dosnumo.

KŪRYBINGA TYLA

26 eilinis sekmadienis (A)

Ez 18, 25–28; Fil 2, 1–11; Mt 21, 28–32

Palyginimas mums sako, kad yra dviejų tipų sūnūs: kurių „taip“ yra „ne“ ir kurių „ne“ tampa „taip“. Bažnyčios tėvai palyginime apie du sūnus išvelgė žydų ir pagonių įvaizdį. Žydai pirmiau ištarė Dievui „taip“, o vėliau nevykdė savo įsipareigojimų. Pagonys išganymo istorijoje elgėsi atvirksiškai. Tačiau šis palyginimas gali būti atnaujintas, praplėstas, nes šiandien šie du sūnų tipai nebeišreiškia visos tikrovės. Tad galima nujauti, jog tėvas susilaukė dar dviejų sūnų.

Kai tėvas ateina kviesti trečiojo sūnaus į vynuogyną, šis jam nepasako aiškiai „taip“ ar „ne“, bet tiesiog pasiūlo sėstis prie stalo ir pradeda tėvui ilgai bei nuobodžiai pasakoti apie padarytas vynuogyne kultivavimo klaidas, nurodo net atsakingus asmenis, aiškina, kaip turėtų būti, kaip reiktų viską keisti ir modernizuoti. Eina valandos, dienos, o sūnus vis aiškina tėvui, nors vynuogynas čia pat, šalia ir jo laukia. Galiausiai tėvas dar kartą sūnaus paklausia, ar jis pasiruošęs jam padėti. Užtuot davęs konkretų atsakymą, sūnus pradeda tėvui priekaištauti, kad su juo neįmanoma kalbėtis, kad jis skuba užbaigti pokalbį, palikdamas krūvą neišspręstų klausimų.

Trečiasis sūnus yra nuolat šnekantis, nuo problemų jis pereina prie teorinio jų sprendimo, nuo praeities analizavimo prie ateities perspektyvų, bet niekada neper-eina nuo žodžių prie darbų, nuo stalo prie vynuogyno, nuo projektų prie kastuvo. Šis nenoras įsipareigoti yra apgaubtas begalės tuščių žodžių. Nesunku jame atpažinti pseudokrikščionį, kuris atsisako bet kokio rimtesnio įsipareigojimo, tačiau yra visada pasirengęs piktintis dėl kokios nors išdavystės bažnytinėje aplinkoje. Išgirdęs apie tai, paprastai sušunka skėščiodamas rankas: „Bet kaip dar galima tikėti ir vaikščioti į bažnyčią?!“ Dažniausiai tai veidmainis moralistas, pasiruošęs skambiais žodžiais demaskuoti kitų nedorybes. Arčiau jį pažinęs, supranti, kad jis savo tam tikrų darbų nelaiko skandalingais, nes, jo supratimu, pa-

piktinantys dalykai yra tik tie, kurie vyksta kaimynų namuose. Žinoma, gerai pamastę, trečiąjį sūnų galime atpažinti savyje. Kiekvienas iš mūsų gali priglausti šį veikėją, sergantį verbaline liga, greitą diskutuoti apie viską ir visus, išskyrus apie save, mokantį taikliai nurodyti kitų klaidas, tačiau visiškai šaunantį pro šalį, kai kalbama apie jo paties nuodėmes.

Kaip atpažinti šį trečiąjį sūnų? Jam būdingi kai kurie pasakymai, tokie kaip: „reikėtų“, „būtų gerai“, „bet“, „tačiau“, „yra labai skubu“ (beveik niekada nepasigirsta žodis „privalau“). Kai iš mūsų lūpų pasigirsta šie žodžiai, nėra jokios abejonės – mūsų namuose gimė trečias sūnus, o vynuogynas lieka toks, kaip buvo. Tėvas nueina vienas, nusiminęs. Tai daug skaudesnis liūdesys, negu išgirdus sausą „ne“.

Bet štai šeimoje gali atsirasti vietos ketvirtajam sūnui. Jo buvimas yra tikras palaiminimas. Ketvirtas sūnus yra tylus, nekalba. Tačiau jis turi ausis, kurios moka klausyti; jis turi skvarbias akis, kurios mato, ką reikia atlikti. Jam užtenka, kad tėvas nurodytų vynuogyną, kur pilna akmenų ir piktžolių, bet kur taip pat yra ir gausaus derliaus viltis.

Šis sūnus nė žodžio netaręs imasi darbo. Jis įpratęs tyloje, savo širdyje, sujungti veiksmažodį „privalėti“ su vienaskaitos pirmuoju asmeniu. Tėvas su meile jį stebi, nors jis net nesugebėjo pasakyti „taip“. Vynuogyne daug kalbama? Jis pasiraitoja rankoves ir palenkia nugarą. Čia yra purvina ir tamsu? Jam pavyksta uždegti savąjį žiburį ir sukurti šiek tiek švarios erdvės. Čia yra daug apgaulės ir egoizmo? Jis geba atnešti į rinką kitokią produkciją. Ant jo krinta kritikos ir šmeižtų akmenys? Jis pasilenkia juos surinkti: jie gali jam visada praversti mušantis į krūtinę. Čia daug kreivų vagų? Jis rūpinasi eiti tiesiai, teisinga kryptimi.

Vakarui atėjus nuo tėvo veido pasitrauks liūdesio šešėlis, nes po daugybės „taip“, kurie yra „ne“, „ne“, kurie yra „taip“, ir „bet reikėtų“, jis pagaliau „išgirs“ ketvirtojo sūnaus kūrybingą tylą.

DIEVO „NEBUVIMAS“

27 eilinis sekmadienis (A)

Iz 5, 1–7; Fil 4, 6–9; Mt 21, 33–43

Pirminė šio sekmadienio Evangelijos palyginimo prasmė: šeimininkas yra Dievas, kuris įveisia vynuogyną, t. y. iš visų tautų išsirenka vieną tautą – Izraelį. Sumūrytas aptvaras, įrengta spaustuvė, pastatytas bokštas atskleidžia Dievo rūpinimąsi savo tauta. Vynuogyną prižiūrėti patiki ir vynininkams – tautos seniūnams ir aukštiesiems kunigams. Vynas, meilės ir džiaugsmo simbolis, yra Dievo ir Izraelio bendrystės pagrindas.

Dievas kartkartėmis siunčia savo tarnus, pranašus, kurie primena, kad tikrasis vynuogyno šeimininkas yra Dievas, o ne jie ar pagonių dievai, kad tikrasis žmogaus pašaukimas yra dalijimasis, o ne pasisavinimas. Tačiau daugelis iš pranašų buvo atstumti arba nužudyti. Pagaliau, atėjus laikų pilnatvei, yra siunčiamas jo vienatinis Sūnus, Jėzus Kristus, nuo kurio taip pat yra nusigręžiama: jis išmetamas iš vynuogyno ir užmušamas, t. y. nukryžiuojamas už Jeruzalės miesto sienų.

Sūnaus mirtis – ne paskutinis žodis. Jėzus cituoja ištrauką iš 118 psalmės: „Akmuo, kurį statytojai atmetė, tapo kertiniu akmeniu. Tai Viešpaties padaryta ir mūsų akims tai nuostabą kelia.“ Nužudytasis nepasilieka mirtyje, nelieka „atmestas“. Jis tampa nauja pradžia. Jėzus numato savo kryžių bei prisikėlimą ir iš anksto paskelbia, kad naująją šventyklą Dievas statydina pasaulyje, remdamasis juo, Nužudytuoju ir Prikeltuoju.

Jėzus užbaigia šį palyginimą žodžiais: „Dievo Karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota tautai, kuri duos vaisių.“ Dievo Karalystė, sandoros tarp Dievo ir žydų

tautos simbolis, yra atimama iš žydų ir atiduodama naujos sandoros tautai – Bažnyčiai, sudarytai iš visų pasaulio tautų, įskaitant ir žydus, priimančius Dievo Sūnų kaip Gelbėtoją ir Mesiją.

Tačiau šis pasakojimas turi taip pat ir kitą prasmę. Vynuogynas yra Dievo kūrinija: žmogus, gamtos išteklių, flora ir fauna. Ir visa tai yra atiduota mums, žmonėms, kad prižiūrėtume ir išmintingai naudotumės ir svarbiausia neužmirštume, kas yra tikrasis šeimininkas. Jėzus palyginime sako, kad šeimininkas, įkūręs vynuogyną ir palikęs jį prižiūrėti vynininkams, pats kažkur iškeliavo. Vynininkams galbūt atrodo, kad šeimininkas dingo ar net pasitraukė negrįžtamai, nužengė į nebylumą, į tamsią nesančiojo tylą. Tad nejučia gimsta svaiginanti mintis: paskelbkime, kad Dievas mirė, tada patys būsime Dievas! Tada galiausiai būsime ne kito nuosavybė, bet tik savo ir pasaulio turtų savininkai. Tada pagaliau galėsime daryti, kas tik mums patinka. Pašalinkime Dievą, ir virš mūsų nebėra jokie kriterijaus, mes patys sau matas.

Šiandien daug kas mėgsta kalbėti apie Dievo mirtį ir nebenori daugiau užsiminti apie Dievo mylinčią tylą. Tačiau Dievo „nebuvimą“ reikėtų teisingai suprasti. Tai jo pasitikėjimas žmonėmis. Jis mums palieka laisvą veiklos erdvę, palieka – tam tikra prasme – savo vietą mums, bet nepabėga, nepalieka mūsų likimo valiai. Galima sakyti, kad iškeliauja šio pasaulio išmintingųjų Dievas, o lieka tarp mūsų apreiškimo Dievas, mumis pasitikintis ir mus mylintis. Suteikęs mums pasirinkimo laisvę, jis į mus kreipiasi meilės kalba, kurią esame kviečiami išgirsti jo įsikūnijusiame Žodyje. Koks yra mūsų atsakas į šią begalinę jo meilę, toks yra ir mūsų išaugintas vaisius.

Parengė brolis Ramūnas Mizgiris OFM

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius: „Tai netiesa“

„Bažnyčios žinių“ redakcija pateikė Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui ir Kauno arkivyskupijos kurijos kancleriui mons. Adolfui Grušui keletą klausimų, susijusių su publikacija dienraštyje „Lietuvos rytas“ (2011 07 30).

Į „Bažnyčios žinių“ klausimus atsako Kauno arkivyskupijos kurijos kancleris mons. **Adolfas Grušas**:

Kokios bylos, susijusios su Kauno arkivyskupija, šiuo metu yra vedamos Romos Rotoje?

Šiuo metu Romos Rotoje yra priimta ir svarstoma tik kun. Petro Smilgio byla.

Kokia yra kun. P. Smilgio bylos eiga? Ar galima šiuo metu ką nors pakomentuoti?

Kun. P. Smilgys buvo atleistas iš Katalikų teologijos fakulteto dekanu pareigų ir šį sprendimą patvirtino Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Po to kun. P. Smilgys kreipėsi į Romos Rotos tribunolą, siekdamas kompensacijos, jei būtų nustatyta, kad Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius neteisėtai pažeidė jo gerą vardą. Sprendimas šioje byloje dar nėra priimtas.

Kodėl buvo suspenduotas kun. Romualdas Ramašauskas? Kokia šiuo metu yra jo padėtis bažnytinės teisės požiūriu?

Į Kauno arkivyskupą kreipėsi vienas asmuo, kaltindamas kun. R. Ramašauską padarius nusikaltimą. Tuomet arkivyskupo pavedimu buvo atliktas tyrimas ir, remiantis Šventojo Sosto nurodymais, bylos medžiaga persiūsta į Tikėjimo mokymo kongregaciją, kurios kompetencijai priklauso daryti galutinį sprendimą tokioje byloje. Iki tol kun. R. Ramašauskas yra suspenduotas minėtos kongregacijos nurodymu, nustačius su kunigo šventimais nesuderinamą elgesį praeityje.

Kas žinoma apie kratą kun. Alfonso Buloto namuose?

Arkivyskupas S. Tamkevičius kreipėsi į Kauno apygardos prokuratūrą, prašydamas įstatymų numatyta tvarka ištirti, kas internete rašė jį šmeižiančius komentarus po žiniasklaidoje paskelbto straipsnio. Teisėtvarkos organai darė tyrimą ir nustatė kompiuterių, kuriais buvo rašyti minėti komentarai, identifikacinius numerius (IP). Pagal šiuos duomenis prokuratūros darbuotojai darė kratą tų kompiuterių registracijos vietose, o viena iš jų buvo pas kun. A. Bulotą namuose.

Toliau įstatymų nustatyta tvarka ieškovas galėjo kreiptis į teismą. Kadangi arkivyskupas į teismą nesikreipė, byla prieš kun. A. Bulotą buvo nutraukta.

Ar Gintauto Tamkevičiaus pareigos Kauno arkivyskupijoje prieštarauja Kanonų teisės kodekso nuostatams?

Pagal Kanonų teisės kodeksą (žr. kan. 492 § 3) ekonominiais klausimais vyskupui ordinarui patariančios ekonominės tarybos nariai negali būti to ordinaro giminaičiai iki ketvirtos kartos. G. Tamkevičius nepriklauso šiai tarybai, bet yra viešosios įstaigos „Kauno arkivyskupijos Ekonomo tarnyba“ darbuotojas, vykstantis jam pavestas užduotis, o minėtai įstaigai vadovauja arkivyskupijos ekonomas kun. Vytenis Vaškelis.

Ar mons. Vytautas Grigaravičius buvo areštuotas už netinkamus santykius su jaunu zakristijonu?

Mons. V. Grigaravičius niekuomet už jokių nusikaltimų nebuvo areštuotas.

Ar kun. Tomas Karklys kada nors gyveno arkivyskupo bute?

Kun. T. Karklys niekuomet negyveno arkivyskupo bute. Arkivyskupas gyvena Kauno arkivyskupijos kurijos dideliame pastate, kuriame dirba daug žmonių ir yra įrengti keli butai. Straipsnyje aprašomu metu Kauno kurijos pastate, be arkivyskupo, dar gyveno vyskupas emeritas, tuomet kurijos kanclerio pareigas ėjęs kun. T. Karklys ir trys seserys vienuolės.

Kokia yra Kanonų teisės kodekso išleidimo lietuvių kalba stadija?

Katalikų Bažnyčios Kanonų teisės kodeksas (KTK) yra išverstas į lietuvių kalbą jau senokai ir šiuo vertimu, nors ir neoficialiu, naudojasi kunigai ir pasauliečiai, studijuojantieji kanonų teisę. Lietuvos Vyskupų Konferencijos sudaryta komisija koregavo vertimą, suderino visus juridinius terminus, atsižvelgdama taip pat į LR teisės aktų sąvokas. Galima tikėtis, kad lietuviškas Kodekso leidimas greitai laiku pasirodys. Verta atkreipti dėmesį, jog oficialusis KTK tekstas yra lotyniškas, o bet kokie vertimai į kitas kalbas skirti pagelbėti to krašto kunigams ir tikintiesiems. Šie vertimai nėra oficialusis Kodekso tekstas.

Kokias pasekmes numato Kanonų teisės kodeksas kunigui, viešai šmeižiančiam vyskupą?

Viešai skatinantiems pavaldinių priešišumą Apaštalo Sostui ar vietos ordinarui, pasinaudojant bažnytine galia ar tarnystėje, arba raginantiems savo pavaldinius nepa-

klusti jiems Kanonų teisė numato interdikto bausmę ar kitas teisingas bausmes (kan. 1373). Bet kuriuo atveju, jei yra pavojus padaryti nusikaltimą ar smarkiai drumsčia ma nustatyta tvarka, ordinaras turi teisę įspėti bet kurį jo jurisdikcijoje esantį asmenį (kan. 1339). Šis įspėjimas ateityje gali būti pagrindas taikyti griežtesnes bausmes.

Į „Bažnyčios žinių“ klausimus atsako Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius:

Ar išlaikoma vienybė su Apaštalų Sostu ir ar laikomasi visų Šventojo Tėvo nurodymų (įskaitant ir dėl liturgijos ekstrordinarinės formos)?

Lietuvos vyskupai su Apaštalų Sostu yra visiškoje vienybėje ir laikosi visų Šventojo Tėvo nurodymų. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje gali tik dėkoti Dievui, kad net sovietmečiu, kai teko patirti didelę spaudą, vyskupai ir vyskupijų valdytojai išlaikė nepažeistą ištikimybę Apaštalų Sostui.

Kai kas bando kaltinti Lietuvos vyskopus, kad jie nepritaria ekstrordinarinei liturgijos formai. Tai netiesa. Vyskupai nepritaria tik tiems, kurie menkina ordinarinę liturgiją ir dirbtinai eskaluoja liturgijos ekstrordinarinės formos viršenybę, tikėdamiesi, kad ji padės išspręsti visus Bažnyčioje pasitaikančius dabarties sunkumus. Lietuvos vyskupai yra atviri, įgyvendindami Šventojo Tėvo *Motu proprio Summorum Pontificum* gaires, tačiau sykiu atvirumo bei geranoriškumo laukia ir iš ekstrordinarinės liturgijos brangintojų.

Ar egzistuoja arkivyskupo proteguojamų kunigų klanas Kauno arkivyskupijoje?

Toks tvirtinimas yra šmeižikiškas. Panašios apkalbos paprastai kyla iš žmonių, nepatenkintų užimamomis pareigomis ir manančių, kad jie vertesni už kitus. Ordinaras privalo siųsti jo diecezijai priklausančius kunigus į visas savo vyskupijos parapijas bei įvairioms kitoms sielovados tarnystėms. Tiesa, vyskupas ne visada gali į kiekvieną pareigybę paskirti idealiai tinkantį kunigą. Tačiau kiekvienas savo tinkamumą pareigoms pirmiausia paliudija savo darbu vyskupijos bendruomenėje.

Apskritai, jei tarp dvasininkų atsirastų uždaros grupuotės ar klanai, tai būtų apgailėtinas ir labai žalingas reiškinys visai bendruomenei. Rūpintis bažnytine vienybe yra visų – pirmiausia vyskupų, taip pat visų dvasininkų, o sykiu ir visų tikinčiųjų pasauliečių reikalas.

Kodėl kun. Oskaras Petras Volskis buvo atleistas iš „Marijos radijo“ programų direktoriaus pareigų?

„Marijos radijas“ nėra tiesiogiai pavaldus Kauno arkivyskupui, o tvarkosi pagal savo įstatus – Pasaulinės „Marijos radijo“ šeimos nuostatus ir viešųjų įstaigų veikimą reglamentuojančius LR įstatymus. Pagal šio radijo nuostatus vietos vyskupas skiria kunigą programų direktoriaus pareigoms, jo atsakomybė ne vadovauti „Marijos radijui“, bet rūpintis programų turiniu. Negalima nutylėti kun. O. P. Volskio uolių pastangų ir didelio darbo sėkmingai pradendant „Marijos radijo“ veiklą Lietuvoje. Tačiau, kai „Marijos radijuje“ atsirado nesutarimų tarp programų direktoriaus ir vadovybės, atsižvelgdamas į Pasaulinės „Marijos radijo“ šeimos vadovybės prašymą, paskyriau kitą programų direktorių.

Ar kun. Rolandas Kaušas buvo atėjęs pasitarti dėl savo padėties ir ar jam buvo siūlyta daryti abortą?

Kun. R. Kaušas savarankiškai apsisprendė palikti kunigystę ir dėl jokių abortų su manimi nekalbėjo. Mano pozicija gyvybės klausimu vienareikšmiška: jos negalima aukoti dėl jokių priežasčių.

Kaip vertinate Katalikų teologijos fakulteto mokslinių lygį?

Katalikų teologijos fakulteto veiklą prižiūri Katalikiškojo auklėjimo kongregacija, neturinti esminių priekaištų fakultetui, ir jos vertinimai yra pakankamai geri. Be jokios abejonės, mūsų fakultetas negalėjo pasiekti tokio lygio kaip geriausi Katalikų Bažnyčios universitetai, nes esame atėję iš didelės spaudos ir Teologijos fakultetą prikėlėme iš pelenų. Dabar jame darbuojasi kunigai ir pasauliečiai, turintys mokslinius ir pedagoginius laipsnius, daugelis jų studijas yra baigę Romos ar kituose užsienio universitetuose.

Kokie susitikimai vyksta su politinių partijų atstovais prieš rinkimus?

Lietuvos vyskupai laikosi aiškios pozicijos nesitapatinti su jokia konkrečia politine partija, ir tai visuotinai žinoma. Tačiau ši nuostata nedraudžia bet kurios partijos nariui aplankyti bet kurį vyskupą ar kunigą ir pristatyti savo programą. Kadangi paprastai prieš rinkimus kurijoje nori apsilankyti įvairių politinių jėgų atstovai, prieš pastaruosius rinkimus į LR Seimą visų kandidatavusių partijų atstovus pakvietėme viešai pristatyti savo programas bei atsakyti į rinkėjams katalikams rūpimus klausimus. Būdamas vyskupas ir Lietuvos Respublikos pilietis, siekiu aktyviai dalyvauti svarstant visuomenei aktualius klausimus, ypač susijusius su besąlygine pagarba žmogaus gyvybei ir orumui. Todėl politikams stengiuosi nuolat priminti jų įsipareigojimus rinkėjams.

Kun. dr. Gediminas Jankūnas

Josephas Ratzingeris ir reliatyvizmo diktatūra

Reliatyvizmas yra daugiabriaunis ir niuansuotas reiškinys, kurio esmė – abejoti, kad egzistuoja absoliuti ir objektyvi tiesa. Daugelis šiuolaikinių žmonių tokia mąstysena persiėmė pakantos ir pažangos labui. Josephą Ratzingerį šitai taip suneramino, kad jis šiam reiškiniui visada skyrė daug dėmesio.

Kardinolas Ratzingeris, paskelbęs per 1500 publikacijų, yra vienas produktyviausių autorių šiandieniam intelektualiniame pasaulyje. Tačiau, kaip pats pripažino, užkabinęs įvairiausias svarbias teologines temas, daugelio jų negvildena sistemiškai ir išsamiai, ko pageidautų ir jis pats, ir jo skaitytojai. Ne išimtis ir reliatyvizmo tema. Daug kur apie tai užsimenama, dažniausiai netiesiogiai, bet vos saujelėje tekstų apie reliatyvizmą kalbama išplėtotai. Chronologiškai surikiuoti šie tekstai būtų tokie: 1) „Reliatyvizmas – pagrindinė problema šiandieniam tikėjimui“. Kreipimasis į Lotynų Amerikos vyskupų konferencijų mokymo komisijų pirmininkus, Gvadalajara, Meksika, 1996 m. gegužė; 2) Pratarinė naujamam *Krikščionybės įvado* leidimui „Vakar, šiandien, rytoj“, 2000 m.; 3) Instrukcijos *Dominus Iesus* pristatymas, 2000 m.; 4) *Tiesa ir pakanta: krikščionių tikėjimas ir pasaulio religijos*, 2003 m.; 5) *Be šaknų: Vakarai, reliatyvizmas, krikščionybė, islamas*, 2004 m.; 6) Homilija per šv. Mišias *Pro Eligendo Romano Pontifice*. 2005 m. Ratzingerį išrinkus popiežiumi Benediktu XVI, reliatyvizmas paminėtas daugiau negu šešiasdešimtyje popiežiškųjų tekstų, kaip antai vienoje enciklikoje, prakalbose per sekmadieninę Angelo maldą ir trečiadienines bendrąsias audiencijas, įvairiuose kreipimuosiuose į vyskopus, diplomatus, pasiuntinius, Romos kurijos ir Rotos narius.

Šiame straipsnyje daugiausia dėmesio skirsime Josepha Ratzingerio ištarams iki jo išrinkimo popiežiumi. Pabaigoje trumpai paminėsime, kaip jo požiūris toliau plėtojosi tapus Bažnyčios vadovu.

Ratzingerio atžvilgiu šioje srityje kyla keli klausimai: kaip jis apibrėžia reliatyvizmą? Kokie yra šio reiškinio padariniai? Kodėl reliatyvizmas tapo vyraujančia mūsų dienų filosofija? Kaip Ratzingeris siūlo reliatyvizmą įveikti?

Ratzingerį domina ne visos reliatyvizmo formos, pagrindinį dėmesį jis skiria moraliniam ir religiniam reliatyvizmui. Reliatyvizmas niekur geriau neapibrėž-

tas kaip homilijoje *Pro Eligendo Romano Pontifice*. Ten Ratzingeris pareiškė, kad reliatyvizmas yra šiandieninių laikų laikysena, „nieko nepripažįstanti kaip galutinio ir paskutiniu visų daiktų matu laikanti tik savo Aš ir jo įgeidžius“, blaškymasis „nuo vieno tikėjimo mokymo prie kito“.

Ratzingeris pripažįsta, jog reliatyvizmas yra teisėta priemonė filosofinėms ištarams tirti ieškant tiesos, tačiau mano, kad jis pranoko vien įrankio ribas ir pakilo ligi valdžios lygmens. Ignoruojant taikymo ribas, paprastas įrankis virto manipuliaciniu ginklu, valdomu įvairių totalitarizmų. Jaunystėje Ratzingeris tai asmeniškai patyrė augdamas nacistinėje Vokietijoje, kur, kas yra tiesa, nustatydamas partijos vadovai, o klaidinga žmogaus prigimties samprata nuvedė į Antrojo pasaulinio karo katastrofas, įskaitant holokaustą. Todėl, pasak Johno Alleno, „Ratzingerio pastangų išlaikyti tikėjimo tiesą nevalia laikyti tiesiog autoritariniu troškimu nurodyti, kokia mintis priimtina; to šaknys daug gilesnės.“ (1)

Anot Cicerono seno posakio, „*historia magistra vitae est* – istorija yra gyvenimo mokytoja“ (2). Ratzingeris tam tikrai pritaria. Jo bavariškoji aplinka, taip pat garbinga Miuncheno teologijos mokyklos tradicija išmokė branginti ir suvokti istoriją ne kaip atsitiktinių įvykių grandinę, bet kaip žmogaus ir Dievo sąveikos procesą. Tikroji tiesa yra už istorijos ribų, bet, kita vertus, istorija tampa prasminga tada, kai tiesa save įgyvendina istorijoje.

Akademinių studijų laikotarpiu Ratzingeris išsiugdė gilią pagarbą tokiems tiesos šaltiniams kaip krikščioniškasis apreiškimas ir Bažnyčios tradicija. Šventojo Augustino raštai paskatino Ratzingerį atkreipti dėmesį į žmogaus būvio tikrovę ir paskirtį, kai kiekvienas individas gali rinktis arba Dievo amžinąjį, arba šio pasaulio miestą. Ankstesnę Ratzingerio teologiją taip pat ženklino Augustino pesimizmo šešėlis, tačiau tai vėliau atsivėrė eschatologinė Bonaventūros vizija. Ratzingeris visada primindavo kitiems, kad pirminę nuodėmės padarytą žalą perkeitęs atpirkimas. Vis dėlto pasaulio gijimo procesas, prasidėjęs su mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus įsikūnijimu bei prisikėlimu ir vykdomas Bažnyčios misija bei tarnyste, nebus ligi galo įgyvendintas iki laikų pabaigos. Štai kodėl šiame gyvenime būtina nenukrypstamai žengti keliu į atpirkimą, atrandamą Jėzaus Kristaus asmenyje.

Šiuolaikinis reliatyvizmas ėmė smarkiai reikštis Apšvietos laikotarpiu, kai prasiskverbė ne tik į filosofijos fakultetus bei politikos pasaulį, bet ir, pasak Ratzingerio, į katalikų teologiją bei Bažnyčios kasdienį gyvenimą. Dangstydamasis pliuralizmu ir vadinamuoju

įkultūrinimu, šis reiškinys įkėlė koją į tikėjimo sritį ir tiesą apie Jėzų Kristų ir jo nepakartojamą pasaulio išganymo lygmeniu paverstė reliatyvia. Ratzingeris tvirtai laikosi įsitikinimo, kad priemonė, kuri žmonija turi vesti per pavojingas šio pasaulio tendencijas, yra Bažnyčia. Štai kodėl taip esmingai svarbu pasiekti ir įgyvendinti Vatikano II Susirinkimo tikslus.

Tačiau jau Susirinkimo metu Ratzingeris giliai suvokė, jog ekumenizmo bei dialogo tarp religijų dingstimi keičiami tam tikri pamatiniai kristologijos ir krikščioniškosios antropologijos principai. Ilgainiui šios reikšmingos pozicijos dar labiau susilpnėjo. Ratzingeris jautė, kad labai svarbu dar kartą pabrėžti tikrąją krikščioniškojo apreiškimo Jėzaus Kristaus asmeniu reikšmę. Juk nustūmus Jėzų į šalį žmogaus pastangų kaip išganymo priemonių naudai, pasaulis, tiesą sakant, užsisklęstų savyje ir pats sau pakenktų. Kai Dievas nėra prasmės šaltinis, tiesos kriterijumi tampa pats žmogus.

Marksizmas ir liberalusis kapitalizmas sugebėjo tokią iliuziją įgyvendinti, tačiau galiausiai išaiškėjo, kad žmogus tada praranda laisvę ir virsta manipuliavimo, smurto ir terorizmo auka. Užmiršęs Dievą, jis nutolsta ir nuo žinojimo, kas iš tikrųjų esąs ir kokia jo tikroji prigimtis. Žmogus buvo sukurtas pagal Dievo paveikslą, ir, jei ta jo tikroji kilmė pranyksta tarp paties žmogaus pastangų vaisių, tiesa visada lieka iki galo nepažinta.

Ratzingeris puikiai suvokia, jog krikščioniškoji antropologija moko, kad dėl nuodėmės tikrovės žmogus tikruosius orientyrus gali surasti tik padedamas Jėzaus kryžiaus vertikaliojo ir horizontaliojo matmens. Žmogui prigimtiška samprotauti ir atradinėti, bet jame taip pat glūdi troškimas bei gebėjimas peržengti save ir šį pasaulį transcendencijos linkme. Kadangi žmogus yra gamtinė ir dvasinė būtybė, save jis pažįsta ir samprotaudamas, ir tikėdamas – vienas gebėjimas glūdi jo intelekto, kitas – širdyje.

Globalizacija ir technologijos pažanga lėmė sparčią idėjų sklaidą, sugriovė izoliaciją. Įvairių kultūrų nariai sužinojo apie kitas kultūras, pasaulėžiūras, kitus savivokos ir savo aplinkos supratimo būdus. Todėl vis daugiau ne tik apskritai krikščionių, bet ir – o tai neramina – katalikų nebemano, jog būtina išlaikyti Bažnyčios pamatus, ir yra įsitikinę, kad Bažnyčia turėtų priimti kultūrų ir įsitikinimų įvairovę. Pasaulinė ekonomika ir jos pastangos kovoti su globaliniu atšilimu ir pasaulio socialiniais sunkumais tampa galutinis tikrasis bet kurios politinės, socialinės ar net religinės sėkmės kriterijus. Tūkstantmečių sąvartoje Ratzingeris aptinka, kad pasaulį ima pavergti nauja diktatūra, kurią jis vadina *reliatyvizmo diktatūra*.

Kaip ją įveikti? Ratzingeris siūlo keturis būdus.

Pirma, jis pasitelkia reliatyvistų filosofinę metodologiją, t. y. griaua reliatyvizmą jo paties argumentais. Tokia loginė metodologija grumiantis su reliatyvizmu gali būti tam tikru mastu sėkminga ar susilpninti jo argumentaciją, tačiau vis dėlto lieka daugiausia vien intelektinėmis pratybomis. Ginčą galima laimėti, tačiau nuo to retai kas pasikeičia. Ratzingeris suvokia, jog artinantis prie reliatyvizmo vien iš intelektinės pozicijos vargu ar įmanu tikėtis, kad visas žmogus tikrai atsivers.

Štai kodėl kaip kitą būdą reliatyvizmui įveikti jis siūlo Pascalio lažybas. Principas *veluti etsi Deus daretur* – elgtis taip, tarsi Dievas egzistuotų ir būtų galutinės tiesos šaltinis – adresuojamas tiems, kurie nėra visiškai kurti Dievo klausimui, bet save dažniausiai priskiria agnostikams. Ratzingeris taiko Pascalio argumentą, sakantį, kad pagrindiniai veiksniai Dievo ir žmogaus tikrovei pasverti yra išvien širdis ir protas. Abu rodo kryptį, teikia saugumo ir gyvenimo stabilumo, pirmiausia pomirtinio gyvenimo klausimais. Tačiau ir tas pasiūlymas ribotas. Nors pripažįstama, kad būtinas ir protas, ir tikėjimas, bet tikėjimas čia remiasi ne transcendentine tikrove, bet žmogaus jausmų potyriu. Žmogaus jausmai neatveria tikrojo šaltinio tiesos, esančios už žmogaus emocijų ir subjektyvumo ribų.

Galiosiausiai trečiasis būdas reliatyvizmui įveikti yra dalyvavimas krikščioniškojoje liturgijoje. Šitai randa si tikras Dievo ir žmogaus bendravimas. Ratzingeris įrodinėja, kad nuoširdus dalyvavimas tinkamai švenčiameje krikščioniškojoje liturgijoje atveria žmogų artimam ryšiui su Dievu tarpininkaujant dieviškajam *Logos* – Jėzui Kristui Eucharistijos slėpinyje. Negana to, Jėzus Kristus asmeniškai laikosi savo Bažnyčioje, kuri, skelbdama Dievo žodį ir švėsdama sakramentus – pirmiausia Eucharistijos, tampa tikrąja abipusio bendravimo ir dialogo vieta. Meno ir muzikos panaudojimas liturgijoje irgi taip giliai paveikia žmogų, kad jis nebegali likti abejingas Dievo egzistencijai apskritai ir jo buvimui čia ir dabar. Todėl Ratzingeris ragina Bažnyčią iš naujo įsipareigoti maldai ir liturgijai kaip reliatyvizmo įveikimo būdai. Veiklus dalyvavimas Eucharistijoje išlaisvina žmogų iš reliatyvizmo diktatūros ir paskatina vėl pilnatviškai atrasti žmogui Dievo dovanotą asmeniškumą.

Jis taip pat ragina krikščionis liudyti savo tikėjimą kaip priemonę patraukti tuos, kurie nevaikšto į bažnyčią ar neturi galimybės išvysti krikščioniškosios liturgijos arba joje dalyvauti. Būtent tikintieji turi įtikinti pasaulį Jėzaus Kristaus vienatimumu ir tuo, kad jis vienintelis atneša tikrąją laisvę bei išganymą žmonėms ir visai

kūrinijai. Jei pasaulis regėtų tikrosios laisvės, gerumo ir džiaugsmo padarinius, kuriuos dovanoja santykis su trivieniu Dievu, jų šaltinio nebūtų taip lengva paneigti. Kartu Ratzingeris akina krikščionis atgauti pasitikėjimą ir gebėjimą protingai kalbėti apie savo tikėjimą, vadovaujantis šv. Petro pasakymu: „Būkite visuomet pasirengę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse gyvenančią viltį“ (1 Pt 3, 15). Tada tikėjimas ir protas kartu skelbs Gerąją Naująją ir ja gyvens.

Ratzingeris mano, jog tikrosios Tiesos pėdsakų galima atrasti kiekviename žmoguje, bet šiandien pasaulis to nenori pripažinti. Todėl šią valandą turi būti girdimas ryžtingas ir nedviprasmiškas krikščionių balsas: „Turime išdrįsti pakelti balsą prieš tai, kas XX a. pabaigoje laikoma „normalu“ asmeniui, ir iš naujo atrasti tikėjimą ir visą jo paprastumą... Ar turėtume stengtis daryti liturgiją prieinamesnę, moralinį mokymą lengviau įgyvendinama, katechezę linksmesnę? O galbūt bent kai kuriais atvejais derėtų mažiau prisitaikyti, akcentuoti nepatogumą ir keblumą, kad vėl paakintume mūsų žmones suvokti, jog krikščionių tikėjimas turi būti „prieštaravimo ženklas“? Argi neturėtume ugdytis gebėjimo priešintis? Tokių sprendimų neįmanoma priimti artimai nepažįstant konkrečios bendruomenės ir jos poreikių, bet baiminuosi, kad tokie klausimai keliami per retai“ (3).

Ratzingeris siūlo pasauliui susigrąžinti pasitikėjimą žmogaus intelektu ir pripažinti apreikštąją tiesą. Kad tarnauti būtina džiugiai ir vadovaujantis ne galia, bet tarnystės dvasia, jis pats savo nuostata liudijo nuo savo iššventinimo į kunigystę 1951 metais, kai užrašui ant specialaus atviruko šiai progai atminti pasirinko eilutę iš Pauliaus Antrojo laiško korintiečiams: „Mes juk nesame jūsų tikėjimo viešpačiai, bet tik jūsų džiaugsmo talkininkai“ (2 Kor 1, 24). Tačiau savo įsitikinimus bei pozicijas jis sykiu gina bekompromisiškai ir aiškiai. Pasak jo, „krikščioniškojo visuotinio išėjimo taškas buvo ne galios troškimas, bet tikrumas dovanai gavus išganingą žinią ir atperkančią meilę; į tai teisę turi ir to savo būties gelmėse ilgisi visi žmonės. Misija buvo suvokta ne kaip plėtimasis galiai didinti, bet kaip pareiga perduoti tai, kas skirta kiekvienam ir ko kiekvienam reikia“ (4).

Jėga, galinti įveikti reliatyvizmo diktatūrą, yra tvirtas kiekvieno kataliko, ypač jaunuolių, tikėjimas. Pasaulis nepripažins visuotinio krikščioniškosios tiesos galiojimo, jei jo tos tiesos patrauklumu neįtikins džiugus ir taikus paprastų katalikų gyvenimas. Ne tik svarbu pažinti tiesą, bet ir gebėti ją perteikti kitiems. Tam būtina atnaujinti krikščionių tikėjimą ir protingai išpareigoti Jėzaus Kristaus evangelijai, kuri yra vienintelis patikimas autentiško humanizmo pagrindas.

Pats Ratzingeris nuolatos ieškojo tiesos, o tiesa jam buvo Jėzus Kristus, vienintelis ir nepakartojamas Dievo apreiškimas. Štai kodėl reliatyvizmo, pliuralizmo, indiferentizmo ir kitokių „izmų“ verpetuose būtina išsaugoti tai, kad Tiesa yra viena, Apreiškimas yra vienas, kad išganymas ateina tik per mirštantį ir prisikeliantį Jėzų Kristų. *Mysterium paschale* turi būti gyvenimo pavyzdys kiekvienam žmogui, nes „žmogus gali būti pilnatviškai supras tas tik iš Dievo perspektyvos“ (5). Kai Dievo buvimas neigiamas ar tiesiog užmiršamas, žmogus atsiskiria nuo tiesos ir dėl to praranda savo laisvę. Išlaisvina tiktai tiesa.

Dėl tos atskirties nuo tiesos reliatyvizmas ir yra tokia didelė grėsmė ne tik Katalikų Bažnyčiai ir jos nariams, bet ir kiekvienam asmeniui. Štai kodėl dabartiniam Katalikų Bažnyčios vadovui tiesos apie žmogų ir tiesos apie Dievą ieškojimas tebėra nepajudinamas tikslas: „Tačiau mes turime kitą matą: Dievo Sūnų, tikrąjį žmogų. Jis yra tikrojo humanizmo matas. „Suaukęs“ tikėjimas nėra nešamas mados ir paskutinių naujovių bangų; brandus tikėjimas giliai šaknįs draugystėje su Kristumi. Ir būtent ta draugystė atveria mus tam, kas gera, bei teikia kriterijų, leidžiantį skirti tai, kas teisinga ir kas klaidinga, apgaulę nuo tiesos“ (6).

Štai kodėl nenuostabu, kad Ratzingeris reliatyvizmą paminėjo *Pro Eligendo Romano Pontifice* homilijoje. Partiti Antrojo pasaulinio karo siaubai, Vatikano II Susirinkimo jaudulys, komunizmo mados išplitimas ir nuolatinė marksizmo ideologijos grėsmė buvo pakankami motyvai atvirai prabilti apie problemą pasaulio akivaizdoje. Tačiau dabar, kardinolą Ratzingerį išrinkus popiežiumi Benediktu XVI, gali kilti klausimas, ar jam vis dar rūpi reliatyvizmo problema. Atsakyti į tai reikia teigiamai. Negana to, skaitant jo tekstus kai kada net išryškėja, kad popiežius Benediktas XVI savo visą gyvenimą trunkančią diskusiją su reliatyvizmu praturtina tolesnėmis išvalgomis.

Štai popiežiaus Benedikto ištara apie prigimtinių moralinių įstatymų per susitikimą su Tarptautinės teologų komisijos nariais 2007 m. spalio 5 d. galima pavadinti ketvirtuoju reliatyvizmo įveikos būdu. Jis akcentavo, kad ši komisija yra iškėlusai sau tikslą „pateisinti ir išdėstyti visuotinės etikos pagrindus – etikos, priklausančios didžiajam žmonijos išminties paveldui, tam tikra prasme laikytinam protu apdovanoto kūrinio dalimi amžinajame Dievo įstatyme“. Ta tema nėra išskirtinai ar daugiausia konfesinė, net jei aiškinama ir plėtojama krikščioniškojo apreiškimo ir žmogaus atbaigimo Kristuje požiūriu (7). Benediktas XVI taip pat primena Katalikų Bažnyčios katekizmo teiginį: „Prigimtiniai dorovės įstatymai išreiškiami pirmutiniai ir esminiai

dorovinį gyvenimą tvarkantys įstatymai. Dorovinio įstatymo šerdis yra trokšti Dievo bei jam, visokio gėrio šaltiniui ir teisėjui, paklusti bei kitą žmogų suvokti kaip lygiavertį. Pagrindiniai šio įstatymo įsakymai išdėstyti Dekaloge. Įstatymas vadinamas prigimtinio ne todėl, kad turėtų ką nors bendra su neprotingų būtybių prigimtimi, bet kad jį skelbiantis protas priklauso žmogaus prigimčiai“ (1995).

Popiežiaus Benedikto XVI supratimu, mokymu apie prigimtinių įstatymą pasiekiami du tikslai: pirmiausia parodoma, kad krikščioniškojo tikėjimo etinis turinys neprimetamas žmogaus sąžinei iš išorės, bet yra neatšiejamas nuo žmogaus prigimties. Antra, pats prigimtinių įstatymų pagrindas prieinamas bet kokiai protu apdovanotai būtybei. Taip padedamas pagrindas, leidžiantis ištraukti į dialogą su visais žmonėmis pilietinėje ir pasaulietinėje visuomenėje ir nebėra poreikio išradinėti aplinkybėmis paremto moralumo.

Šiandienės sekuliarizuotos Vakarų visuomenės problema ta, kad joje vyrauja pozityvistinė įstatymo samprata, kai žmonija ar piliečių dauguma tampa galutinis bet kurio įstatymo šaltinis. Tai dažnai laikoma pagrindine demokratijos sąlyga, tačiau ne visada apsaugo bendrąjį gėrį, negana to, tampa priemone galiai siekti. Vidinis ryšys tarp Evangelijos ir prigimtinių įstatymų turi būti subalansuotas su autentiško žmogaus gėrio, įkūnijamo civiliniais įstatymais ir asmeniniais sprendimais, paieška (8). Jei racionalumas nesiremia ryšiu su kūrybinguoju Protu kaip jo šaltiniu, didžiuliu sprendimų gali būti klaidingi ir dažnai tokie būna. Pasak Benedikto XVI, „jei dėl tragiško kolektyvinės sąžinės aptemimo skepticizmui ir etiniam reliatyvizmui pavyktų ištrinti pagrindinius prigimtinių moralės įstatymų principus, smarkiai pažeisti būtų ir pačios demokratinės santvarkos pamatai“ (9). Vadinas, individo ir visuomenės žengimas tikrosios pažangos keliu įmanomas tik visiškai suvokiant prigimtinių moralės įstatymų nelygstamą vertę kultūroje ir pilietinėje bei politinėje visuomenėje.

Alasdairas MacIntyre'as savo klasikinėje Vakarų moralinės sumaišties studijoje *After Virtue* („Po dorybės“) lygina tamsiuosius viduramžius su barbariškumu kultūros, kur reliatyvizmas sujungtas su savavališkumu, o emocija pakeitusi protą kaip sprendimo arbitras. Jau 1981-aisiais, kai knyga pirmą kartą pasirodė, MacIntyre'as išreiškė savo nerimą ir viltį: „Šį kartą barbarai netyko už sienų, jie jau kurį laiką mus valdo. Dėl tokios keblios padėties iš dalies kalti esame patys, mat mūsų suvokimas apie tai nepakankamas. Laukiame ne Godo, bet kito – neabejotinai labai skirtingo – šv. Benedikto“ (10). Galima sakyti, kad ši pranašystė išsipildė

sulaukus dabartinio popiežiaus Benedikto, suvokiančio ir uoliai besigrumiančio su tamsa, skleidžiama reliatyvizmo ir jo sekėjų.

Galiausiai savo paskutinėje enciklikoje *Caritas in veritate* popiežius Benediktas XVI rašo: „Meilė tiesoje, Jėzaus Kristaus paliudyta savo žemišku gyvenimu ir pirmiausia mirtimi bei prisikėlimu, yra pagrindinė varomoji kiekvieno asmens ir visos žmonijos tikrojo vystymosi jėga“ (11). Būtent Jėzuje Kristuje žmonės pašaukti gyventi tiesa ir savo gyvenime atspindėti Kristaus veidą. Tą Kristaus veidą atspindi meilė, mat nepraktikuojant meilės autentiškas krikščioniškasis tiesos liudijimas stokos įtikinamumo ir bus lengvai atmestas šiandienų kultūrinių ir socialinių standartų, linkusių reliatyvizuoti bet kokią tiesą.

Nuorodos

- (1) Allen. *The Rise of Benedict XVI*, 9.
- (2) Ciceronas. *De Oratore*, II, 9.
- (3) Ratzinger. *Faith as Conversion–Metanoia*, in: *Principles of Catholic Theology: Building Stones for a Fundamental Theology*, 57.
- (4) Ratzinger. *Christ, Faith and Challenge of Cultures*.
- (5) Ratzinger. *Truth and Tolerance*, 254.
- (6) Ratzinger. Homilija per šv. Mišias *Pro Eligendo Romano Pontifice* (2005 04 18).
- (7) Benediktas XVI. Kreipimasis į Tarptautinės teologų komisijos narius (2007 10 05).
- (8) Benediktas XVI. *Christ Our Hope*, 28.
- (9) Benediktas XVI. Kreipimasis į Tarptautinės teologų komisijos narius (2007 10 05).
- (10) Alasdair MacIntyre. *After Virtue: A Study of Moral Theory*. University of Notre Dame Press, 1981.
- (11) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 1.

Hanna-Barbara Gerl-Falkovitz

Marija ir moterys Evangelijoje ir ankstyvojoje Bažnyčioje

Parengta pagal pranešimą, skaitytą 2008 m. vasario 7–9 d. vykusiame Tarptautiniame kongrese, skirtame Jono Pauliaus II apaštališkojo laiško Mulieris dignitatem paskelbimo 20-mečiui

Judaizme ir krikščionybėje glūdi kai kurios antropologinės struktūros, būdingos ankstyvųjų amžių Vidurio Rytams ir Europai. Ten į moteris dažniausiai žvelgta per jų atliekamą motinystės vaidmenį, taip pat kaip į erotinius objektus, siejant vaisingumą su grožiu ir patrauklumu. Galėtume sakyti, kad moterys išreiškė „vidinę“ gyvenimo pusę ir netgi pačią gyvybę. Šia prasme moteriškumas yra galingas, tačiau tai nėra asmeninė individuali galia. Ši galia būdinga gyvybės nešėjai, ambivalentiškai atstojančiai motiną gamtą, kuri gimdo žmones ir cikliška gražina juos mirčiai. Priešingai, vyro vaidmuo būdavo apibrėžiamas pagal „išorės“ poreikius, ypač patriarchatui būdingas „tėvystės“ pareigas, grindžiamas keturiomis funkcijomis: teisių subjekto (moterys laikytos teisių objektu); šeimos ar grupės savininko (su žeme, gyvuliais, moterimis ir vaikais); religinio tarpininko bendraujant su dievais ir mąstytojo, atsidavusio dvasinėms, menų ir mokslų studijoms (filosofija ir techninis bei loginis mąstymas kone išskirtinai buvo vyrų sritis). Pavyzdžiui, senovės Graikijoje plėtota antropologijos teorija taikyta vyrui kaip laisvai, įgudusiai protauti ir išradingai būtybei.

Apibendrinant galima sakyti, kad senojoje mitologijoje ir istorijoje dvi lytys labai skyrėsi savo funkcijomis. Kai kurios kalbos neturi bendros sąvokos, nusakančios vyrą ir moterį kaip žmogų. Nėgana to, „žmogaus teisės“ yra pirmiausia vyro teisės. Judėjiškojoje ir krikščioniškojoje sampratoje ši tradicija perkeičiama personalizuojant lytis – tai reiškia lyčių, kuriose unikaliu būdu buvo Dievas, sužmoginimą.

Moterys Senajame Testamente

Pradžios knygoje pasakojama apie žmogaus, vyro ir moters, sukūrimą (1, 26 ir t.). Abi lytys apdovanojamos ta pačia dovana ir abiem liepiama būti pagal Kūrėjo paveikslą ir panašumą. Izraelyje netgi buvo laikoma šventvagyste ar stambeldyste sieti Dievą su viena konkrečia lytimi arba su lytiniu aktu, seksualine ekstaze, nes daugelyje senovės religijų seksualinė ekstazė tapatinama su dieviškąja. Baalas, „viešpats“, apvaisinęs „motiną žemę“ pavasario lietumis per sakralines vestuvių

apeigas, yra stabas. Tokia yra ir Astartė – dievybė, turinti daug vardų, taip pat vaisingumo deivė, dėl kurių pranašai išpėdavo apie gresiančias nelaimes. Priešingai šiems mitams Pradžios knygoje aiškinama, kad abi lytys apima kur kas daugiau nei vien seksualumo savybę, nes jose glūdi pirminė dieviškoji kokybė. Judaizmas, puoselėdamas tokį įsitikinimą, atsiskiria nuo aplinkinių Kanaano, Mesopotamijos ir Egipto religijų.

Žinoma, pagrindinis žydų moterų socialinis vaidmuo buvo motinystė. Daugeliui Senojo Testamento moterų trokšti vaikų – norma, o gausūs palikuonys turėjo palaikyti genties gyvybę. Tačiau yra viena stebinanti detalė: istorijoje Dievui išsirinkus Izraelio tautą, kai kurios svarbios jos moterys buvo nevaisingos. Jos pradeda lauktis vaiko netikėtai, *contra naturam*, pagal Dievo pažadą. Turime omenyje Sarą, Rachele, Haną ir Elzbieta Naujojo Testamento pradžioje. Taip perkeičiama motinystė: iš slėpiningo ir magiško proceso, kurį turėjo atlikti pati moteris maldomis ar net manipuliudama maginėmis praktikomis, motinystė tapo Dievo aktu. Dabar ji tikėjimo, o ne gamtos aktas. Vaikas nebėra motinos nuosavybė, jis jai dovanojamas. Tai Dievui priklausantis pažado vaikas, todėl jis laisvas nuo grupės arba tėvų intencijų bei tikslų. Tai galioja ir Saros vergei Hagarai, su kuria Sara iš pavydo blogai elgėsi. Dievas du kartus išgelbėjo ją ir jos sūnų Išmaelį nuo mirties, nes jie taip pat buvo Dievo pažado nešėjai. Moabitės Rutos atveju Dievo pasirinkimas tenka pagonei svetimšalei. Regimai beviltiškoje situacijoje ji gauna vyrą ir pagimdo vaiką, pripažindama vienintelį ir tikrą Dievą. Ruta įeina į Dovydo, taigi ir paties Mesijo genealogiją. Tai viena iš tų neįtikėtinų istorijų, kurios įvyksta nepaisant numanomų galimybių, priešingai biologinėms ir kultūrinėms sąlygoms ir net nepaisant jos religinės kilmės. Šia prasme motinystė suvokiama kaip nenusakomai didesnis dalykas negu vien biologinis ar prigimtinis įvykis. Tai gyvojo Dievo palaiminimas senyvos ar nevaisingoms moterims, taip pat toms, kurias pasirenka Dievas. Motinystė tampa asmeniniu įvykiu, o vaikai yra Dievo malonės ženklai. Pažado vaikai yra tie, kurie netikėtai gimsta senyvo amžiaus motinoms, ir tai vyksta *contra naturam*.

Teisėjoje Deboroje, taip pat Juditoje, Esteroje, pranašėse Mirjamoje ir Huldoje – paliekant nuošalyje klausimą dėl jų istorinės ar vien simbolinės reikšmės – galime atpažinti politiškai ir socialiai aktyvių moterų bruožus, pranokstančius motinystę. Taigi judaizme moterų dvasinis vaidmuo ryškesnis: buvo moterys teisėjos, politinės vadovės, pranašės, laukiamųjų motinos, visos pripildytos ir vedamos dieviškojo įkvėpimo. Jos galėjo veikti sunkiose situacijose laikydamosi tikėjimo. Nėgana to, šventykloje nebuvo prostitucijos reiškinio.

„Sakralinė“ prostitucija, būdinga vaisingumo deivių apeigoms, moterį sutapatina su deive, kuri suvokiama kaip seksualinis simbolis, o ne kaip individualus asmuo. Tose apeigose į moterį nebuvo atsižvelgiama kaip į asmenį ir ja naudotasi tik kaip lyties atstove.

Apibendrinant galima teigti, jog Pradžios knygos pasakojimas (1, 26 ir t.) reiškia didžiulį žingsnį einant link naujo moters bei vyro supratimo ir abiejuose atpažįstant tą pačią dieviškąją kilmę. Pasak Editos Stein, būti Dievo paveikslu ir panašumu yra ne tik dovana, bet ir įsakymas. Dievas esti ne šventyklų stabuose, bet vyrų ir moterų veiduose. Tai pamatinė priežastis, kodėl draudžiama gaminti Dievo atvaizdus. Ši revoliucija sukūrė ne antropomorfinę teologiją, bet teomorfinę antropologiją. Vyrų ir moterų yra artimiausi Dievo atvaizdai, o ne tiems šventovėse iš tolo matomiems stabams, kur molinių dievų atvaizdai blizga aukso sluoksniais.

Jėzus ir moterys Naujajame Testamente

Jėzaus gimimo metu Izraelis buvo Romos provincija. Tai reiškė, kad jis valdytas pagal žydų ir romėnų patriarchato teisę, paisant nesuskaičiuojamos daugybės religinių įstatymų, iš dalies įtvirtinusių lyčių skirtingumą. Pavyzdžiui, tai moterų apeiginio apšalimo, jų priėmimo į apeigas, pavaldumo vyrams įstatymai. Skaitydami keturias Evangelijas kaip paprastus istorinius dokumentus, galime matyti, jog Jėzus gyveno ir mokė nusižengdamas įprastiniam įstatymų laikymuisi ir netgi prieštaraudamas jam. Vis dėlto turime pabrėžti, jog bandymai vaizduoti Jėzų kaip išskirtinai moterų draugą yra šiuolaikinio intelektualinio gundymo pavyzdys. Moterys nėra vienintelės Evangelijos priėmėjos. Jėzus skiria savo žodžius „ausims, kurios klauso“, o šios ausys gali priklausyti bet kam, nepaisant lyties, klasės, išsilavinimo ar kilmės. Priešingai, Azijos religijų mokymuose apie gimimą iš naujo pastebime, jog buvimas moterimi reiškia žemą lygmenį reinkarnacijos sampratoje. Moterys pagal šį mokymą turi atgimti kaip vyrai, idant galėtų pasiekti galutinį išėjimą iš žemiškojo gyvenimo. Patriarchato religijose moterys neturi teisės artintis prie dieviškosios galios, kur tradiciškai tarpininkauja vyrai (tėvas, vyras, sūnus).

Evangelijose mus stebina skirtingas požiūris. Į moteris kreipiamasi ne kaip į lyties atstoves, bet kaip į individualius asmenis. Žiūrėdami į Jėzaus darbą vien istoriko (ne tikėjimo) akimis, galėtume įžvelgti septynias situacijas, kai tiems laikams būdingų įstatymų nepaisoma ar jie net pažeidžiami.

1. Kvietimas atsiversti (*metanoia*) galioja abiem lytims. Dangaus karalystė artima abiem lytims nedarant skir-

tumo. Nuo pat savo viešojo gyvenimo ir skelbimo pradžios Jėzus lydimas ir supamas tiek moterų, tiek vyrų (plg. *Lk 8*), o tai buvo labai neįprasta.

2. Religiniai tabu, pavyzdžiui, mėnesinis moterų „nešvarumas“ daugiau nebelaikomas kliūtimi. Pasakojime apie kraujoplūdžiu sirgusios moters išgydymą, jai nebuvo priekaištaujama, kad ji palietė Jėzų ar padarė jį „nešvarų“.

3. Specifinės nuodėmės jau nesiejamos su viena ar kita lytimi. Ypač lytinės nuodėmės daugiau nesusiejamos su moterimis. Pasakojime apie svetimautoją Jėzus kreipiasi į vyrus, ragindamas apšvarstyti savo nuodėmes. Susitikęs samarietę prie Jokūbo šulinio Jėzus pirmiausia kalba apie jos troškulį, o ne apie nuodėmes (*Jn 4*). Jis moko, kad kūno nuodėmės yra lengvesnės už paslėptas iškrypusios širdies nuodėmės ir kur kas lengvesnės už nuodėmes Šventajai Dvasiai.

4. Atmetama įprastinė valdžios samprata, ypač tai, kas suvokiama kaip vyriškoji valdžia ar net prievarta. Per Paskutinę vakarienę Jėzus plovė savo mokinių kojas atlikdamas tarno darbą, ir tai padarė dar prieš suteikdamas jiems valdžią. Valdžia yra tarnystė, ir tai perverčia ankstesnę tvarką, kas „aukšta“ ar „žema“. Aukščiausias titulas, suteikiamas Petriui ir jo įpėdiniams, yra *servus servorum Dei*. Hierarchija turi būti suvokiama kaip dovana kitiems, atsidavimas tarnaujant Dievo tautai.

5. Kuriam laikui atsisakoma nuosavybės saitų: šeimos, namų, žūklės, tėvo laidotuvių ir visko, kas gali trukdyti Dievo karalystei ateiti. Pasak Jėzaus pažado, viskas bus atkurta šimteriopai. Taigi sutraukiami tradiciniai saitai, ir tai galioja taip pat kalbant apie moteris. Jėzų lydėjo ištekęsios moterys, pavyzdžiui, Erodo prievaizdo Chuzos žmona Joana (*Lk 8*), kuri paliko šeimą ir pasiėmė su savimi savo turta.

6. Per trejus Jėzaus viešojo gyvenimo metus jį sekusios mokinės moterys nevykdė įprastinių užduočių bei pareigų. Šeimos pareigos ir vaikai atsitraukė į antrą planą. Tai vedė prie dviejų naujų moterų statuso formų, išsivysčiusių ankstyvojoje Bažnyčioje: viena vertus, mergelių ir našlių, kita vertus, ištekėjusių moterų, į kurias nebežvelgiama kaip į jų vyrų nuosavybę. Pasak šventojo Pauliaus, vyras ir moteris „turi“ vienas kitą. Vyrų atžvilgiu krikščioniškasis ugdymas įtvirtino celibate gyvenančių vyrų statusą („dėl dangaus karalystės“), taip pat gyvenimą sekant Kristumi (*imitatio Christi*) pagal tris evangelinius neturto, skaistumo ir klusnumo patarimus. Šie patarimai galioja abiem lytims. Monastiniuose ordinuose sekdami Kristų vyrai ir moterys buvo lygūs.

7. Galiausiai Evangelijose, ypač pagal Joną ir Morkų, pabrėžiamas moterų liudytojų vaidmuo, nepaisant to, kad Kunigų knygoje aiškiai nurodoma, jog moters liudijimas yra menkesnio galiojimo. Vis dėlto būtent moterys pagrindinės Jėzaus mirties ir palaidojimo liudininkės, jos vienintelės buvo pirmosios jo prisikėlimo liudytojos. Čia ypač išsiskiria Marija Magdaliėtė kaip „pirmoji apaštalė“ arba „pirmoji liudytoja“. Morta iš Betanijos padarė pirmąjį tikėjimo aktą, netgi anksčiau už Petrą išpažindama Jėzų esant Mesiją, Dievo Sūnų. Jėzaus pokalbis su samariete pasižymi tokiais teologiniais perlais, kurie anksčiau jo nebuvo išsakyti – apie garbinimą dvasia ir išganymą, ateinantį iš žydų. Jonas savo Evangelijoje pabrėžia moterų žodžius bei veiksmus ir dar labiau nušviečia Jėzaus atneštą naują, taikydamas moteriškas metaforas apie atgimimą iš vandens ir Dvasios. Jonas mums nurodo, kad būtent Jėzaus motina ėmėsi iniciatyvos per Kanos vestuves, ragindama Jėzų įvykdyti stebuklą. Jonas ją pristato kaip savo ir Bažnyčios Motiną pagal Jėzaus nuo kryžiaus ištartus žodžius. Luko evangelijoje *Magnificat* giesmėje Marija pasirodo kaip Senojo Testamento dukra – šis tekstas panašus į Hanos giesmę po Samuelio pradėjimo. (Jėzaus pradėjimas yra taip pat *contra naturam*, taigi Senojo Testamento tąsa.) Marija dalyvauja sunkiame savo Sūnaus kelyje, ji drauge su apaštalais meldžia Šventosios Dvasios atėjimo. Marijoje aiški sąsaja tarp moters ir Dvasios, motinos ir Dvasios, mergelės ir Dvasios.

Marija: malonė ir laisvė

Mąstydami apie Mariją turime atsiminti, kad Evangelijoje apie ją minima nedaug, tačiau tie paminėjimai atveria plačias apmąstymų galimybes. Evangelijos pabrėžia du elementus, vedančius į naują buvimo moterimi būdą. Marijos motinystės istorija yra vienintelio Dievo pasirinkimo istorija. Ši istorija tiesiogiai liečia Apreiškimo teiginį: mes visi asmeniškai šaukiame asmeninį Dievą. Tai reiškia aiškų sąmoningumą ir gilų džiaugsmą, ne taip, kaip graikų mitologijoje, kur dievybės prievartauja moteris, nesuvokiančias, kas vyksta. Pavyzdžiui, ant Danajės krintantis aukso lietus ar su Leda žaidžiantis gulbinas. Šios ir kitos istorijos atskleidžia, kad gamtoje viskas suvokiama kaip lytinės stimuliacijos ar apvaisinimo šaltinis. Per visą graikų mitologiją aklas ir amoralus seksualumas reiškiasi privalomu ir nelaisvu procesu – tarsi lietus – vadovaujamas beasmenių jausminių potraukių, kurie lemia įvykių dalyvių radikalius pokyčius. Dzeusas yra nežaboto vyriškumo simbolis. Mitologijoje visi šie procesai išsidėsto gamtos cikle pagal ciklišką metų laikų vaisingumą. Šiose istorijose vyriškumo ir moteriškumo susijungimas parodomas grynai biologiškai. Motiną, tėvą ir net vaikus galima sukeisti. Jie yra tik anoniminio

dauginimosi plano dalis. Toks natūralus dauginimosi pobūdis būdingas senovės izraelitų aplinkoje vadinajamam Baalui. Tai vaisingumas be tikslo, o jo vaisiui buvo skirta mirti. Per šimtmečius išrinktoji tauta, dažnai pranašų išpėjama, išmoko atskirti Dievą nuo daugybės panašių į Baalą dievybių, skirti Dievą nuo seksualumo ir prievartos.

Palyginti su visu tuo, biblinis pasakojimas apie Apreiškimą Luko Evangelijoje atrodo diskretiškas ir atskleidžia visišką sąmoningumą. Čia kalbama ne apie apgaulę ar prigimtį, bet apie moterį, kurios prašoma priimti, o žinia perduodama ne tiesiogiai, bet per pranešėją angelą. Toks tarpininkavimas yra Apreiškimo principas. Dievo viršenybė nėra primetama jėga, ji nesireiškia kaip priespauda. Priešingai, vienintelio Dievo epifanija yra tyra – ausys girdi, bet negirdi, akys mato, bet neregį: dykumoje degančio krūmo, paties Jėzaus asmens paradoksaliu tarno, tariamai dailidės sūnaus, pavidalu. Dievas neprievartauja savo kūrinį. Dievas visuomet dalyvauja, bet ne taip destruktiviai kaip magiškos sąjungos ar panteistinio monizmo atvejais. Pasak Augustino, Dievas esti „būdamas slapta“. Apreiškime Marijai Visagalio valia yra klausti ir būti priklausomam nuo jos atsakymo. Marijoje sutelktu būdu yra visa tai, ką talpina žmogiškoji laisvė. Ji gali atsakyti ir nėra apgaunama. Marija gali padaryti tikrą ir tinkamą sprendimą remdamasi tuo, kas jai siūloma. Tik laisvas asmuo neatsisako tapti tarnas. Tik didžiadvasiškas pasirengęs savo valia paklusti. Turime pripažinti, kad ši scena aprašyta žvelgiant iš išorės. Kas vyksta sieloje, taip pat darant visus tikrus apsisprendimus, yra paslėpta nuo kitų akių. Biblijoje išlaikoma šių susitikimų paslaptis, tyrumas ir laisvė.

Magnificat žodžiai nurodo, kokia svarba Izraelyje teikiama mokymuisi širdimi ir dvasia. Marijos šlovinimo giesmė aukština Dievo darbus drauge su juose glūdinčiu paradoksu. Marijos giesmėje Dievo darbai yra nelaukti ir nenusakomi. Pavyzdžiui, čia kalbama apie tikrą (ne simuliuojamą) vertybių apvertimą. Pasikeičia vietomis vargšai ir turtuoliai, tarnystė ir karalystė, alkanumas ir pasisotinimas, tai, kas žmogiška, ir tai, kas dieviška. Marijos giesmė atskleidžia aukščiausią teologiją, ne studijuojamą iš knygų, bet kilusią iš ilgos patirties, kuri netgi tuomet atrodo neįtikėtina. Dievas pasirodo esąs ne mūsų idėjų projekcija, bet Visagalys, kurio iki galo neįmanoma perprasti. Įeinantieji į jo Karalystę patys tampa suverenūs, nes tik laisvieji gali būti pakantūs aplinkiniams laisviems žmonėms: tai jo tarnas Abraomas, jo tarnaitė Marija, tarnas Izraelis. Ši išvalga užbaigia mitologines svajones ir įvaizdžius, neatsakingus veiksmus. Dievas pasirinko konkrečią tautą, konkrečią gentį ir konkretų asmenį, kad būtų Jo motina.

Ankstyvoji Bažnyčia

Per šimtmečius žmonės bandė sekti neįmanomu pakartoti Jėzaus pavyzdžiu ir žodžiais bei darbais apkabinti *logos*. Iš tikrųjų krikščionybėje glūdi tam tikras objektivus istorinis stebuklas. Šventasis Paulius pirmasis suformulavo šią sampratą. Galbūt ši citata pernelyg gerai žinoma, tačiau jos turinio revoliucingumas iki šiol neišsemtas: „Nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje“ (*Gal 3, 28*). Akivaizdžių skirtumų tarp etninių grupių, socialinių klasių bei lyčių nebepaisoma. Jokia senojo pasaulio filosofinė mokykla (net Sokratas) niekuomet neišreiškė tokios sampratos. Galvodami apie šią nemirtingą ir anksčiau negirdėtą žinią, suvokiame, kad netgi garsioji Žmogaus teisių deklaracija yra ne daugiau nei krikščioniškosios melodijos nauja intonacija. Ši melodija yra laisvo asmens samprata, nepriklausomai nuo lyties, išsilavinimo, statuso, genties, rasės. Šis teiginys vedė krikščionybę pirmyn kitų senovės religijų atžvilgiu, tarsi dinamitą ją išdėliodamas istorijos būvyje. Tai buvo dinamitas religiniams prietarams, pagal kuriuos tik tam tikros lyties asmenys buvo priimtini teikti kultą dievams. Kai Graikijoje būdavo kalbama apie laisvę (*eleutheria*), turėti omenyje vyrai, priklausę aukštesniajai klasei, bet ne vergai, moterys ar barbarai. Tik tos socialinės klasės vyrai buvo laikomi žmonėmis. Likusieji, kurių buvo dauguma, nelaikyti žmonėmis. Kita vertus, Paulius kalbėdamas apie laisvę, apima visus. Atpirkimas reiškia laisvę nuo nelygybės ir diskriminacijos.

Moterys pirmutinės suvokė vergovės (ir religinės) galą. Jos buvo išlaisvintos iš vaidmens, nulemtu jų kūno, jo naudojimo ir piktnaudžiavimo juo: jos buvo naudojamos kaip seksualiniai objektai, kuriais žavimasi ir kurie puolami, vaisingos iščios, galinčios pagimdyti daug vaikų; kaip raganos, savo magija gebančios kontroliuoti gyvybę teikiančias ir mirtį nešančias pašonės galias, kaip tarnaitės ar neturinčios savo valios būtybės, didžiųjų anoniminių dievybių ir vaisingumo apeigų kulto simbolis – bet kuriuo atveju kaip būtybės, neturinčios savo individualybės bei laisvės būti saviimi. Skirtingai nuo to, krikščionės moters asmenybė apėmė ne tik motinystę, erotines galias ar namų apyvokos darbus, bet ir „naująjį vardą“, apie kurį girdime Apreiškimo knygoje, juo šv. Paulius apibūdina Dievo vaikų laisvę.

Istoriškai pastebima, kad kelias į šią sampratą buvo nutiestas jau Senajame Testamente. Senovės Graikijoje tūkstančiai moterų buvo atsivertusios į judaizmą. Senajame Testamente nebuvo vaisingumo deivių ar sakralinės prostitucijos, tačiau aptinkame moterų teisėjų, pra-

našių ir tikėjimo motinų. Krikščionių religija pradėjo savo pergalingą kilimą nuo naujų žydų bendruomenių Romos imperijos rytuose. Krikščionių bendruomenėse moterys sudarė daugumą. Jos atliko ypatingą vaidmenį steigiant ir plėtojant krikščionybę, ir tai aiškiai parodoma šv. Pauliaus Laiško romiečiams pabaigoje, sveikinamų asmenų sąrašė, kur minima taip pat diakonė Febė. Neginčijama, jog ankstyvaisiais amžiais į Bažnyčią įsitraukė gausus moterų būrys, nes Bažnyčia išplėtojo kultūrą, kur moterys galėjo būti nepriklausomos, nepaisant to, ar jos buvo mergelės, ar našlės. Tai nepriminė vyravusios tų laikų kultūros, kurioje nebuvo pripažįstamos daugelio ištekėjusių moterų teisės, jau nekalbant apie verges. Žinomas krikščionybės priešininkas filosofas Celsas antrajame šimtmetyje paniekinamai rašė, kad krikščioniškasis gyvenimas vyksta tik visuomenės pogrindžiuose: moterų kambariuose, batsiuvių parduotuvėse ir amatininkų dirbtuvėse. Jis siūlė visiškai nekreipti dėmesio į šią naują sektą, nes ji nekelia grėsmės. Tai buvo labai klaidinga. Jau pirmajame šimtmetyje į Bažnyčią ypač sparčiai įsitraukė moterys, suvokusios savo tapatybę, ir tai nulėmė, kad jaunose bendruomenėse nebuvo didelio gimstamumo. Galbūt dėl šios priežasties *1 Tim 2, 15* rašoma: „Bet ji bus išganyta, gimdydama vaikus.“ Matome, kaip krikščionės moterys nuo pat pradžių suprato šį naują kelią, suvokdamos, kad jų asmenybė nepriklauso nuo namų ar vyro. Asmenybė yra tai, kas iš esmės ir nepriklausomai siejama su Dievu. Iš laikų glūdumos iškyla didžiųjų moterų, priklausančių idėjų pasauliui, vardai. Tai apaštalo Pauliaus mokinė Teklė; didžiosios kankinės Perpetua ir Felicita – Perpetua pasirinko verčiau patikėti savo kūdikį kitiems, negu atsižadėti tikėjimo. Bazilijaus ir Grigaliaus Nysiečio sesuo Makrina rašė gražius laiškus apie dvasinį gyvenimą. Paulė padėjo šv. Jeronimui Biblijos vertimo darbe. Ir daugybė kitų, kurių raštai tik iš dalies išliko iki mūsų dienų. Buvo ne tik Bažnyčios tėvų, bet ir Bažnyčios motinų.

Dykumos motinoms, atsiskyrėlėms Egipto dykumoje motinystė tapo dvasinė užduotis; drauge imama naujai žvelgti į prigimtine motinystę, kuri įgavo aiškia asmeninę kokybę. Anksčiau vyravusį moters kaip erotizmo šaltinio suvokimą pakeitė santuokos – abiejų partnerių reiškiamos meilės bei ištikimybės – samprata. Monogamijos principas, taip pat jo įtvirtinimas per sakramentą didino pagarbą moteriai. XII šimtmetyje Provanse atsiradęs širdies damos kultas yra visiškai naujos lyčių tarpusavio bendravimo kultūros ženklas. Jame gerbiamas mergeliškumas, ypač Dievo Motinos asmenyje, jis paplito tarp vienuolinių ordinų. Žinoma, tai dar nebuvo aukso amžius, tačiau plėtojosi iki tol neišsivaizduojama socialinė dinamika. Atsivėrė „moters istorija krikščionybėje“, kuri iš tikrųjų dar nėra

parašyta ir pakankamai įsitvirtinusi dabartiniame suvokime. Per Europos istorijos šimtmečius buvo moterų (tokių kaip Kotryna Sienietė), kurios visiškai vadovavosi Dievo Dvasios įkvėpimu atlikdamos individualią misiją. Vienuolynuose ypač gyvai ir vaisingai reiškėsi ten gyvenusios savarankiškos ir išsilavinusios moterys. Sen bei ten atsirado moterų ugdymo programų. Istorija mums liudija, kad būtent vienuolijose moterų savivoka plėtojosi kur kas didesniu mastu negu tai buvo suvokta ribotais XIX ir XX amžių požiūriais. Protestantų šalyse vienuolijų ir pašvęstojo mergeliškumo panaikinimas suvoktinai kaip žingsnis atgal.

Problemos ir uždaviniai

Tačiau tikrovė yra ta, kad praktinė kasdienio gyvenimo antropologija ir teisinė praktika skiriasi nuo teorinių Senojo ir Naujojo Testamento pamatų. Krikščionybės bangos, užliejusios pirmiausia Viduržemio jūros šalis, po to germanų ir slavų tautas, turėjo integruoti naujas civilizacijas, pagrįstas lyčių nelygybe ir diferenciacija. Lyčių nelygybė galėjo būti panaikinta tik šimtmečių darbu. XIX šimtmečiuje pasiekta galutinė pergalė įgyvendinant moterų lygias teises bei galimybes, ir galiausiai tai reiškė asmenų juridinę ir politinę laisvę nepaisant lyčių. Ši kova vyko vadovaujantis ne religiniais, bet „apšvietos“ motyvais. Bažnyčia ne visuomet palaikė racionaliąją argumentaciją (nors racionalumas yra Bažnyčios paveldo dalis). Daugeliui tikinčiųjų kėlė nerimą ir kaitino emocijas įtarimas, esą judėjiškoji-krikščioniškoji tradicija galimai trukdo naujiems „apšvietos nušviestiems“ santykiams tarp lyčių.

Kai kurie iššūkiams tikėjimui kyla atsinaujinus domėjimuisi senosiomis kultūromis. Matriarchato kultūrų ir kitų civilizacijų studijos atvėrė naujas tyrinėjimų sritis: jose traukia dėmesį ir kelia egzotišką intrigą savarankiškos ir nepriklausomos moterys deivės ir kunigės. Daugelis feministinių grupių tiki, kad atsigręžus į šias senovės moteris galima įgyvendinti naują „panteoną“, „moters galios“ sferą. XX amžiaus pabaigos krikščioniškasis feminizmas sukūrė daug teorijų apie Dievo motiniškumą ir moteriškosios giminės Šventąją Dvasią.

Reikia rimtai atsižvelgti į šiuos krikščionybei tenkančius iššūkius, kylančius tiek iš vidaus, tiek iš išorės. Galime kelti klausimą: kodėl XVI amžiuje šv. Teresė Avilietė mokydavo seseris vienuoles dėkoti Dievui už pašaukimą į vienuoliškąjį gyvenimą, o ne į santuoką, kur joms būtų tekę išgyventi vien mušimą. Galime klausti, kodėl Tertulijonas pareiškė, jog moteris yra „atviri vartai velniui“. Galime klausti, kodėl XVII šimtmečiuje Mary Ward patyrė didžiulį priešišumą, įgyvendindama didį mergaičių švietimo ir lavinimo

projektą, – jai buvo argumentuojama, jog ji tėra „tik moteris“. XIX šimtmečiuje visose krikščioniškose konfesijose daryta aiški perskyra tarp vyrų ir moterų pareigų, o moterims aiškiai skirtas žemesnis vaidmuo.

Visų šių faktų atmintis yra įsirežusi į dabartinės kartos suvokimą. Tačiau šios emocijos temdo principinę tiesą. Tik judaizmo ir krikščionybės kultūroje tapo galimas moters sužmoginimas (beje, taip pat ir vyro, tačiau tai dar vienas neparrašytas istorijos skyrius). Iš šv. Pauliaus galima mokyti suvokti asmenį pranokstant biologiją, neskaidant lygmenimis žmonijai skirto Dievo plano. Tik judaizmo ir krikščionybės kontekste atsirado krikščioniškasis feminizmas, suvokiamas kaip humanizmas. Tik judaizmo ir krikščionybės kontekste (pradedant nuo XIV a.) gvildentas „moterų klausimas“ (*querelle des femmes*), ir tai buvo plėtojama remiantis Evangelija.

Nėra jokios prasmės kreiptis į deivių motinų kultūras. Jos yra tikrai anoniminio vaisingumo ir beasmenės reprodukcijos simboliai. Šios deivės nieko nesako apie socialinį moterų statusą, o jei ir kalba, tai nėra palanku moteriai. Iš tikrųjų matriarchato kultūrų tyrinėjimai atskleidė „nekorektiškų“ siurprizų. Pavyzdžiui, tai, kad moterys buvo išskiriamos iš juridinės ir politinės hierarchijos. Žinoma, egzistuoja moteriškojo vaisingumo galia, erotinės galios žavesys, tačiau šiuo požiūriu moteris yra tik savo biologijos funkcija. Daugelis senųjų deivių motinų statulų turi didžiulį kūną, tačiau yra beveik be galvos, o moterį įvardijančios sąvokos daugelyje kalbų kilusios iš gimties organų pavadinimų. Kinų tradicijoje viena moteris būdavo atsakinga už vaikus, kitos sritis – subtilios erotinės technikos, o trečios – grožis ir protingumas palydinti vyrą visuomenėje. Toks trejopas moters suskirstymas pagal jos panaudojimą yra labai įprastinis dalykas poligaminėse civilizacijose. Ilgoje žmonijos istorijoje pastebima tendencija linkti į agnostinį feminizmą, kurio naujausias išradimas yra *gender* ideologija, reiškianti biologinio lytiškumo panaikinimą ir lyties „konstravimą“.

Reikia atkurti senąją ir visuomet naują įsikūnijimo tiesą ir gražinti tikrąją kūno prasmę. Krikščionybė turėtų tapti ateities moterų tvirtovė, išlaikant asmeninės motinystės prasmę, iškeliant dvasinę motinystę pagal ankstyvųjų krikščionybės amžių tradiciją, taip pat įprasminant mergeliškumą, rodantį laisvę, savarankiškumą ir aiškų priklausymą Dievui. Ankstyvojoje Bažnyčioje buvo būtina išlaisvinti moteris nuo vertinimo vien biologiniu ir seksualiniu požiūriu. Šiandien ir rytoj svarbu pabrėžti moters dovaną auginant vaikus, puoselėjant gyvybę, monogaminę ištikimybę, socialinį jautrumą, visur kur akcentuojant jos asmeninę valią.

Aktualūs teisės aktų pakeitimai

Religinės bendruomenės, vykdančios sveikatos stiprinimo programas, galės pretenduoti į finansavimą iš valstybės biudžeto

2011-04-28 įsigaliojo Sveikatos sistemos įstatymo 40 straipsnio pataisa, numatanti, kad religinių bendruomenių ir bendrijų (t. y. parapijų, vienuolijų, centrų ir kitų juridinių asmenų, įregistruotų Juridinių asmenų registre kaip religinės bendruomenės ar bendrijos) vykdomos sveikatos stiprinimo programos gali būti finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų. Anksčiau tokią galimybę įstatymas numatė tik visuomeninių organizacijų vykdomoms sveikatos stiprinimo programoms. Pagal nusistovėjusią praktiką sveikatos stiprinimo projektai gali apimti pačias įvairiausias sveikatos stiprinimo veiklas: nuo stovyklų vaikams, turintiems sveikatos problemų, organizavimo iki psichikos ligonių priežiūros. Sveikatos stiprinimo programų prioritetus bei reikalavimus tokiems projektams nustato Sveikatos apsaugos ministerija. Religinės bendrijos ir bendruomenės, vykdančios veiklas, kurios gali būti laikomos sveikatos stiprinimo programomis, ir norinčios pasinaudoti valstybinio finansavimo galimybe, turi sekti Sveikatos apsaugos ministerijos ir kitų institucijų informaciją, raginančią teikti projektus.

Nauja Sveikatos sistemos įstatymo 40 straipsnio redakcija:

40 straipsnis. Privalomųjų valstybinių sveikatos programų ir sveikatos stiprinimo programų finansavimas

Privalomosios valstybinės sveikatos programos, taip pat tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių ir bendrijų, asociacijų, labdaros ir paramos fondų, viešųjų įstaigų, kurių steigėjas, dalininkas ar narys nėra valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga, išskyrus atvejus, kai valstybės ar savivaldybės dalyvavimas grindžiamas nekilnojamojo turto skyrimu panaudos būdu teisės aktų nustatyta tvarka, vykdomos sveikatos stiprinimo programos finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų, kurios numatomos Sveikatos apsaugos ministerijai atskirai programai finansuoti.

Pasikeitė prašymų atleisti nuo metinės mokesčio deklaracijos pateikimo terminas

Įstatymų nustatyta tvarka visi juridiniai asmenys privalo teikti metines mokesčių deklaracijas. Tačiau tie juridiniai asmenys, kurie neuždirbo ūkinės komercinės

veiklos pajamų, gali būti laikinai atleidžiami nuo mokesčių deklaracijų pateikimo. Tam jie turi pateikti prašymą mokesčių administratoriui. Ši įstatymų nuostata taikoma ir religinėms bendruomenėms bei bendrijoms.

2010-12-11 įsigaliojus Pelnų mokesčio įstatymo 51 straipsnio pakeitimui, pasikeitė ir prašymų laikinai atleisti nuo mokesčio deklaracijos pateikimo terminas. Religinės bendruomenės ar bendrijos, neuždirbusios pajamų iš ūkinės komercinės veiklos, prašymus laikinai atleisti nuo mokesčio deklaracijos pateikimo nuo šių metų mokesčių administratoriui turės pateikti **iki birželio 1 dienos**.

Atkreiptinas dėmesys, kad ūkinės komercinės veiklos pajamomis nėra laikomos pajamos, gautos pardavus nereikalingą inventorių, kaip paramą, paveldėjimo būdu ar kaip kompensaciją už nusavintą turtą gautą turtą, jei jos skiriamos maldos namams statyti, jiems remontuoti ar restauruoti, labdarai, kultūrai, švietimui, sielovadai ar karitatyvinei veiklai. Taip pat ūkinės komercinės veiklos pajamomis nėra laikomos pajamos, gautos vykdant sielovadinę, misionierišką, švietimo ir karitatyvinę veiklą (aukos, pajamos, gautos tikintiesiems platinant religinius reikmenis, atributiką (maldaknyges, žvakes, rožinius, kalėdaičius ir pan.), religinę literatūrą. Todėl religinė bendruomenė ar bendrija, vykdanči tik tokią veiklą, gali prašyti ją atleisti nuo metinės mokesčio deklaracijos pateikimo. Tačiau pažymėtina, jog turto nuoma visuomet yra laikoma ūkine komercine veikla. Todėl religinės bendruomenės ar bendrijos, išnuomavusios joms priklausanti turtą, privalo įstatymų nustatyta tvarka teikti metines mokesčio deklaracijas.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Kunigų ir diakonų paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Kun. Gytis Stumbras paskirtas Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaru.

Kun. Kastytis Šulčius atleistas iš Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos vikaru.

Diak. Giedrius Maskolaitis sielovadinės praktikos atlikti paskirtas į Kristaus Prisikėlimo parapiją.

Diak. Gintas Leonavičius sielovadinės praktikos atlikti paskirtas į Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapiją.

Diak. Audrius Martusevičius sielovadinės praktikos atlikti paskirtas į Kauno arkikatedros bazilikos parapiją.

Diak. Žilvinas Zinkevičius sielovadinės praktikos atlikti paskirtas į Kauno Šv. Antano Paduviečio parapiją.

-Kn-

Pirmoji Lietuvoje Palaimintojo Jono Pauliaus II parapija

Atsižvelgiant į Marijampolės miesto, Mokolų mikrorajono ir Mokolų bei aplinkinių kaimų gyventojų pakartotinius prašymus, taip pat Vilkaviškio vyskupijos kunigų tarybos pritarimą, vadovaujantis kan. 515 nuostatais, Vilkaviškio vyskupo Rimanto Norvilos dekretu 2011 m. liepos 7 d. įkurta, pirmoji Lietuvoje, Marijampolės Palaimintojo Jono Pauliaus II parapija. Naujai bažnyčiai sklypą dovanavo marijampolietis Gintaras Vilutis. Pirmuoju naujai įkurtos parapijos klebonu paskirtas kun. Marius Rudzinskas.

-Vl-

Kauno arkivyskupijos Kunigų tarybos susirinkimas

Rugpjūčio 4 d. Kauno arkivyskupijos Kunigų tarybos nariai, susirinkę kurijoje, svarstė kelias aktualijas: katalikiškųjų švietimo bei ugdymo įstaigų ar-

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlidai

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlidai tradiciškai ir šiemet prasidėjo už 10 km nuo Žemaičių Kalvarijos esančiame Panų kalne. Nuo ryto čia rinkosi Marijos legiono nariai, vyko konferencija, pabendravimas ir agapė, o 16 val. šv. Mišios. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupo vikaras apašt. protonot. jubil. J. Pr. Gedgaudas. Kartu koncelebravo nemažas būrys kunigų, meldėsi gausiai susirinkę tikintieji. Po šv. Mišių vyko maldinga eisena į Žemaičių Kalvarijos šventovę. Čia 19 val. iškilmingai giedoti mišparai, eita Eucharistijos procesija – visoms apeigoms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Liepos 2 d. buvo meldžiamasi už jaunimą. Keletas šimtų jaunuolių visą dieną keliavo iš Kėstaičių, per Alsėdžius į Žemaičių Kalvariją.

Liepos 3-iąją – pagrindinę atlidų dieną, sekmadienį, buvo meldžiamasi už šeimas. Tą dieną rinkosi Mažeikių dekanato tikintieji. Pagrindinėms šv. Mišioms, kurias tiesiogiai transliavo LRT, vadovavo ir pamokslą pasakė Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius. Jis prieš šv. Mišias pašventino prie Parengiamojo kurso pastato tautodailininko A. Vaškio iš ažuolo išdrožtą vyskupui kankiniui skirtą paminklą. Sakydamas pamokslą arkivyskupas išryškino šiandienės visuomenės iššūkius krikščioniškai šeimai ir kvietė visada savo akis kreipti į Mariją, kuri yra pavyzdys šeimoms. Šv. Mišių metu giedojo Mažeikių dekanato jungtinis choras.

Atskiromis atlidų dienomis melstasi už ūkininkus bei žemdirbius, katechetus, tikybos mokytojus bei visus pedagogus, už kunigus bei Mišių patarnautojus, už *Caritas*, Maltos organizacijas, už senelių namų darbuotojus bei gyventojus, už Lietuvos politikus, savivaldybių vadovus, seniūnijų darbuotojus bei policininkus. Liepos 9-ąją melstasi už brolius latvius. Iš kaimyninės Latvijos tą dieną rinkosi gausus latvių būrys. 12 val. šv. Mišiose meldėsi Rygos arkivyskupas metropolitas Zbignevas Stankevičius ir Liepojos vyskupas Vilhelmas Lapelis OP. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Borutas SJ, šv. Mišių pradžioje latviškai pasveikinęs svečius. Sumos metu giedojo Telšių katedros sumos didysis choras. Pamokslą sakė Rygos arkivyskupas, o iš latvių kalbos vertė Telšių vyskupijos kunigas M. Šlaustas. Arkivyskupas susirinkusiesiems kalbėjo, jog šiandien esame mokomi pasitikėti Dievu, tai darė Marija. Mes šių dienų galilėjiečiai ir mus – latvius ir lietuvius – vienija bendrystė ir tikėjimas bei priklausymas Katalikų Bažnyčiai. Dievas veda žmogų laiduodamas jam savo meilę bei paguodą. Turime nešti džiaugsmą vienas kitam – sekti Marijos tikėjimo ir tarnystės pavyzdžiu – ir taip mūsų gyvenimuose leisti veikti Šventajai Dvasiai. Po šv. Mišių latviai kartu su visais maldininkais išėjo į Kalnus apmąstyti Kristaus kančios. Kalnų maldos giedotos latviškai. Ši glaudi draugystė tampa gražia tikėjimo bendrystės tradicija.

Liepos 10 d. melstasi už Lietuvos akademines bendruomenes – seminarijas, universitetus, katechetikos katedras, VDU Katalikų teologijos fakultetą. Tą dieną šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkiv. Luigi Bonazzi. Liepos 11-ąją melstasi už vienuolius ir melsta pašukimų į pašvęstąjį gyvenimą. Paskutinę atlidų dieną – liepos 12-ąją – už Žemaičių Kalvarijos, Barstyčių, Alsėdžių, Sedos, Platelių, Gegrėnų parapijas. Paskutinės dienos 12 val. pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Ganytojas tikintiesiems priminė Žemaičių Kalvarijos šventovės istoriją, šios maldingumo praktikos atsiradimą bei prasmę. Po šv. Mišių ir paskutinės šiais metais Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlidų iškilmingos procesijos, sugiedojus padėkos Dievui himną „Tave Dieve

garbinam...“ Telšių ganytojas atsiseikindamas kvietė ir toliau neužmiršti šios šventovės, į ją nuolat atvykti, ypač per kasmėnesinius atlaidus.

Šiais Dievo Gailestingumo metais ypač džiugino Didžiuosiuose Žemaičių Kalvarijos atlaiduose gausūs maldininkų būriai, jaunos šeimos. Žemaičių Kalvarijos miestelio centre per visus atlaidus veikė puikių nuotraukų iš pal. popiežiaus Jono Pauliaus II gyvenimo paroda.

-kasab-

Pal. Jurgio Matulaičio atlaidai

Liepos 10–17 d. Marijampolėje vyko Pal. Jurgio Matulaičio atlaidai. Liepos 10 d. vyskupo Jurgio Matulaičio MIC paskelbimo palaimintuoju minėjimo aštuondienis prasidėjo jau tradiciniu tapusiu jaunimo piligriminiu žygiu į palaimintojo tėviškę Lūginę. Atskiromis atlaidų dienomis melstasi už katalikiškuosius judėjimus ir bendruomenes, socialinius darbuotojus ir savanorius, švietimo ir žiniasklaidos darbuotojus, kunigus ir pašvęstojo gyvenimo narius, ligonius ir medikus, vaikus ir šeimas. Visą atlaidų savaitę nuo pirmadienio iki šeštadienio 10 val. Marijampolės Marijonų gimnazijoje vyko pal. Jurgiui Matulaičiui skirtos konferencijos.

Liepos 17-ąją, pagrindinę atlaidų dieną, į Marijampolės baziliką susirinko didelis būrys tikinčiųjų bei piligrimų iš visos Lietuvos ir Punsko, taip pat Daugų bei Kiauklių palaimintojo J. Matulaičio draugijos skyrių nariai.

Maldos pusvalandžiu prie palaimintojo relikvijų iškilmių dieną pradėjo draugijos skyriaus nariai iš Punsko. Jie Šventojo Rašto, psalmių žodžiais, meditacijomis pagal Benedikto XVI „Gyvenimą Dievo žodžiu“, palaimintojo „Užrašų“ mintimis meldė Dievą pažvelgti į savo žmones ir dosniai apipilti juos malonėmis. Ne kartą per šį pusvalandį nuoširdžiai ir šiltai skambėjo giesmės Mergelei Marijai.

Šv. Mišios prasidėjo giedant Pal. J. Matulaičio litaniją. Šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Apaštališkojo Sosto nuncijus Lietuvai arkivyskupas Luigi Bonazzi, kiti Lietuvos vyskupai ir kunigai. Giedojo Marijampolės bazilikos sumos choras (vadovė Alma Sakalauskienė). Tikintieji plojimais palydėjo vyskupo R. Norvilos pasveikinimą ir žinią, kad ateinantys jubiliejiniai, 25-ieji J. Matulaičio paskelbimo palaimintuoju, metai Lietuvoje bus skirti pal. J. Matulaičiui.

2012-aisiais sukanka 25 metai nuo arkivyskupo Jurgio Matulaičio paskelbimo palaimintuoju. Rengiantis minėti šią iškilų paskelbimo palaimintuoju sukaktį ir dėkojant Dievui už suteiktas malones mūsų kraštui ir visuotinei Bažnyčiai arkivyskupo Jurgio Matulaičio asmenyje, Lietuvos ganytojai nusprendė 2012-uosius Lietuvoje paskelbti Palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio metais.

Ganytojai ragina per šiuos metus giliau pažinti pal. Jurgio Matulaičio, Vilniaus vyskupo bei Lietuvos apaštališkojo vizitatoriaus, asmenybę, jo nuveiktus darbus, kuriuose ypač atsispindi katalikiškojo socialinio mokymo sklaida Lietuvoje, atnaujintą Marijonų vienuoliją ir įsteigtas Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų bei Jėzaus Eucharistijoje tarnaičių seserų kongregacijas, rengti piligrimystės žygius prie palaimintojo kapo Marijampolėje bei vienytis į tautos bendrą maldos sąjūdį prašant

kivyskupijoje perspektyvas, Bažnyčios nekilnojamojo turto gražinimo klausimus ir bažnytinės vienybės reikalus.

Arkivyskupijos Kunigų taryba mano, kad Bažnyčios aktyvus bendradarbiavimas su universitetais, gimnazijomis, mokyklomis bei kitomis švietimo ir ugdymo institucijomis yra labai prasmingas, nes taip siekiama padėti ugdyti mokinių ir studentų tvirtas vertybines nuostatas bei įgūdžius.

Bažnytinio nekilnojamojo turto gražinimo klausimai arkivyskupijoje daugeliu atvejų jau yra išspręsti, tačiau sprendimo dar laukia nacionalizuotų bažnytinų žemių restitucijos klausimas ir bažnyčių pastatų nuosavybės dokumentų galutinis sutvarkymas.

Kunigų taryba taip pat aptarė neseniai kai kuriose žiniasklaidos priemonėse paskelbtas publikacijas apie Kauno arkivyskupiją. Išreikšdama vienybę su savo ganytoju Kauno arkivyskupu, Kunigų taryba apgailestauja, kad tokio- mis publikacijomis ne tik demonstruojamas Bažnyčios reikalų neišmanymas bei vengiama gilintis į visas aplinkybes, bet ir remiamasi vien anoniminiais ir nepatikimais šaltiniais, platinančiais visiškai šmeižikišką informaciją. Kunigų tarybos nariai kviečia visus arkivyskupijos dvasininkus į panašius straipsnius atsakyti pozityviai: dar tvirtesne ištikimybe bei uolesniu kunigiškų pareigų atlikimu; be to, visi – ir dvasininkai, ir pasauliečiai – kviečiami siekti didesnės vienybės, kurios prieš mirtį ant kryžiaus meldė Aukščiausiasis Kunigas Jėzus Kristus. Šie metai tetampa tikrais Dievo Gailestingumo metais.

Kauno arkivyskupijos Kunigų tarybos susirinkimo pabaigoje pasidalyta mintimis apie artėjančius Šilinių atlaidus Šiluvoje, nuo šių metų jie bus pradedami švęsti rugsėjo 7-ąją ir baigiami kaip įprasta – rugsėjo 15-ąją. Pirmoji Šilinių diena nuo šiol visuomet bus skiriama palaimintajam popiežiui Jonui Pauliui II, kuris kaip tik 1993-ųjų rugsėjo 7-ąją laikėsi Šiluvoje.

-kait-

Mirė kunigas Romualdas Vaičiulaitis (1935–2011)

Rugpjūčio 6 d., sulaukęs 76 m. mirė kun. Romualdas Vaičiulaitis.

Kun. R. Vaičiulaitis gimė 1935 m. vasario 15 d. Garliavoje, Kauno r. 1954 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją, kurią po tarnybos sovietų armijoje baigė 1962 m. Tų pačių metų balandžio 18 d. vysk. P. Maželis Kauno arkikatedroje bazilikoje R. Vaičiulaitį įšventino kunigu.

1962–1964 m. – Simno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaras, 1964–1966 m. – Kauno (Šančių) Švč. Jėzaus Širdies parapijos vikaras, 1966–1968 m. – Kauno Prisikėlimo parapijos vikaras, 1968–1973 m. – Kauno Šv. Kryžiaus (karmelitų) parapijos vikaras. 1973 08 29 paskirtas Kauno (Vilijampolės) Šv. Juozapo parapijos vikaru, 1973 12 11 Bartninkų Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos administratoriumi, nuo 1975 m. spalio – dar ir Lankeliškių Švč. Trejybės parapijos administratoriumi. 1980 m. tapo Paežerėlių Šv. Angelų Sargų parapijos administratoriumi, 1986 m. paskirtas ir Kretkampio Šv. diakono Stepono parapijos administratoriumi. 1995–2002 m. – Paežerėlių ir Kretkampio parapijų klebonas. 2002 m. rugsėjį atleistas iš Kretkampio parapijos klebono pareigų ir paliktas Paežerėlių parapijos klebonu. 2003 m. paskirtas Ilguvos Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos klebonu, nuo 2010 m. birželio buvo Kalvarijos Švč. M. Marijos Vardo parapijos altristas.

Nors turėjęs kovoti su sveikatos iššūkiais, kun. R. Vaičiulaitis, kiek leido jėgos, stropiai atlikdavo jam pavestas pareigas, rūpinosi tikinčiųjų dvasine gerove.

Kun. R. Vaičiulaitis buvo pašarvotas Kalvarijos Švč. M. Marijos Vardo parapijos bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos rugpjūčio 8 d. Palaidotas Kalvarijos bažnyčios šventoriuje.

-Vk-

Dievo malonės palaimintajam arkivyskupui Jurgiui Matulaičiui suteikti šventojo garbę.

Homiliją sakė Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Jis irgi šiuos Gailęstingumo metus susiejo su Palaimintojo jubiliejiniais metais, su jo gyvenimu ir darbais. Kalbėjo apie tai, kad pal. Jurgis pasiaukėjo Kristui ir Bažnyčiai ramiai ir teisingai darydamas kilnius darbus. Buvo pateikta daug pavyzdžių iš palaimintojo gyvenimo, paieškota paralelių ir sąsajų iš šventosios sesers Faustinos ir tėvo Jurgio veiklos bei minčių abiejų asmenų dienoraščiuose. Abu šventieji subrendo Vilniuje, kuris, ypač tėvui Jurgiui, buvo išbandymų miestas. Pamokslą vyskupas baigė apibendrindamas, kad palaimintasis tikrai buvo šventas vyskupas ir tai rodo galutinis rezultatas – jo sėtas grūdas davė gerų vaisių.

Bendruomeninėje maldoje susikaupę tikintieji prašė Viešpaties išmokyti mylėti Bažnyčią taip, kaip ją mylėjo tėvas Jurgis, pavedė Dievo globai Tėvyne ir jos žmones, meldė apdovanoti pal. Jurgį šventųjų garbe.

Atnašas, kaip auką Viešpačiui, draugijų nariai ant altoriaus nešė naujai išleistą maldyną „Maldos su palaimintuoju Jurgiu Matulaičiu“, medų, kaip visų tarnysčių simbolių, duoną, kaip bendrystės ženklą, Eucharistinę duoną ir vyną, kad jie, tapę Viešpaties Kūnu ir Krauju, sujungtų visus tikinčiuosius į vieną dvasinį kūną – Bažnyčią.

Iškilmingos pamaldos baigėsi Viešpaties pagerbimu Eucharistinėje procesijoje, kuriai vadovavo Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, ir Apaštališkojo Sosto nuncijaus arkivyskupo Luigi Bonazzi pasveikinimu, kuriame ypač daug gražių ir šiltų žodžių buvo pasakyta apie Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seseris, nemažai prisidedančias prie palaimintojo atminimo įamžinimo.

Paskutinis atlaidų akordas buvo agapė, kur skambėjo jaunatviška, nuotaikinga muzika. Norintieji, kaip ir kiekvieną atlaidų dieną, vyko į palaimintojo tėviškę Lūginę adoruoti Švenčiausiojo Sakramento, lankė naujai atidarytą įspūdingą palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejų.

-vmick-

Kryžių kalno atlaidai

Paskutinį liepos savaitgalį maldininkai iš Šiaulių vyskupijos bei visos Lietuvos, net užsienio, gausiai rinkosi į tradicinius Kryžių kalno atlaidus.

Atlaidai prasidėjo liepos 30 d. vakarine vigilija. 19 val. prie Pal. popiežiaus Jono Pauliaus II kryžiaus prasidėjo ir ties koplyčia, kurioje minėtas popiežius 1993 m. aukėjo šv. Mišias, baigėsi tikinčiųjų einamas Kryžiaus kelias, kuriam vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Giedojo Šiaulių šv. Cecilijos sakralinis ansamblis. Eisenos priekyje su kryžiumi ir fakelais ėjo jaunuoliai. Pasauliečiai, kunigai, pašvęstojo gyvenimo nariai pasikeisdami skaitė mąstymus. Ganytojas džiaugėsi gausiai bei aktyviai dalyvaujančiu jaunimo būriu. Ragino melstis dėl šalyje vykstančių negerovių, prašant Viešpaties gailęstingumo.

Liepos 31 d. 11 val. nuo Šiaulių katedros pajudėjo eisena į Kryžių kalną. Visą kelią nenutrūkstamai skambėjo Šiaulių vyskupo vedamos giesmės, rožinio malda, litanija, vėl giesmės. Eisenoje dalyvavo ne tik Šiaulių vysku-

pijos, bet ir Kauno, Vilniaus, Klaipėdos, taip pat iš kitų Lietuvos vietovių atvykę tikintieji. Trumpo poilsio pusiaukelėje metu vyskupas pristatė, juokais jauniausiuoju piligrimu pavadindamas, 82-erį ir vyriausiuoju – septynerių metų žygeivius. Į Kryžių kalne jau šurmuliuojančią nesuskaitomą minią piligrimai įsiliejo 14 val. Po valandos šv. Mišias aukojo apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Kauno arkivyskupijos vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, Šiaulių vyskupijos kunigai. Giedojo Radviliškio parapijos choras. Dalyvavo Šiaulių miesto bei rajono savivaldybės atstovai, Seimo nariai. Pamokslą Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis pradėjo vieno tautiečio, grįžusio po I pasaulinio karo iš carinės Rusijos į Lietuvą, žodžiais: „Jei jau kryžius, tai ir Lietuva.“ Kryžius, anot vyskupo, primena ir liudija lietuviams išstvermingą kovą už tikėjimą ir laisvę; kryžius iškelia klausimą: ar tiki Jėzų Kristų, mirusį ir prisikėlusį. Kryžius taip pat įspėja, sustabdo nuo klystelių ir apreiškia dvi bedugnes: Dievo meilės ir nuodėmės. Sunkių nuodėmių našta, Kaišiadorių ordinaro teigimu, baisiai slegia gyvenime, tačiau labiausiai – mirties valandą. Todėl Kryžių kalno atlidai kiekvieną verčia paklausti: kur mano kelias? Šimtai ir tūkstančiai kryžių kviečia atsi- gręžti į tikrąsias vertybes ir gyvenimo prasmę. Daugybę problemų galima išspręsti tik nuoširdžiai atsidavus Kristui, kurį Kaišiadorių vyskupas kvie- tē padaryti savo gyvenimo ir darbų centru.

Po šv. Mišių apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi į tikinčiuosius kreipėsi lietuviškai. „Perduodu jums popiežiaus Benedikto XVI brolišką sveiki- nimą, bičiulystę ir palaiminimą“, – sakė nuncijus, prisimindamas ir Kryžių kalne apsilankiusį popiežių Joną Paulių II. Arkivyskupas atviravo, jog kie- kvienas atvykimas prie Kryžių kalno jį sukrečia mintimi: Jėzus Kristus, bū- damas Dievas, galėjo pasirinkti visagalybės kelią. Vieninteliu žodžiu galėjo panaikinti begalę nelaimių, kurios mus kankina. Tačiau, išsaugodamas žmo- gaus laisvę, pasirinko buvimo kartu kelią. Tapo vienu iš mūsų ir prisie- mē tiek džiugius dalykus, tiek siaubą ir skausmą. Todėl kiekviename gyvenimo išbandyme nesame vieni. Jėzus padeda nepasilikti sugniuždytiems skaus- mo, bet skausmą paverčia meile. Kryžių kalnas turi tapti nesibaigiančio dva- sinio atsinaujinimo simboliu.

-irat-

Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atlidai

Pivašiūnai

Rugpjūčio 14–22 d. Pivašiūnuose, svarbiausioje Kaišiadorių vyskupijos pili- grimystės vietoje, vykę Žolinės atlidai sutraukė gausius būrius maldininkų. Pagrindinę atlidų dieną, rugpjūčio 15-ąją, melstasi už Lietuvos žemdirbius. Šv. Mišias transliavo Lietuvos televizija.

Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis prieš šv. Mišias džiugiai pasveikino vyskopus: Kauno arkivyskupą metropolitą Sigitą Tamkevičių, Vilkaviškio vyskupą Rimantą Norvilą, Lietuvos kariuomenės ordinarą vyskupą Gintarą Grušą, Vilkaviškio vyskupą emeritą Juozą Žemaitį MIC, Vilniaus arkivysku- po pagalbininką vyskupą Arūną Poniškaitį, taip pat atvykusius į Pivašiūnus švęsti Dievo Motinos Marijos Ėmimo į dangų iškilmės Lietuvos Respublikos Seimo ir Vyriausybės narius, žemės ūkio ministrą Kazimierą Starkevičių,

Nauji leidiniai

YOUCAT: jaunimo katekizmas. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2011. – 300 p., iliustr.

Kai po Vatikano II Susirinkimo (1962–1965) pasikeitė kultūrinė situacija, daugelis žmonių nebeži- nojo, ką gi krikščionys iš tikrųjų tiki, ko Bažnyčia moko, ar apskritai gali ko pamokyti, ir kaip visa tai įsiter- pia į visiškai pasikeitusią kultūrą. Gal krikščionybė atgyveno? Argi protingas žmogus gali šiandien ti- kėti? Tokių klausimų kėlė net ir geri krikščionys.

Kad būtų atsakyta į šiuos ir daugelį kitų iškilusių klausimų, pal. popie- žius Jonas Paulius II pakvietė vys- kupus iš viso pasaulio aktualiai ir naujoviškai parašyti Katalikų Baž- nyčios Katekizmą. Ir šis planas pa- vyko. Nuo tada, kai įvairiose šalyse Pasaulio jaunimo dienoje pradėjo susitikinėti jaunimas, kilo mintis Ka- tekizmą „išversti“ į jaunimo kalbą. Taip gimė *Youcat*.

Knygoje jaunimui suprantama kal- ba išdėstyta katalikų tikėjimo visu- ma, remiantis Katalikų Bažnyčios Katekizmu, tačiau nesistengiant išsamiai perteikti jo teksto. Knyga parengta klausimų ir atsakymų forma. Jaunimo Katekizmo teksto paraštėse gausu įvairių papildymų: paveikslėlių, apibrėžimų, šventųjų ir tikėjimo mokytojų, taip pat neti- kinčių rašytojų minčių. Pabaigoje esanti rodyklė padės lengvai rasti atsakymą į konkretų klausimą.

Joseph Ratzinger / Benedik- tas XVI. Jėzus iš Nazareto. II dalis. Nuo įžengimo į Jeruzalę iki prisi- kėlimo. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2011. – 240 p.

„Laiminamuoju rankų judesiu iš- reiškiamas nenykstantis Jėzaus

santykis su savo mokiniais, su pasauliu. Išeidamas Jis ateina, kad mus pakeltų aukščiau mūsų pačių ir atvertų pasaulį Dievui. Štai kodėl mokiniai džiaugėsi grįždami iš Betanijos namo. Tikėdami žinome, kad Jėzus laimindamas ištiesia rankas virš mūsų. Tai yra nuolatinio krikščioniškojo džiaugsmo pagrindas“, – rašo Benediktas XVI.

Tai antroji to paties pavadinimo knygos dalis. (Pirmoje dalyje kalbama apie įvykius nuo krikšto Jordane iki atsimitimo.) Joje popiežius ne nori atmesti šiuolaikinę egzegezę, bet jaučia jai didelį dėkingumą už daugybę dalykų. Nesitenkindamas vien istoriniu kritiniu aiškinimu ir taikydamas naujas metodines įžvalgas Benediktas XVI siekia atskleisti Jėzaus asmenybę ir žinią Jo viešojo veikimo laikotarpiu ir prisidėti prie gyvojo ryšio su Juo puoselėjimo.

Antanas Rubšys. Paskaitų ciklas apie etinius ir moralinius klausimus Šventajame Rašte. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2011. – Aplanke 5 knygelės.

Antanas Rubšys. Dorovės principai Šventajame Rašte. Uvertiūra. – 44 p.

Šioje knygelėje pateikiama Šventojo Rašto analizė istoriniu kritiniu, kanoniniu bei kalbiniu požiūriu, aptariama moralės bei etikos problema, krikščioniškojo gyvenimo nuostatos, nagrinėjama širdies bei sąžinės samprata Šventajame Rašte, atskleidžiama Šventojo Rašto antropologija ir nuodėmės teologija.

Antanas Rubšys. Dorovės principai Šventajame Rašte. – 88 p.

Tai moralės-dorovės studija, besiremianti Šventajame Rašte nurodytomis gairėmis. Šioje knygelėje analizuojami moralės principai Šventajame Rašte, kalbama apie

Alytaus rajono savivaldybės merą Algirdą Vrubliauską bei kitus valdžios atstovus, mielus svečius iš Vokietijos – Magdeburgo vyskupijos ir visus pamaldų dalyvius.

„Mieli broliai ir seserys, šią dieną kreipkime savo žvilgsnį į dangun paimtą Dievo Motiną. Eucharistijos šventimas tevienija mus bendrai maldai už Lietuvos žemdirbius, prašant palaimos surinkti derlių bei jų šeimoms, taip pat melskime Dievo gailestingumo mūsų krašto žmonėms“, – kvietė Kaišiadorių ganytojas prieš šv. Mišių liturgiją.

Vidudienio šv. Mišių liturgijai vadovavo ir pamokslą pasakė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Kalbėdamas apie Marijos išaukštinimą, arkivyskupas ragino drauge įsigilinti į kelias labai svarbias tiesas, galinčias turėti didelę įtaką mūsų siekiams bei darbams. „Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventė primena Marijos išaukštinimą danguje, bet jo iki galo nesuvoktume, jei neprisimintume kito Marijos išaukštinimo, įvykusio kiek anksčiau žemėje. Tai įvyko Apreiškimo metu, kai angelas jaunai Nazareto mergaitei pranešė apie Dievo nutarimą išsirinkti ją savo Sūnaus motina ir kai Marija pasakė: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man, kaip tu pasakei“ (Lk 1, 38). Šie Marijos žodžiai nulėmė pradžią naujos eros, kurios centre yra pasaulio Gelbėtojas Jėzus Kristus. Dievo Sūnaus įsikūnijimas buvo žmogaus protui sunkiai suvokiamas Marijos išaukštinimas... Apmąstydami Marijos išaukštinimo slėpinį, dėkojame Dievui už šią tyrą mergaitę, kuri pažinusi Dievo valią nesuabejojo pasakyti: „tebūnie“, – sakė ganytojas. Marija yra gražiausias Dievo kūrinys, ne mažiausiu žingsneliu nenukrypęs nuo jo valios. Arkivyskupas, paminėdamas XX amžiaus tironų Hitlerio ir Stalino istorijas ir šių dienų Europos skaudulius, pamokslė pabrėžė, kokius pragaištingiausius vaisius neša nukrypimas nuo Dievo valios ir apgaulingos didybės siekimas, nes „kai žmonių tarpusavio santykiuose nelieka Dievo, tuomet dažniausiai nelieka nei teisingumo, nei meilės“. Baigdamas pamokslą arkivyskupas akino Marijos išaukštinimą danguje ne tik paminėti, bet ir pasiryžti sekti jos pėdomis: „Šiandien mūsų akys ir širdys krypta į danguje išaukštintą mūsų Motiną Mariją. Ji yra ryškiai spindinti žvaigždė dabarties sutemose. Jeigu į ją kryptų daugelio žmonių akys ir širdys, mes turėtume kitokį pasaulį. Žmonių gyvenime būtų daug šviesos ir vilties. Švč. M. Marija iki savo galutinio išaukštinimo keliavo ne rožėmis klotu keliu, bet visuomet budėjo, saugodama pažadėtą ištikimybę Dievui.“

Per Žolinės aštuon dienį melstasi įvairiomis intencijomis: už šeimas, Šeimos centrų darbuotojus, už dvasininkus ir vienuolius bei melsta pašaukimų į dvasinį luomą, už ligonius ir *Caritas* darbuotojus, už tikybos mokytojus ir visus pedagogus, Katechetikos centrų darbuotojus. Rugsėjo 20-ąją, vaikams ir jaunimui skirtą dieną, melsta, kad Dievo tarnas arkivyskupas Teofilus Matulionis, Kaišiadorių vyskupas, būtų paskelbtas šventuoju. Sekmadienį, rugsėjo 21-ąją, melstasi už parapijas ir bendruomenes. Kaišiadorių vyskupo kvietimu atlaiduose dalyvavęs apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkiv. dr. Luigi Bonazzi vadovavo šv. Mišioms ir pasakė homiliją. Nuncijus, kreipdamasis į gausų būrį jaunuolių, pasiruošusių priimti Sutvirtinimo sakramentą, kalbėjo apie būtinybę paklusti Viešpaties valiai ir leistis į nuotykių su Dievu. Po homilijos apaštališkasis nuncijus ir Kaišiadorių vyskupas teikė Sutvirtinimo sakramentą. Paskutinę atlaidų dieną, minint Švč. Mergelę Mariją Karalienę, į Pivašiūnus rinkosi Rožinio maldos mylėtojai – „Gyvojo rožinio“ ir „Marijos legiono“ nariai.

Krekenava

Šių metų Žolinė Krekenavoje buvo tikra Dievo Gailestingumo triumfo šventė. Krekenavos šventovei Šventasis Tėvas suteikė Mažosios bazilikos titulą.

Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, rugpjūčio 9 d. kreipdamasis į tikinčiuosius ir kviesdamas visus į atlaidus, pranešė džiugią Panevėžio vyskupijai ir visai Lietuvai žinią: „2011 m. birželio 30 d. Apaštalų Sostas paskelbė, kad Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčiai suteiktas Mažosios bazilikos titulas ir garbė.“ Panevėžio ganytojas savo kreipimesi priminė, jog mintis prašyti bazilikos vardo kilo 2009 m. pradžioje, rengiantis Krekenavos miesto ir stebuklingojo paveikslo 600 m. jubiliejui. Ta proga ganytojas vėl paminėjo Krekenavos istorijos faktus, šventovės ryšius su pal. Jonu Pauliumi II, čia gyvenusius Lietuvos laisvės gynėjus.

Rugpjūčio 15 d. iškilmingų šv. Mišių metu paskelbtame dekrete sakoma: „Gerbiavam Panevėžio vyskupui Jonui Kauneckui su karštu kunigų ir tikinčiųjų pritarimu 2009 m. kovo 9 d. prašant, Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija, remdamasi specialia popiežiaus Benedikto XVI suteikta galia, Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčiai suteikia Mažosios bazilikos garbę ir šlovę...“

Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų iškilmės Mišioms Krekenavoje vadovavęs Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis pirmiausia šia proga pasveikino Panevėžio vyskupą Joną Kaunecką ir visą vyskupijos bendruomenę ir toliau homilijoje sakė: „Tai nėra vien Krekenavos šventovė, ne vien aukštaičių Marijos šventovė ar Lietuvos, bet dabar ji įrašyta į viso pasaulio didžiąsias šventoves. Tai tikrai yra džiaugsmo valanda, ir mes dėkome Marijai, dėkome Dievui, dėkome visiems, kurie prisidėjo, kad Krekenavos šventovės išaukštinimas įvyktų.“ Kardinolas ragino atverti Marijai širdį, išsakyti jai, kas mums brangiausia ir kas skaudžiausia. Pasak jo, šių dienų žmogui sunku pasitikėti Marijos užtarimu, jos siūloma globa ir pagalba todėl, kad šiandien yra giliai sužeista esminė žmonijos ląstelė – šeima. Kardinolas A. J. Bačkis, akindamas atsigręžti į šeimą, mylėti ir gerbti motinystę, sakė: „Dievo Motina Marija šiandien ir kasdien yra pasiruošusi padėti kiekvienam krikščioniui, pasiryžusiam kurti dorą ir tvirtą šeimą. Ji budi prie gyvybės lopšio ir gelbsti motinoms, kurios savo kūdikius patiki Dangaus Karalienės globai. Šią šventą dieną, šią garbingą dieną dėkome Viešpačiui už Motiną Mariją ir prašykime jos užtarimo mūsų šeimoms, ypač motinoms, kad Marijos pavyzdžio paskatintos su meile priimtų gyvybės dovaną ir su atsakomybe auklėtų savo vaikus bei saugotų šeimos židinį.“

Kitomis atlaidų dienomis Dievui dėkota ir melstasi už Lietuvos atgimimą, už dvasininkus ir pašvęstojo gyvenimo narius, už ligonius ir medikus, *Caritas* darbuotojus ir savanorius, už savivaldybes, parapijas, bendruomenes, seniūnijas, už pedagogus, moksleivius, studentus ir žiniasklaidos darbuotojus, už šeimas ir vaikus. Maldai ir susitaikinimui taip pat kviestos šeimos, kurios negali sudaryti katalikiškos santuokos.

dorovės principų atradimą ir apreiškimą, nagrinėjamos nuodėmės, atleidimo, teismo, teisumo sampratos, pateikiami pagrindiniai Jėzaus etikos principai, normos bei idealai.

Antanas Rubšys. Išminties sąjūdis ir raštija. – 104 p.

Knygelėje nagrinėjama išminties raštija Senajame Testamente, kūrimo teologija ir išganymo istorijos teologija. Ypatingas dėmesys čia skiriamas Patarlių knygos ir Siracido knygos sveikos nuovokos išminčiai, Koheleto knygos ir Jobo knygos nerimo išminčiai ir Psalmynui.

Antanas Rubšys. Lyties šventumas ir šeima Šventajame Rašte. – 48 p.

Šioje dalyje kalbama apie tai, kaip Šventajame Rašte traktuojami žmogaus seksualumas, jo pašaukimas mylėti. Aptariama meilės samprata Senajame bei Naujajame Testamente, lyties vieta bei vaidmuo juose, nagrinėjami santuokos bei šeimos aspektai, Sandora kaip santuoka.

Antanas Rubšys. Kūrėjo ir kūrinio sąveikos – pokalbio teologija Senajame Testamente. – 64 p.

Knygelėje atskleidžiamas Kūrėjo ir jo tautos, Kūrėjo ir paskiro žmogaus bendravimas, pateikiama kalbinė Senojo Testamento teksto analizė, nagrinėjami Dievo-Kūrėjo ir žmogaus, kuris yra Kūrėjo padėjęjas, broožai, psalmių poezija.

Lietuvos vyskupų nutarimas 2012-uosius metus Lietuvoje paskelbti Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais

2011 m. liepos 17 dieną Lietuvos vyskupai, susirinkę Marijampolėje, Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje, kurioje ilsisi pal. Jurgio Matulaičio palaikai, šv. Mišių auka užbaigė palaimintajam skirtą maldų aštuon dieną ir atlaidus.

2012 metais sukanka 25 metai nuo arkivyskupo Jurgio Matulaičio paskelbimo palaimintuoju. Rengiantis minėti šią iškilią paskelbimo palaimintuoju sukaktį ir dėkojant Dievui už suteiktas malones mūsų kraštui ir visuotinei Bažnyčiai arkivyskupo Jurgio Matulaičio asmenyje, Lietuvos ganytojai nusprendė ir praneša, kad ateinantieji 2012-ieji metai Lietuvoje skelbiami Palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio metais.

Ganytojai ragina per šiuos metus giliau pažinti pal. Jurgio Matulaičio, Vilniaus vyskupo bei Lietuvos apaštališkojo vizitatoriaus asmenybę, jo nuveiktus darbus, kuriuose ypač atsispindi katalikiškojo socialinio mokymo sklaida Lietuvoje, atnaujintą Marijonų vienuoliją ir įsteigtas Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų bei Jėzaus Eucharistijoje tarnaičių seserų kongregacijas, rengti piligrimystės žygius prie palaimintojo kapo Marijampolėje bei vienytis į tautos bendrą maldos sąjūdį prašant Dievo malonės palaimintajam arkivyskupui Jurgiui Matulaičiui suteikti šventojo garbę.

-lvks-

Benediktas XVI Madride

(KAI, KAP) Rugpjūčio 18–21 d. Benediktas XVI lankėsi Madride, kur dalyvavo 26-osiose Pasaulio jaunimo dienose (PJD). Tai buvo 20-oji popiežiaus užsienio kelionė, trečiasis jo apsilankymas Ispanijoje. PJD pabaigos Mišiose dalyvavo daugiau kaip 1,5 mln. žmonių. Pasaulio jaunimo dienų programoje buvo naujovių: Šventasis Tėvas susitiko su įvairiomis jaunimo grupėmis: jaunais dėstytojais, pašvęstojo gyvenimo atstovais, seminaristais, neįgaliaisiais bei savanoriais. Pasaulio jaunimo dienų pradžios Mišiose buvo panaudoti pal. Jono Pauliaus II liturginiai tekstai. PJD tema ir kvietimas gyventi su Kristumi: „Būkite jame išsišakniję ir ant jo statykitės, tvirtėkite tikėjimu“ (Kol 2, 7) – viena pagrindinių Benedikto XVI pontifikato temų.

Pasaulio jaunimo dienose dalyvavo apie 800 vyskupų (beveik penktadalis pasaulio episkopato), apie 15 tūkst. kunigų. 1300 Lietuvos jaunųjų piligrimų būrį į Madridą lydėjo vyskupai Gintaras Grušas ir Arūnas Poniškaitis. „Marijos radijas“ rengė tiesiogines transliacijas iš PJD katechezijų bei susitikimų.

Besirengdami susitikimams su popiežiumi jaunuoliai atskiromis grupėmis 250 parapijų klausėsi vyskupų bei kardinolų skelbtų katechezijų. Jaunimo dienų metu

Retiro parke buvo įrengta Sutaikinimo vieta: 3 tūkst. kunigų 50-čia kalbų išklusė 40 tūkst. išpažinčių. Pirmąkart PJD istorijoje pats popiežius keliems jaunuoliams suteikė Sutaikinimo sakramentą. Specialiu Apaštališkosios penitenciarijos dekretu buvo pranešta apie galimybę pelnyti visuotinius ar dalinius atlaidus PJD dalyviams ir maldininkams.

Pakeliui į Madridą lėktuve vykusioje spaudos konferencijoje Benediktas XVI kalbėjo apie pasaulyje išgyvenamos ekonominės krizės etines šaknis. Popiežius pabrėžė Europos atsakomybę už kitas pasaulio šalis ir visą žmonių, kalbėjo apie atsakomybę kuriant darbo vietas ir saugant planetos aplinką. Pasaulio jaunimo susitikimus Šventasis Tėvas palygino su sėja, pasak jo, jų poveikio neįmanoma apskaičiuoti statistiškai. Benediktas XVI pabrėžė pal. Jono Pauliaus II inicijuotų Pasaulio jaunimo dienų reikšmę prasidėjus trečiam tūkstantmečiui: Jaunimo dienos yra Kristaus buvimo pasaulyje ženklas.

Oro uoste Šventąjį Tėvą pasitiko Ispanijos karalius Jonas Karolis drauge su žmona Sofija, Bažnyčios hierarchai, premjeras Jose Luisas Zapatero ir vyriausybės atstovai, taip pat apie 2 tūkst. jaunuolių, gavusių specialius kvietimus. Sveikinimo kalboje Ispanijos karalius dėkojo Šventajam Tėvui už trečią apsilankymą jo šalyje. Jis taip pat priminė, kad Ispanija jau antrą kartą

priima Pasaulio jaunimo dienų dalyvius: 1989 m. jos vyko Santjago de Komposteloje. Sveikinimo kalboje Benediktas XVI pabrėžė, jog atvyko susitikti su jaunais žmonėmis, besidominčiais Kristumi, ieškančiais tiesos, kuri suteikia tikrąją būties prasmę. Popiežius sakė atvykęs paraginti jaunuolius asmeniškai susitikti su Kristumi – Bičiuliu ir, išsisknijus jame, tapti jo ištikimais mokiniais ir drąsiais liudytojais. Pasak popiežiaus, Pasaulio jaunimo dienos, tarsi tyro ir gaivaus oro gūsis, savo atnaujinančiu dvelkimu atneša vilties žinią. Popiežius taip pat priminė apie diskriminuojamus ir įvairiai persekiojamus dėl tikėjimo jaunuosius krikščionis. Šventasis Tėvas ragino ispanus saugoti savo krikščioniškąjį paveldą. Susitikimo ceremonijoje popiežių pasitiko grupė vaikų tradicinėmis šveicarų gvardiečių uniformomis, lydėjusių popiežių per visą jo lankymąsi Madride. Vykstant į apaštališkąją nunciaturą 20 km trasoje Benediktą XVI sveikino gausūs jaunimo būriai.

Šventajam Tėvui – Madrido raktai

Rugpjūčio 18 d. vakare Madrido centre vyko pirmasis oficialus popiežiaus susitikimas su kelių šimtų tūkstančių jaunų žmonių minia. Prie senųjų *Alcalá* miesto vartų Madrido meras įteikė Šventajam Tėvui miesto raktus. Ten popiežių pasveikino penkiasdešimt jaunuolių, atstovavusių penkiems pasaulio žemynams. Šioje grupėje buvo ir penketas jaunuolių, atstovavusių tiems, kurie aktyviai dalyvavo PJD pasirengime per socialinius tinklus bei portalus. Popiežius įžengė į miestą pro senovinius miesto vartus skambant Madrido bažnyčių varpams. PJD dalyviai buvo raginami varpų garsų įrašais per mobiliuosius telefonus ar kitas garso įrašymo priemones pasitikti šį momentą. Šventajam Tėvui buvo įteiktas alyvmedžio sodinukas. Pagal šių Jaunimo dienų temą (*Kol 2, 7*)

alyvmedis pasodintas popiežiaus vizitui atminti. Iškilmes papuošė Andalūzijos žirgų ir raitelių tradiciniais drabužiais paradas. Iš ten Benediktas XVI papamobiliu nuvyko į netoliese esančią *Cibeles* aikštę, kur rugpjūčio 16 d. buvo švenčiamos PJD atidarymo Mišios.

Prieš vakarinį susitikimą su popiežiumi *Cibeles* aikštėje maldininkai mokėsi PJD himno. Dėl didelės kaitros gaisrininkai norinčiuosius atsigaivinti liejo vandeniu. Susirinkusiesiems pristatyta dešimt šio PJD susitikimo šventųjų globėjų: Izidorius Artojas su žmona Marija de la Cabeza, Teresė Avilietė, Ignacas Lojola, Pranciškus Ksaveras, Kryžiaus Jonas, Jonas Avilietis, Rožė Limietė, Rapolas Arnáizas ir pal. Jonas Paulius II. Benediktą XVI pasveikino Madrido arkivyskupas kardinolas Antonio Maria Rouco Varela. Penktas jaunuolių įteikė Šventajam Tėvui simbolines dovanas iš penkių žemynų. Du jaunuoliai pristatė Benediktui XVI įvairių bažnytinių judėjimų bei organizacijų jaunimą. Šventasis Tėvas kreipėsi į jaunimą septyniomis kalbomis. Jis gyrė jaunuolius, ieškančius atsakymų į savo atsivežtus klausimus: „Ieškokite pirmiausia tiesos, kuri nėra tik idėja, ideologija ar devizas, bet Asmuo, Kristus, Dievas.“ Popiežius ragino įsileisti Dievo žodį ir leisti jam išsiskaknyti širdyse; ragino jaunuolius būti apdairius ir išmintingus, statyti gyvenimą ant tvirto pagrindo – Kristaus. Benediktas XVI patikėjo Jaunimo dienų vaisius Švč. Mergelei Marijai, ištarusiai Dievo valiai „taip“. Žodžio liturgijos pabaigoje lotyniškai sugiedota *Tève mūsų* malda.

Antroji vizito diena

Antrąją vizito dieną, penktadienį, Benediktas XVI susitiko su Ispanijos karališkosios šeimos nariais ir Ispanijos premjeru, taip pat su jaunomis vienuolėmis ir jaunais universitetų dėstytojais, o vakare da-

lyvavo Kryžiaus kelio pamaldose. Popiežius pradėjo dieną Mišiomis apaštališkosios nunciatūros koplyčioje. Susitikimas su karališkąja šeima vyko privačioje karalių rezidencijoje Zarzuela rūmuose. Popiežius padėkojo monarchui už nuoširdų priėmimą ir džiaugėsi bendradarbiavimu su valdžia bei visuomene organizuojant Pasaulio jaunimo dienas. Karališkosios šeimos vaikai ir anūakai popiežiui padovanojo savo kūrybos paveikslėlius.

Popietę garsiam Šv. Lauryno vienuolyne El Eskorialyje, už 50 km nuo Madrido Benediktas XVI susitiko su 1600 jaunų seselių vienuolių. Trumpoje kalboje popiežius priminė, kad pašvęstasis gyvenimas kyla iš Dievo žodžio klausymosi, priimant Evangeliją kaip gyvenimo normą. Pasak popiežiaus, pašvęstųjų asmenų liudijamas asmeninis susitikimas su Kristumi šiandien ypač reikšmingas, nes visuomenėje pastebimi Dievo nušalinimo, amnezijos procesai, netgi bandymai visiškai atmesti krikščionybę. Reliatyvizmo ir vidutinybės akivaizdoje pašvęstasis gyvenimas radikaliai liudija priklausomybės Dievui poreikį. Susitikime dalyvavo taip pat kontempliatyviojo pašaukimo „rekordininkė“, 103 metų amžiaus ses. Teresita, per 84 metus pirmą kartą apleidusi vienuolyno klauzūrą. Susitikimas vyko vienuolyno Karališkajame kieme.

Po to Šv. Lauryno bazilikoje popiežius susitiko su 1500 jaunų universitetų dėstytojų. Sveikinimo žodyje Madrido arkivyskupas atkreipė dėmesį, kad Pasaulio jaunimo dienų programoje tai pirmas tokio pobūdžio susitikimas. Savo kalboje popiežius išpėjo vengti „utilitarios švietimo vizijos“. Pasak jo, vadovaujantis vien naudingumo ir pragmatiskumo kriterijais, galima patirti dramatiškų nuostolių: kai piktnaudžiaujama mokslu nesuvokiant jo ribų, net iki politinio

totalitarizmo, atgyjančio, kai nebelieka nieko aukštesnio už jėgos santykius. Pasak popiežiaus, tikroji universiteto idėja apsaugo nuo redukcionistinio, iškreipto požiūrio į žmogų. Bažnyčia įkūrė pačią universiteto instituciją, ieškodama tiesos apie žmogų.

Grįžęs į Madridą popiežius pietavo su dvylika PJD dalyvių: po du žmones iš kiekvieno žemyno, taip pat su dviem Ispanijos atstovais. Meniu parengė restoranų tinklas, įkurtas ispanų kunigo, kuris 1974 m. rūpindamasis jaunais bedarbiais nutarė mokyti juos kulinarijos meno. Šiltai ir draugiškai bendraudami, kiekvienas pietų dalyvis prisistatė popiežiui ir pasakojo apie savo tarnystę PJD. Pabaigoje Šventasis Tėvas paragino jaunuolius būti tikrais Kristaus liudytojais ir grįsti savo gyvenimą malda.

Popiežiui pietaujant su jaunimu, Vatikano valstybės sekretorius susitiko su Ispanijos vyriausybės nariais. Vėlyvą popietę nunciatūroje Benediktas XVI susitiko su Ispanijos premjeru Jose Luisu Rodriguezu Zapatero. Vėliau savo vizito metu popiežius taip pat susitiko su opozicinės Liaudies partijos lyderiu Mariano Rajoy.

Kryžiaus kelias

Vakare vyko Kryžiaus kelio pamaldos, kurioms vadovavo Benediktas XVI. Kryžiaus kelio stotys buvo įrengtos centriniame Madrido bulvare, jungiančiame Kolumbo aikštę su *Cibeles* aikšte. Tai buvo Ispanijai būdingos *pasos* – didžiulės platformos su Viešpaties kančios figūromis, kurios tradiciškai nešiojamos Didžiąją savaitę. Šios stotys atvežtos į Madridą iš kelių miestų. Kai kurios iš jų pirmą kartą atkeliavo iš jų nuolatinio buvimo vietų, kur jomis rūpinasi Ispanijoje populiarios Viešpaties kančios brolijos. Prieš pamaldas telekra-

nuose buvo rodoma medžiaga su Nukryžiuotojo atvaizdais iš Haičio griuvėsių, Lietuvos Kryžių kalno, Aušvico koncentracijos stovyklos, terorizmo vietų.

Pamaldos prasidėjo trumpa įžangine popiežiaus kalba, kurioje jis ragino būti kireniečiais ir imti Kristaus kryžių, priimant su meile brolių kentėjimus. Kryžių nešė įvairių šalių jaunuoliai, tarp jų išsilaisvinusieji iš narkotikų priklausomybės, kenčiantieji dėl socialinio nušalinimo, paliesti nedarbo, neįgalieji, taip pat jaunuoliai, tarnaujantys AIDS ligoniams. Prie kiekvienos stoties stovėjo ją globojančios brolijos atstovai. Mąstymų tekstus parengė Kryžiaus seserys, kurios rūpinasi vargingiausiais žmonėmis. Ypač jaudinamai skambėjo tryliktosios stoties mąstymas kryžių nešant jaunuoliams iš Sudano: paminėtas dėl bado vaikų netekusių tėvų skausmas. Einant iš stoties į stotį buvo giedamos Taize bendruomenės ir tradicinės giesmės, vadinamosios *saeta*, kuriomis flamenko ritmu pasakojama apie Kristaus kančią.

Benediktas XVI savo trumpu žodžiu ragino jaunuolius nebūti abejingus žmonių kančioms. Jis pabrėžė, kad Kristaus kančia akina mus imti ant pečių pasaulio kančias. „Dievas laukia, kad aukotumėte tai, kas jūmyse geriausia: gebėjimą mylėti ir užjausti“, – sakė popiežius. Jis kvietė jaunuolius mokytis slėpingos Kryžiaus išminties ir šias pamokas įgyvendinti praktiškai.

Rugpjūčio 20 d. popiežius klausė išpažinčių *Retiro* parke, Madrido katedroje aukėjo Mišias seminaristams, pietavo Madrido arkivyskupo rezidencijoje kardinolo Antonio Maria Rouco Varela 75-ojo gimtadienio proga, nunciatūroje susitiko su 26-ųjų Pasaulio jaunimo dienų organizatoriais, aplankė neįgaliuosius ir dalyvavo maldos budėjime *Cuatro Vientos* oro uoste.

Ryte popiežius apie pusvalandį klausė keturių jaunuolių išpažinčių. Jaunuoliai burtų keliu buvo atrinkti iš PJD savanorių. Po to papamobiliu nuvyko į Madrido Dievo Motinos katedrą, jo aukojamose Mišiose dalyvavo 5 tūkst. ispanų seminaristų. Seminaristų atstovas pasveikino Benediktą XVI, neseniai minėjusį kunigystės 60-metį. Benediktas XVI paragino, kad būsimieji kunigai nepasiduotų įbauginami aplinkos, kurioje siekiama nušalinti Dievą ir kurioje valdžia, nuosavybė arba malonumas dažnai tampa pagrindiniai gyvenimo kriterijai. Popiežius išpėjo, jog būsimiesiems kunigams gali tekti patirti panieką, kuri dažnai tenka tiems, kurie primena aukštesnius gyvenimo tikslus arba demaskuoja netikrus dievaičius. Gyvenimas giliai išisaknijus į Kristų pasirodys esąs tikra naujovė, traukianti tuos, kurie iš tikrųjų ieško Dievo, tiesos ir teisingumo. Mišių pabaigoje Šventasis Tėvas pažadėjo, jog netrukus, atsiliepdamas į ispanų vyskupų prašymą, jis ketina paskelbti šv. Joną Avilietį (1500–1569) visuotinės Bažnyčios mokytoju. 1970 m. jį kanonizavo popiežius Paulius VI, iškeldamas pavyzdžiu visiems šių laikų kunigams, kenčiantiems dėl tapatybės krizės.

Vakare popiežius aplankė neįgaliuosius bonifratrų vadovaujame Šv. Juozapo institute. Neįgaliųjų vardu popiežių sveikino 20-metis kurčias studentas. Savo kalboje popiežius pabrėžė kiekvieno žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą, gyvenimo vertumą. „Jokia kančia negali išdildyti žmoguje įrėžto šio dieviškojo ženkle“, – sakė Benediktas XVI. Sukalbėjus *Tėve mūsų* maldą jis visus palaimino.

Audringas maldos budėjimas

Paskutinis šeštadienio programos punktas buvo vakarinis susitikimas kariniame *Quatro vientos* oro uoste. Benedikto XVI ten laukė apie pusantro milijono žmonių. Maldos

budėjimo metu iškilminga procesija įneštas PJD Kryžius buvo pastatytas greta Dievo Motinos ikonos ir papuoštas žvakių šviesomis. Po to penki jaunuoliai, trumpai pristatydami savo gyvenimo kelią, uždavė klausimus: kas yra Jėzus Kristus? Kokia kančios prasmė Dievo plane? Kokia krikščioniškosios santuokos vertė šiandienos visuomenėje? Kaip būti geru krikščionimi kasdienybėje? Popiežiui pradėjus savo kalbą, įsisiautė smarki audra su liūtimi ir sutrikdė garso transliaciją. Didžiulė jaunimo minia nesisaugojo liūties, entuziastingai giedojo ir sveikino popiežių. Beveik po 20 minučių popiežius vėl galėjo tęsti savo kalbą. Vėliau Vatikano atstovas spaudai kun. Federico Lombardi paaiškino, kad Šventojo Tėvo buvo du kartus klausta, ar jis nori dėl audros pasišalinti nuo podiumo. Popiežius nusprendė likti ir, liūčiai aprimus, tęsti pamaldas kiek sutrumpinta forma. Pasak kun. F. Lombardi, Benediktui XVI padarė didžiulį įspūdį, kaip sutelktai jaunuoliai dalyvavo pamaldose, nepaisydami stichijos: ypač intensyviai buvo išgyvenama tyli malda išstačius Švenčiausiąjį Sakramentą. Popiežius spontaniškai reagavo į nelauktus programos pokyčius ir neskaitydamas parengto kalbos teksto šešiomis kalbomis sveikino jaunuolius. Jis dėkojo dalyviams už džiaugsmą ir ištvermę sakydamas: „Mūsų stiprybė viršija lietų. Dėkoju jums. Drauge su lietumi Viešpats mums siunčia daug palaiminimų.“ Maldos budėjimą vainikavo Švenčiausiojo Sakramento adoracija. Virš podiumo specialiu keltuvu buvo pakylėta monumentalė XVI a. Toledo katedros monstrancija. Benediktas XVI drauge su visais meldėsi trumpai tyloje, po to paaukėjo susirinkusiuosius Švč. Jėzaus Širdžiai. Atsisveikinus Šventajam Tėvui oro uoste dangų papuošė fejerverkai. Maldos budėjimo teritorijoje įrengtose 30 kopyly-

čių buvo galima adoruoti Švč. Sakramentą per visą naktį.

Iki susitikimo Rio de Žaneire

Sekmadienį baigiamosiose PJD Mišiose oro uoste dalyvavo daugiau kaip 1,5 mln. žmonių. Drauge su popiežiumi koncelebravo keliolika tūkstančių kunigų, apie 800 vyskupų bei kardinolų. Šventasis Tėvas homilijoje sakė, kad tikėjimas nėra žmogaus proto pastanga, o veikiau Dievo dovana. Sekti Kristų reiškia išlaikyti bendrystę su visa Bažnyčia. Popiežius ragino jaunuolius liudyti tikėjimą įvairiausioje aplinkoje, netgi ten, kur tikėjimas atmetamas ar vyrauja abejingumas. „Nepasilaikykite Kristaus tik sau. Perteikite kitiems savo tikėjimo džiaugsmą“, – kvietė Benediktas XVI. Per Viešpaties angelo maldą popiežius paskelbė, kad 2013 m. Pasaulio jaunimo dienos vyks Rio de Žaneire. Brazilijos jaunimo atstovai iš jaunųjų ispanų perėmė kryžių ir PJD ikoną.

Baigdamas vizitą Ispanijoje popiežius Madrido parodų komplekse susitiko su beveik 12 tūkst. PJD savanorių (iš viso Madride PJD pasirengimo darbuose talkino apie 30 tūkst. savanorių). Trumpoje kalboje popiežius dėkojo savanoriams už pasiaukojimą ir tarnystę, kuri ugdo meilę. Jis ragino grįžus į gyvenimo kasdienybę išsaugoti džiaugsmingą patirtį ir toliau dovanoti save kitiems atsiliepiant į Kristaus meilę.

Atsisveikinimo kalboje oro uoste popiežius džiaugėsi dinamizmo ir vilties kupinomis Jaunimo dienomis. Jis gyrė Ispaniją – didžią šalį, žmogiškaisiais ir techniniais ištekliais padėjusią pasaulio jaunimui suvokti ryšį su Kristumi ir parodžiusią savo gilias religingas katalikišką sielą. Išlydėdamas Šventąjį Tėvą karalius Jonas Karolis dėkojo jam už apsilankymą ir jaunimui paliktą viltį.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 750 egz.

ISSN 1392-6098

© 2011, „Bažnyčios žinios“